Miroslav Anti Gauner nemám rád!

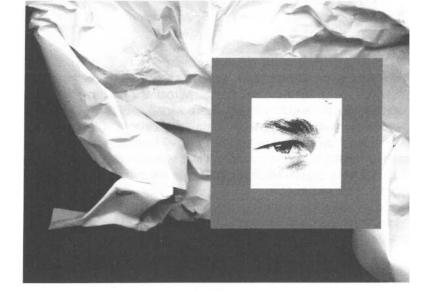
NAKLADATELSTVÍ PLEJÁDA Miroslav Antl

Gaunery nemám rád!

NAKLADATELSTVÍ PLEJÁDA PRAHA 2001 Tuhle knihu chci věnovat svým nejbližším, blízkým a chtěl bych na ni upozornit i... vzdálené a nejvzdálenější. Vím, že může vzbudit sympatie, ale taky nesouhlas a rozhořčení. Pro úplnost dodávám, že když je v textu úryvek ze soudního spisu, jde vždycky o citaci z rozsudku nebo obžaloby, což jsou veřejné, nikoli tajné listiny. Knížku jsem s pomocí pana Zdeňka Čecha psal jako člověk, občan i státní zástupce a prosím vás, abyste ji tak brali.

Anden.

© Nakladatelství Plejáda, a. s. © Miroslav Antl © Zdeněk Čech

Předmluva

Rebel

Kdysi mi Miroslav

Antl vyprávěl příběh z počátků své kariéry: V jisté restauraci ho bývalý vězeň nazval – prokurátorskou kurvou. Šli pak spolu *na férovku.* Jak se ostatně v této knize sami dočtete – oba si to mezi sebou vyřídili ručně. Někdejší trestanec později řekl, že uklouzl na schodech, čímž se začínající právník vyhnul kárnému řízení. *"Ten chlap hrál fér,"* vzpomíná dnešní královéhradecký státní zástupce. *"A toho já si nesmírně vážím."*

Celá tato scéna dost dobře vystihuje Antlovu povahu, jeho osobitý a přímočarý pohled na svět. A svým způsobem také odpovídá na otázku, proč tento muž s pověstí rebela tolik přitahuje průšvihy, skandály, pomluvy. Není diplomat – někdy má až příliš horkou krev, což mu dost škodí. Avšak každý, kdo se s ním někdy setká – ať už má na něho názor jakýkoliv –, podvědomě tuší, že před ním stojí člověk, který až s buldočí zarputilostí a vytrvalostí jde za každým svým případem.

Už řadu let čelí Miroslav Antl brutálním vrahům, mazaným drogovým obchodníkům, všeho schopným mafiánům. K tomu, aby je dostal na co nejdelší dobu za mříže, používá i dost svérázné metody. A tak není divu, že způsob jeho práce některé kolegy, a hlavně nadřízené irituje. Usvědčil mnoho nebezpečných zločinců. Slyší z různých stran výhrůžky, zastrašování. Zvykl si. Stejně jako si zvykl na kárná řízení – to když se musí zodpovídat za poněkud osobité metody své práce. Miroslav Antl na sebe dost upozorňuje. Hlavně tím, že si nebere žádné servítky. Před nikým – i kdyby mělo jít o vysokého ústavního činitele. Člověk si pak může klást otázku: To je ten Antl takový kaskadér, nebo má za sebou nějaké hodně vlivné lidi? A kde vlastně bere tu svou jistotu? I na tuhle otázku Miroslav Antl kdysi odpověděl: *"Mou jedinou jistotou je – právo."*

Před několika lety nad ním podsvětí vyhlásilo trest smrti. Nějakou dobu se pak ukrýval na utajeném místě… Krátce poté jsem se ho zeptal, jak by po těchto svých zkušenostech definoval strach. "Neumím to přesně vyjádřit," odpověděl. "Snad je to obava, že by něco mělo skončit. Strach o život, to je vůbec to nejsilnější. Najednou si uvědomíte, že skončíte a už nic nebude."

"Chcete tím říct, že teprve teď jste doopravdy pochopil, co je strach?"

"Ano, až teď. Teď to bylo opravdu nejsilnější a nejdelší."

Tehdy také dostal Miroslav Antl spoustu návrhů, aby už se svou prací skončil. Stačilo možná málo a mohl si začít budovat novou kariéru úspěšného komerčního právníka, advokáta. Neudělal to. Tak jako dokáže přiznat strach, dokáže ho také, když je to zapotřebí, potlačit.

Každý případ, na který Miroslav Antl v této knize vzpomíná, je zároveň kouskem jeho vlastního života. Nikdy nezapomenu na okamžik, kdy ve své královéhradecké kanceláři sáhl do stolu a podal mi několik fotografií. Byly na nich děti zabité sekerou. Ze snímků bylo patrné, jak se ze všech sil bránily, měly úplně zkrvavené ruce... "Tyhle fotografie," řekl mi doktor Antl později, "nemůže člověk jen tak zavřít do šuplíku. Já už dnes vím, že ty obrázky budu v sobě nosit po celý svůj život."

Dostáváte do rukou jedinečnou výpověď jedinečného muže. Muže obdivovaného i zatracovaného. Stokrát k němu můžeme mít nejrůznější výhrady, ale jedno mu upřít nelze – zločin, ať už nosí podobu primitivního zabijáka, či uhlazeného mafiána s vysokými kontakty, má ve státním zástupci Antlovi nejenom nesmiřitelného, ale hlavně cílevědomého a vytrvalého protivníka. Ne nadarmo o sobě Miroslav Antl říká: "Nejsem zvyklý prohrávat."

> Stanislav Motl (duben 2001)

Kapitola první

"Ten hroznej fousatej Antl!"

Ti lidé mohli normálně žít a milovat se, mohli chodit do práce či do školy nebo si dodnes užívat své mnohdy chudičké, ale snad dost klidné stáří. Jenomže je někdo zabil. Někdy z nenávisti, ovšem často jen pro peníze. A hodně často pro několik grošů.

Stál jsem mnohokrát nad oběťmi vrahů a byly případy, kdy mi k očím začaly stoupat slzy anebo mě chvíli držel hrozný, docela lidský vztek smíšený s pocitem hnusu. Ale dokázal jsem se ovládnout a začal jsem dělat svou práci.

Jmenuji se Miroslav Antl a sepsal jsem obžaloby, s nimiž se za mříže dostaly desítky vražedkyň a vrahů. Jsem si jist, že pokaždé to bylo s přesnými důkazy a po právu. Až na pár zoufalců, jimž ulétly nervy a zabíjeli, jak se říká, v afektu, šlo vesměs o lidi, pro které platí jediné slovo. Gauner.

Já nemám rád gaunery. Nemám je rád ve sportu, kde faulují, simulují a vymýšlejí podrazy. Nemám je rád v životě, kde dovedou podrazit mnohem zákeřněji než na hřišti, a pokud mohou, tak vám v obrazném a někdy i v pravém smyslu slova s chutí urazí hlavu. A už vůbec nemám rád gaunery měkkoty, kteří bezbrannou ženskou zamordují sekerou a potom před policajty brečí a vzlykají, že to vlastně... vůbec udělat nechtěli. Nesnáším je, stejně jako otrlé chlapy, co mají k pláči daleko a dokáží někoho za pár desítek tisíc odprásknout nebo mu do auta k elektrickým spojům nalepit hroudu semtexu.

Známí se mě občas ptají, jestli bych neměl chuť na takového grázla střílet, pár mu jich vrazit nebo přimět policisty, aby ho při zatýkání ztloukli obušky do bezvědomí. Vždycky raději odpovím, že takovým člověkem mohu sice pohrdat, ale nikdy kvůli němu nebudu porušovat zákon. Nechci ho dostat za jakoukoli, třeba i velice spornou cenu. Věřím, že ho nakonec dostanu elegantně podle trestního řádu.

Jsem státní zástupce v Hradci Králové, a jestli vám někdo řekne, že jsem v téhle zemi ze všech státních zástupců nejznámější, tak mu nevěřte. To ze mě jenom dělají novináři. Osud mi dopřál, že isem už před lety začal jménem státu připravovat žaloby proti zločincům, anebo chcete-li, pachatelům nejzávažnějších násilných trestných činů. Mohl jsem navrhovat tresty, šermovat právnickými zbraněmi s advokáty obviněných i se zločinci, kteří dokázali v jednom a tomtéž případu několikrát změnit výpověď. Zvykl jsem si, že když má být obžaloba, kterou předkládám u soudu, úplná a ve všech závěrech správná, pak musím dělat to, co má v jiných zemích na starost vyšetřující soudce. Ten například v Itálii nebo ve Francii pracuje spolu s kriminálkou na případu už od začátku, od chvíle, kdy je nalezena mrtvola nebo ohlášena loupež. Začal jsem proto společně s policií jezdit na místa činů a vést souběžně s policisty vyšetřování tak, abych ve svých případech neztratil ani den a někdy dokonce ani hodinu. Dělám tak práci vyšetřujícího soudce, což je úloha, kterou náš právní systém nezavedl, ale která se přesto plnit dá. Myslím, že je to nejlepší cesta, aby státní zástupce mohl nakonec odpovídat u soudu za každé své slovo a navrhnout podle práva odpovídající trest.

Mnohokrát mi vyčítali, že tresty, které navrhuji, jsou někdy až nepřiměřeně přísné, ale na všechny takové námitky mám odpověď: Já, Miroslav Antl, kterému vězni často spílají slovy *svině* a *krvavej prokurátor*, jsem u soudu ve své roli rozsudek vynést nikdy nemohl. Konečný verdikt byl vždycky v rukou soudců. Kdyby mé návrhy trestů plavaly v moři fantazie a nebyly podloženy dostatkem důkazů a právem, nemohli by je soudci přijmout a jako státní zástupce bych musel už před lety skončit.

Několikrát jsem už, pravda, vážně přemýšlel o tom, že z místa státního zástupce odejdu, ale nikdy ne kvůli tomu, že bych si řekl:

"Člověče, ty tu práci dobře neděláš – jdi pryč, nestačíš na ni!" Myslíval jsem na odchod, protože jsem někde někomu vadil, a ten někdo, nebo spíš někteří, mi to uměl dát najevo… Jenomže pak zase přicházeli mí přátelé a dovedli mě podržet, například zprávou, že se podobně jako já snaží o vyšetřování v terénu i právníci na jiných státních zastupitelstvích, nebo třeba jen historkou z jedné vsi nepříliš daleko od Prahy – seděli tam v hospodě připití grázlíci a nahlas si domlouvali "čórku". To je krádež, jak se mezi nimi říká. Chtěli jet na "čórku" do nějaké jiné vesnice, už to měli skoro dohodnuté, ale pak se jeden z nich zamyslel a řekl: "Hele, to ne, tam nemůžeme. To už je ve východních Čechách a tam je ten šílenej fousatej Antl!"

A tak jsem v justici pořád s trochou hrdopyšného pocitu, že taková práce má smysl, protože chrání slušné lidi před těmi neslušnými. Pokud vás to zajímá, přečtěte si v téhle knize můj příběh.

Je to svým způsobem příběh starý, protože snaha potlačit zločince a vést s pomocí žalobců a soudů věci veřejné tak, aby fungovaly, je někdy víc, jindy míň patrná snad už od doby, kdy lidi vynalezli něco tak bohulibého, jako je stát. Nechci tu dělat výlet do dějin, zastavím se jen u jediné historické osobnosti, která je navíc mnohem sympatičtější na filmovém plátně než podle pravdy, která nebyla kdovíjaká, spíš naopak.

Amerika byla před sto lety velice zvláštní země, rostl v ní ohromný průmysl a hrály filharmonické orchestry, naftařské firmy byly obrovské a protimonopolní bijci vlivní, a přitom všem jako by se tam v některých koutech zastavil čas a nechal dost místa pro desperáty, poťouchlé bandity a dobrodruhy. Tak jako v zapadlém cípu Texasu blízko mexických hranic, kam s oskarovou tváří Paula Newmana přichází roku 1900 filmový Roy Bean. Přemůže lidi, kteří ho chtěli zabít, u křížů nad jejich hroby zadrmolí potichu pár slov a řekne: "Popel popelu a prach prachu…" Jmenuje sám sebe soudcem a začne v kraji po svém, ale přesto účinně vymáhat právo. Dokáže i v tom bohem opuštěném Zapadákově nastolit pořádek, a proto se mi líbí. Je to, alespoň v mém oblíbeném filmu Život a doba soudce Roy Beana, tvrdý, rázný, ale přitom spravedlivý pán.

Nemůžu se dnes uprostřed Evropy chovat jako Roy Bean, ale svět jeho myšlenek je mi blízký, snad i proto, že se tu a tam zlo-

řád z časů Divokého západu objevil v upravené podobě i u nás. A přitom lze někdy výklad našeho trestního práva otočit i ve prospěch darebáků a v praxi se to občas skutečně stává - sám zákon sice nic podobného neříká, ale copak se někdy Spravedlnost nezobrazuje jako dáma se zavázanýma očima? Ale stejně jako newmanovský soudce Roy Bean nechci spolu se všemi slušnými známými z justice, aby měla ty oči zavázané napořád. Čímž může určité mé spříznění s filmovou legendou končit, snad ještě s tím, že Roy Bean uměl střílet a já střílím taky. Na rozdíl od něho jenom na střelnici. Záměrně neříkám, že střílím dobře, ale umím to rychle. Tvrdím totiž, že státní zástupce by měl mít zbraň a měl by ji umět použít, protože je to úředník, kterého může ohrožovat podsvětí, o čemž vám rád něco řeknu na dalších stránkách. Nějaké útoky na svou vlastní osobu už jsem ostatně zažil a z policejních zpráv vím, že ozbrojených přepadení je dnes u nás v republice hodně. Chodím jednou týdně střílet, a chodil bych častěji, kdybych na to měl, střelnici mám sice zadarmo coby přátelskou výpomoc, ale munice je drahá a já, stejně jako ostatní kolegové, nemám zbraň služební, ale svoji vlastní, a střelivo si hradím ze svého podobně jako třeba mobil využívaný k pracovním hovorům.

V naší justiční branži to tak prostě chodí – nestěžuju si. Ale současně vím, proč chci být ozbrojený, i když by mi to asi proti najatému odstřelovači nebylo nic platné. Málokdo v téhle zemi poslal totiž v uplvnulých dvaceti letech za mříže víc vrahů než já, a žaloby jsem psal i na špičky drogové mafie. Podsvětí se občas mstít dokáže a nájemný vrah se dnes dá pořídit za tisíc dolarů, možná i za tisíc marek. Nejspíš to je pak bývalý občan Sovětského svazu, Rus, Ukrajinec, případně asijský muslim. A ten může být nakonec nejnebezpečnější ze všech, protože ho stačí přesvědčit, že jde o jeho svatou povinnost. Vystřelí potom za pár babek, anebo dokonce zadarmo: "Inšalláh!" Jenomže vy, když něco podobného zijstíte a rozpletete spolu s kriminálkou, nemůžete žádat nejvyšší sazbu pro organizátora vraždy nebo pokusu o vraždu, protože to náš trestní zákon až na výjimky nedovolí. Musíte nejvyšší trest chtít pro toho střelce, i když je podle zdravého rozumu jasné, kdo vlastně nese nejvyšší odpovědnost. Kdo to všechno zavinil a kdo najímal vrahy.

Nakonec je na tom skoro hůř ženská při "domácí zabijačce", co do svého nevěrného manžela opilce zaboří v zoufalství doma u sporáku kuchyňský nůž, pak volá doktora a policistům se vzápětí přizná. Případ se poté vyšetří a zpracuje pro potřeby soudu snadno. A na druhé straně tu jsou třeba jen v mých domovských východních Čechách desítky lidí, kteří se vším všudy zmizeli. Jako by se propadli do země nebo do hluboké vody. Často šlo o podnikatele, kolem nichž létaly divné peníze. Najednou se ty osoby ztratily... Ovšem kde není mrtvé tělo, oběť, tam prostě nelze říct, že jde o sebevraždu nebo o trestný čin vraždy. Je to jen a jen pohřešovaný člověk. Může být z něčí msty jako nevolník na zpola ztracených plantážích v Kolumbii? Užívá si dneska někde v Kostarice? Zahrabali ho pod smrky v Brdech? Semleli ho ve velkém mlýnu na maso a dali sežrat prasatům nebo sezobat slepicím?

Věřím, že kdyby se u nás vypustila všechna přehradní jezera, našlo by se v bahně na jejich dnech nesrovnatelně víc obětí, než kolik jich v sudech s louhem vydal Orlík a bez louhu i vodní dílo na Seči. Vypustit všechna přehradní jezera je ale z různých důvodů nemožné a tolik potápěčů, kteří by u dna hledali pravdu o mnoha zločinech, snad ani Česká republika nemá.

Může se klidně stát, že soudní lékař ohledá mrtvolu, že je naprosto jasné, odkud se vzali pachatelé, a přesto je dokazování strašně složité, protože zkuste rozmotat gordický uzel vraždy, ke které došlo v kriminále! Vězení má svoje vlastní pravidla, svůj svět v teplácích a své vládnoucí krále-krysy, pokud bychom použili slova, na která už před lety přišel anglický spisovatel Clavell. Basa má svůj řád a promyšlenou obranu, kde zkušený recidivista řekne: "Ale tak to vůbec nebylo, pane, víte? Oni lžou. Byl na mě tady... spáchán intrik!" Je to jejich mluva. Pro slovo intrika si vymysleli mužský rod.

Nejníž ze všech stojí v žebříčku vězeňského světa ten, kdo znásilňoval. A jestli má na krku paragraf 242 a provinil se na dítěti, změní se mu život v peklo, ve věčné pohrdání, násilí a bití, protože je v řeči kriminálu "prasečkář". Někdy trest nepřežije, spáchá radši sebevraždu, oběsí se v noci na čemkoli, na ručníku nebo na prostěradle. Ovšem trochu jiná věc je, když sexuální násilník měří dva metry a umí dobře karate.

Zažil jsem takový případ ve Valdicích na pátém oddělení, kde jsou spolu se šestkou a s odsouzenci na Mírově nejhorší lidi v republice. Vrazi, lupiči nejdrsnějšího ražení, chlapi, co dovedli šeredným způsobem znásilnit. Valdice jsou už takový český Alcatraz. Zabili tam obrovského, silného Roma, který měl i ve chvíli smrti na nohou karatistické chrániče. Napadli ho v místnosti, které se říká kulturní a kde se jich u televize sešlo dvacet. Praštili ho zezadu železnou ústavní stoličkou a tloukli ho dál, vyrazili mu oko, roztloukli lebku, pak tři z nich ho odvlekli vedle na záchod a tam ho dodělali. Vězeňská stráž je později halabala spočítala a odvedla na cely. Nikdo ze strážných v tu chvíli nezjistil, že o kus dál leží na WC chlap, který je doslova rozmlácený na kaši. Jenom pak říkali, že všichni vězni byli tehdy výjimečně poslušní a tiší.

Byl to odporný mord. Údajně kvůli tomu, že muži v kriminále nemohli už dál snášet násilí a teror ze strany obrovitého karatisty. Ale druhá verze říkala něco jiného. Karatista byl ve Valdicích za znásilnění, které se dotklo kohosi z finančně vysoko postavených lidí nebo někoho z mafie, což sice nemusí, ale může dneska být i jedno a to samé. Vražda byla ve Valdicích objednaná. Nešlo o nenávist nebo o běžné opovržení v kriminále, i když se to tak zpočátku mělo zdát. Byla to vyložená likvidace. Poprava. Roztloukli ho. Byl to hnusný mord a hnusní lidé a nikdo z nich, jak tvrdili, vůbec nic nevěděl.

V tu chvíli jsem musel zvolit trochu tvrdší přístup a říct cosi ve smyslu: "My prostě vyhodnotíme důkazy, jako jsou mikroskopické stopy krve na oblečení, na botách, a šesti z vás, kteří v tom budou lítat nejvíc, sdělíme obvinění. A znáte mě dobře... dostanete nejtvrdší tresty, co existujou!" Pak jsem navrhl těm, kteří by chtěli mluvit, že budou přeřazeni do jiné věznice, ale vysmáli se mi, protože by tam šli jako udavači neboli "bonzáci", jak se říká v kriminále i leckde jinde, a každý by to o nich věděl, protože, ač to zní podivně, informace se v zamřížovaném světě šíří velice rychle.

Nějakou dobu jsme s kriminálkou ve valdickém pološeru tápali a bylo to hodně složité, ale nakonec tři z obviněných začali ze strachu mluvit, takže se nám z houfu vyloupli obžalovaní a poté odsouzení, kteří za tuhle vraždu sedí pořád, i když jsou zde dodnes návrhy na obnovu řízení s tím, že doktor Antl obžaloval nevinné, či spíš ani ne tak provinilé pány.

Můžeme ovšem dojít i k závěru, že ve vězení se někdy přihodí navýsost zvláštní věci a že pro lidi na svobodě může mít kriminál dokonce i svou zvláštní, dobrodružnou a chmurnou poetiku, i když by se tam určitě dostat nechtěli. Potom se stane, že z přísně

střeženého Mírova uprchne Jiří Kajínek a je z něj skoro národní hrdina. Reportéři televize Nova Klíma s Kroupou napíší o Kajínkově osudu i provinění úspěšnou knížku a záplava lidí se ptá – je ten odsouzený skutečně vinen a sedí, poté, co ho zas chytili, na doživotí po právu?

Nemohu rozebírat případ Jiřího Kajínka, protože jsem ho jako státní zástupce nezpracovával, a pokud Nejvyšší soud neřekne něco jiného, tak to pro mne musí být pravomocně odsouzený vrah. Chci jenom říct, že jeho útěk z Mírova působil na veřejnost jak dobrodružství Robina Hooda. Ale když pár let předtím uprchl z psychiatrické léčebny vražedně nebezpečný deviant, nikoho to nezjímalo a lékaři pak radši sepsali papíry, že ho v pořádku propustili, aby z toho neměli nepříjemnost a aby všechno bylo jak se patří. Nepřímo se tak zasloužili o neštěstí a o jeden z nejhorších případů mého života.

Věty ze soudního spisu: "Obviněný Ivan Lazok byl odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem... a to pro pokus trestného činu loupeže a pokus trestného činu vraždy, jichž se dopustil tím, že dne 28. 7. 1974 v Kamenickém Šenově, okres Česká Lípa, napadl Miladu Heřmánkovou, na niž zaútočil loveckým nožem, přičemž první rána, vedená na břicho, byla zásahem poškozené zachycena a zasáhla pouze knoflík halenky. Další ranou chtěl jmenovaný zasáhnout poškozenou do zad, když ležela na zemi, a třetímu útoku poškozená zabránila uchopením Ivana Lazoka za ruce, přičemž tohoto jednání se jmenovaný dopustil s úmyslem poškozenou oloupit a po loupeži ji usmrtit jako nepohodlného svědka. Za tyto činy byl obviněnému uložen souhrnný trest v trvání čtrnácti let...

Tento trest skončil ke dni 28. 10. 1988, kdy byl Ivan Lazok eskortován do uzavřeného oddělení Psychiatrické léčebny Horní Beřkovice k výkonu ochranného sexuologického léčení, odkud byl formálně propuštěn dne 12. 6. 1991 po útěku z léčebny, k němuž došlo o pět dní dřív.

Po útěku z Horních Beřkovic se obviněný Ivan Lazok potuloval na různých místech, nikde nepracoval, a byl tedy bez finančních prostředků. Dne 30. 7. 1991 přijel do Harrachova, a protože byl bez peněz, prodal následujícího dne za třicet korun své hodinky soukromému podnikateli J. Š. Za tyto peníze si koupil jídlo, cigarety a dvě piva. V odpoledních hodinách odešel na lesní cestu v katastru obce Harrachov...

Kolem sedmnácté hodiny téhož dne procházela nad uvedenou cestou Nikol Bartošová, studentka gymnázia ve Znojmě, která v té době byla v harrachovském Juniorhotelu na jazykovém kurzu angličtiny. Obviněný Ivan Lazok ji spatřil, připravil si kuchyňský nůž s délkou čepele 15 cm a zasunul jej za pásek kalhot. Poté šel směrem ke jmenované s úmyslem ji usmrtit a zmocnit se jejích peněz. V okamžiku, kdy Nikol Bartošová seskakovala ze stráně na lesní cestu, obviněný Ivan Lazok k ní přistoupil a nožem ji náhle bodl do břicha. Poté poškozenou bodl do přední strany hrudníku pod pravou prsní bradavkou...

Potom obviněný již na zemí ležící poškozenou bodal nožem do zad a do zadní strany krku. Způsobil jí tak dvanáct bodnořezných poranění. V té době po lesní cestě přicházeli manželé Wolfgang a Marianne Schatzovi ze Spolkové republiky Německo, kteří zahlédli obviněného, jak se sklání nad ležící poškozenou. Obviněný se před těmito svědky ukryl ve stráni nad cestou. Jmenovaní občané SRN zjistili, že poškozená je smrtelně poraněna, a odešli přivolat pomoc.

Po jejich odchodu zatáhl obviněný tělo poškozené do lesního porostu pod cestou a s jejími věcmi odešel do lesa, kde z batůžku poškozené odcizil peněženku s částkou 1367 korun 70 haléřů a batůžek zahodil... Pak se vrátil zpět do Harrachova, kde byl na zastávce ČSAD, odkud chtěl odjet, zadržen příslušníkem policie doprovázeným svědkem Wolfgangem Schatzem."

Zabitá holka byla krásná. Štíhlá brunetka, jedna z těch, za jakými se otáčejí mužští. Vůbec nebyla oblečená tak, že by měla přitahovat devianta. Šla v džínsách, ve sportovních botách a běžném fialovém tričku – studentka na jazykovém kurzu. Zemřela v den svých sedmnáctých narozenin pro necelých čtrnáct stovek a kvůli tomu, že vrah si se svou úchylkou neuměl představit nic lepšího, než že surově zabije ženskou a bude mít rozkoš z toho, jak trpí. Byla možná fyzicky zdatnější než drobný, slaboučký Lazok, a kdyby sebrala dost odvahy, třeba by se mu ubránila. Ale zaskočil ji napřažený nůž, byla zoufalá, strašně překvapená, zraněná, klečela na kolenou a prosila, ať ji nechá. Trochu se bránila, ale bylo už pozdě. Lazok ji bodal, pak jí zkusil uříznout hlavu, ale nepodařilo se mu to.

V Čechách se najde málo tak krásných míst, jako jsou hory kolem Harrachova, a když se v takové krajině stala vražda, připadalo mi to hrozné dvojnásob. Spravedlnost, která si v tu chvíli přece jen sundala šátek z očí, dokázala nakonec zařídit, že poblíž byli němečtí manželé Schatzovi, co vzápětí odešli na policii, kde je posadili do auta a začali s nimi křižovat neveliký Harrachov. Lazoka zahlédli na poslední chvíli, už skoro nastupoval do autobusu. Kdyby zmizel, bylo by pátrání nesmírně složité a nikdo by rychle nezjistil, že v Harrachově se objevil jakýsi Rom, který tu jednou přespal, prodal levné hodinky, aby měl na pivo, a potom odjel kdoví kam. Vždyť po Lazokovi se nikdo nesháněl a formálně se všechno zdálo být v pořádku.

Zdálo se, ale nebylo. Podle psychiatrů je Lazok typ člověka, který by se hrozné sexuální úchylky mohl zbavit jen kastrací, a jakmile se dostane z vězení nebo z uzavřeného oddělení v léčebně, napadne s největší pravděpodobností nějakou ženu znova a zkusí ji zabít. Přitom na první pohled vůbec nevypadá jako vrah. Je malý, hubený, patří k chlapíkům, kterým občas někdo říká "chcípáček". Tělesně je slabý, a proto musel být při svých útocích zákeřný. Od pohledu je strašně nevýrazný, vlastně ošklivý, ale to, proboha, neříkám z důvodu, že je Rom, protože Romové bývají naopak v obličeji výrazní a často velice hezcí, jenomže Lazokovu tvář si dokážu pamatovat jen kvůli tomu, co udělal. Byl jsem u vyšetřování jeho zločinu skoro od začátku, a tehdy řekl, že se ke všemu přizná. Chtěl, abych mu zařídil trest smrti. Řekl jsem mu, že to nejde, protože "...trest smrti jsme u nás už zrušili. Ale můžu vám, pane obviněný, slíbit doživotí, a když budete vypovídat, což je polehčující okolnost, tak dostanete o pět let míň." V tom okamžiku mi došlo, že nejednám úplně fér, a tak jsem se radši zeptal kolegy vyšetřovatele, kolik že je doživotí minus pět let. Bylo mu to jasné a smutně se na mě usmál. Lazok na rozdíl od něj nechápal skoro nic, byl hodně prostý, primitivní, jak zvířátko, které je většinou docela hodné, ale které chce někdv zabíjet.

V přípravě na soudní řízení mluvil pak Lazok s přiděleným advokátem a se spoluvězni ve vyšetřovací vazbě. A časem, jak to bývá, začal tvrdit něco jiného, jak o tom dodnes vypráví spis: "Obviněný svoje doznání zčásti odvolal, když změnil výpověď v tom smyslu, že poškozenou poranil náhodně, když měl v úmyslu spáchat sebevraždu. Přistoupil k poškozené a podával jí nůž s tím, aby jej usmrtila, a při tahanici o nůž došlo zřejmě k jejímu zranění. Poté obviněný odvolal i tuto novou verzi a uvedl, že poškozenou našel již mrtvou, když v kritické chvíli procházel po lesní cestě..." Ale nakonec jsem přesto v taláru státního zástupce mohl v soudní síni s čistým svědomím říct: "Tady před vámi, vážení soudci, stojí člověk, obžalovaný pan Ivan Lazok, který by byl vážným kandidátem na trest smrti, kdyby trest smrti nebyl už před tím zrušen." A teprve pak jsem začal přednášet svou závěrečnou řeč. Před očima mi běžel film z vyšetřování, z rekognice, kdy vraha bezpečně poznali němečtí manželé Schatzovi, ze zjišťování krevním stop na vrahově kalhotách, na jeho tričku, kabele a na kuchyňském noži...

Chodili jsme tenkrát při vyšetřování s Lazokem celé dny po lesích kolem Harrachova, byl klidný, všechno doznával, mluvili jsme spolu slušně, bylo teplo, nádherně, a kdyby obviněný neměl pravačku cvaknutou pouty k zápěstí jednoho z policistů, každý by si nejspíš myslel, že potkává skupinu výletníků. Chodil isem tam s tou psychickou zrůdou a povídal si s ní. A Lazok se tvářil vyrovnaně, přestál první náraz lítosti a mluvil v pohodě, jako by tak nanejvýš... ukradl jízdní kolo. Vyprávěl i o Psychiatrické léčebně v Horních Beřkovicích. Prolétlo mi hlavou, že kdvž jsem před letv začínal v justici, přidělili mně jako mladému právníkovi i to, co nikdo zkušený už dělat nechtěl - práci dozorového prokurátora nad místem ochranného léčení. Takže isem jezdil za psychiatry a pacienty v Horních Beřkovicích, znal jsem oddělení, kde byl před útěkem Lazok, znal jsem lékaře a ostatní personál. Zavedl isem na to řeč a vrah chvíli přemýšlel. Pak jako by mu začalo svítat a nakonec vyhrkl: "Ty... ty, nekecej, že jsi prokurátor, když jsi byl tak jako já v blázinci!"

Je to dnes už dávno, ovšem personálu z Horních Beřkovic to asi budu mít za zlé ještě dlouho. Uprchl jim nebezpečný deviant s prognózou, že je s to zabíjet, a oni mu pak ex post napsali propouštěcí papíry, aby jim nevznikla nepříjemnost a aby měli klid a pokoj v duši. Měli alarmovat policii v celém státě, aby speciálně hledala Ivana Lazoka, vždyť byl v Horních Beřkovicích poté, co si odpykal trest za pokus o vraždu! Ale oni to, pokud vím, neudělali... Vyvodit ovšem trestní odpovědnost vůči lidem, kteří něco podobného neohlásili, nebylo podle našich zákonů možné a dodnes není. Muselo by se jim prokázat, že věděli, jak se uprchlík připravoval k vraždě, že mu to nepřekazili, že ho nedrželi na uzavřeném oddělení a tak dál. Jde o věc legislativy, o zákony, které pořád platí. Když se totiž neprokáže úmysl, tak se celá záležitost nedá stíhat a nic se vlastně neděje. A i když mě za to někdo může napadat, tak říkám, že to podobně jako mnoho jiných věcí není v pořádku, vadí mi to a vím, že je hodně křiklavých případů, kdy tam úmysl určitě je a neměla by chybět vůle jej prokázat, jelikož, jak už jsem řekl, gaunery nemám rád. Jenomže to pak často je práce na měsíce a na léta, spis má někdy i tisíce stránek, a všechno je stejně k ničemu. Spousta lidí v branži se nakonec bez většího boje smíří s tím, že to tak u nás prostě je. Anebo zde může být svědomitý, urputný kriminalista, který na spletitém případě pracuje dva tři roky a potom se z něj zblázní... Léčí se na psychiatrii. Nebo se dokonce zastřelí. Ze zoufalství, z beznaděje, z toho, že mu nadobro selžou nervy.

V mém východočeském regionu se jen v posledních dvou letech zastřelili takoví kriminalisté dva a oba byli krajští vyšetřovatelé z ekonomické oblasti.

Prvnímu nich jsem šel na pohřeb, s druhým jsem se naposled rozloučit nemohl kvůli služební cestě, která mě zavedla do jiného koutu Čech. První se zastřelil služební zbraní u svého pracovního stolu a omotal si dokonce hlavu ručníkem, aby při tom nenašpinil. Druhý se taky zabil v kanceláři – prostřelil si spánek policejní pistolí. Televize pak o tom druhém přinesla ve zpravodajství šot, že se jmenoval major Kafka a že měl dlouho na krku případ vytunelovaného fondu Trend.

Doktor práv Kafka, jak vím od jeho kolegů, zpracovával o případu obrovský spis, který měl několik tisíc stran, a byl to snad jediný člověk v republice, který věděl, co všechno už vlastně ve spise je a jak to spolu souvisí. Státní zástupce, který nad Kafkovým vyšetřováním prováděl ze zákona dozor, vycouval už před časem pod tvrdými tlaky z justice a živí se dneska jako advokát.

Majora Kafku jsem dobře znal, byl to profesionál, zkušený vyšetřovatel, kterého v životě hned tak něco nepoložilo. Mohl mít něco přes padesát a všichni jsme věděli, že je to nenápadný, ale velice chytrý právník. Vyšetřování fondu Trend mu nadřízení před jeho sebevraždou odebrali, protože byl pod psychicky už sotva únosným tlakem obviněných, žijících na svobodě. Telefonovali mu, neustále s ním chtěli mluvit a člověk se může jen domýšlet, co všechno mu říkali a jak mohl ten či onen rozhovor probíhat. Nakonec padl v kanceláři výstřel. A všichni říkali, že se Kafka zabil. V trestním zákoně je ale i paragraf 230, který mluví o účasti na sebevraždě – což znamená, že někdo svou oběť dohnal k smrti psychickým nátlakem, vyhrožováním. Jenže taková účast se nesmírně těžko dokazuje, zvlášť když si kriminálka hovory bez povolení nahrávat nemůže a zaznamenávat smí jen čísla volajících. Podle čísla pak sice někoho najít dokážete, ale zkuste ho přimět, aby vám sdělil, co všechno řekl dnes už mrtvému policistovi!

Ten někdo může dnes sedět v pohodlném koženém křesle, přemýšlet, kam zase pojede na luxusní dovolenou, a mít lehké vrásky na čele, protože mu manželka cestou z nedávného večírku naťukla blatník nového stříbrného fára Audi. Ale jinak je v pohodě. Nalije si sklenku Jacka Danielse a zlatavý bourbon z Tennessee mu udělá dobře.

Divíte se po tomhle všem, proč jsem už několikrát přemýšlel, že z justice odejdu někam jinam? Ale na druhé straně... člověk by se měl o něco drát a nevzdávat se různým "proč", která jen potvrzují, že je něco v nepořádku a že by se leccos mělo zlepšit. Takže jsem nakonec jako státní zástupce přestál i rok 2000 neboli známou časovou hranici pro život ohrožených druhů. I když musím říct, že zamlada mě taková práce vůbec nelákala.

Kapitola druhá

"Soudruh měl stříbrnou medaili..."

Můj otec byl taky právník

a dlouho pracoval stejně jako já coby prokurátor, jak se v někdejších rudých časech říkalo státním zástupcům. Táta ovšem na rozdíl ode mne dokázal jednoho krásného dne hodit svou právničinu za hlavu a šel dělat něco jiného. Neměl to lehké, protože tehdy se z justice snadno neodcházelo, ledaže by měl člověk nějaký strašný malér. Ale otec ho neměl, a tak ustavičně psal pokorné supliky, aby ho propustili, a shora mu přicházely udivené odpovědi, proč to vůbec chce a ať si raději všechno pečlivě rozmyslí. Nakonec to vyřešil tak, že se přihlásil na nábor do dolů v Příbrami, a tehdy ho už více méně pustit museli, protože v minulém režimu se oficiálně hýčkalo heslo o práci v šachtách se slovy: "Jsem horník! Kdo je víc?"

Když jsem ale poprvé v životě zavřískal coby nemluvně v únoru roku 1955 v Ostravě, byl táta pořád ještě justici oddaný právník a zůstal jím i dlouhá léta poté, kdy už jsme nebydleli v Ostravě, ale na Vysočině – v Novém Městě na Moravě. Tenkrát jsem mu jako kluk poprvé řekl, že bych v životě nikdy nechtěl být právník a že se stanu novinářem a budu psát o sportu. Měl jsem o tom zidealizovanou představu z televize a sport mě navíc nesmírně bavil. Žili jsme přece v Novém Městě, kde platí, že se lidi rodí s běžkami na nohou, tudíž jsem se tam učil lyžovat; první závody mi sice katastrofálně nevyšly a skončil jsem za místními běžci poslední, ale postupně se to zlepšilo a podařilo se mi proniknout alespoň do průměru.

A na gymnáziu v Novém Městě nás učil tělocvik báječný pan profesor Vyplašil, který měl ohromný vztah ke kolektivním sportům. Hrávali jsme v tělocvičně košíkovou a on viděl, že mám metr jedenadevadesát, což bylo tehdy ve škole hodně, a že mi to s míčem docela jde. Dokázal ze mě udělat basketbalistu a postavil v gymnáziu mužstvo, které se zúčastnilo různých středoškolských soutěží. Llíbilo se mi to a hra pod koši mě nadchla, protože mi připadala a dodnes připadá rychlá, inteligentní a zábavná.

Dělal jsem potom i další sporty, například karate, čínské tai-či a nějaké další bojové disciplíny, vlastně spíš jakousi bojovou směsku, ale bral jsem to spíš jako doplněk basketbalu, jako vedlejší sport pro postřeh, pohodu a pocit vlastního bezpečí. Abych se prostě v některých situacích nemusel bát. Když možný útočník cítí, že z něho nejde strach, tak vás až na výjimky nechá na pokoji. Snad jsem se karate naučil docela slušně, i když dneska už jsem ve srovnání s mládím dost dřevěný a některé údery bych už v rychlosti nezvládl. Jenomže čert vem karate, vždycky šlo spíš o basket. Základy mi v něm na střední škole dal už vzpomínaný pan Vyplašil a po něm můj první trenér Honza Latzka, vlastním povoláním rentgenolog. Jestli jsem se pak v některém sportu snažil, abych to výkonnostně dotáhl někam výš, pak to byla právě ta košíková.

Držely mě hezké sny, že budu hrát basket a že se budu živit psaním o basketu a o jiných sportech a spojím tak svou zálibu s prací, což mi připadlo báječné. Jaká je vlastně žurnalistika řehole a že patří k nejnáročnějším povoláním na světě, mi tehdy ještě nikdo neřekl. Měl jsem na gymnáziu spolužáka, lehkého atleta, který byl dorosteneckým mistrem republiky ve sprintu, a tak jsem s ním do novin udělal svůj první rozhovor. A otiskli mi potom i nějaké další rozhovory a nechali mě psát krátké zprávičky o různých sportovních událostech. Připadalo mi to skvělé a zdálo se, že v posledním ročníku gymnázia zašlu do Prahy přihlášku ke studiu na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy a začnu se chystat k přijímacím zkouškám. Otec měl z toho vcelku radost. Jenomže pak mi v jedné chvíli připadalo mé vlastní psaní o sportu trochu jalové a možná taky začaly fungovat geny. Přihlášku ke studiu na Univerzitě Karlově jsem sice poslal, ale fakultu jsem si vybral jinou. Přihlásil jsem se na práva, podařilo se mi složit zkoušky a vzali mě.

Práva tehdy k výjimečně obtížným vysokým školám nepatřila a prestiž jejich absolventů nebyla tak vysoká jako ta dnešní, kdy mnozí studenti sní o tom, že se stanou právními zástupci mocných firem, bohatými advokáty anebo aspoň skvěle honorovanými notáři. Já na té škole nebyl nijak zvlášť dobrý student, protože jsem vedle studia chtěl sportovat, žít a užít si rozličných radostí mládí. Nakonec k nim už ve druhém ročníku patřila i svatba s vysokou, modrookou, velice pohlednou blondýnkou. ...Po letech mi tohle všechno znovu běželo hlavou, když jsem měl v závěru tisíciletí možnost vystoupit před studenty své vlastní alma mater, přednášet jim a mimoděk si vzpomenout, jak se nám tenkrát po svatbě narodila dcera Martina, která teď na vysoké škole studuje sociální práci. Ale vyprávět v téhle knize o své rodině příliš nebudu, protože občas vůči sobě cítím tlak z různých, někdy i velice temných stran, a nechci, aby se jakkoli přenášel na manželku a na dceru. Přeju jim život bez nebezpečí. Stačí, kdvž se občas nějaké snáší na mě.

Tehdy na právech ovšem ještě nikdo z nás takhle nepřemýšlel, nějak jsme tou školou plavali, až mě najednou začalo nesmírně zajímat trestní právo. Jeho semináře nám vedl odborník z Generální prokuratury, externí učitel, a o trestním právu nám vyprávěl ve skutečných příkladech ze života kriminálky a justičních expertů, věnoval se *casuistice*, jak se to odborně říká. Hodně mě to zaujalo, protože v tom byl život a jeho zápory i klady. A utkvělo mi v hlavě, že bych něco takového dělat chtěl, a že bych proto měl jednou být kriminalista nebo prokurátor. Dokázal jsem potom rychle dostudovat a složit závěrečné státní zkoušky hned v prvním termínu, což mě samotného velmi překvapilo, jelikož jsem s takovým úspěchem v prvním pokusu o státnice nepočítal a všichni kolem mne věřili, že u studia ještě nějaký měsíc zůstanu. Ale najednou jsem stál před školou a v ruce měl diplom s údaji, že Miroslav Antl je čerstvě vystudovaný právník, který si musí shánět místo, kde začne.

Otec mi doma řekl: "Chceš být prokurátor? No ty ses snad dočista zbláznil!" A zkusil dělat všechno možné, aby mi to zatrhl. Jel dokonce za svým dobrým známým, který to dotáhl až na tehdejšího náměstka generálního prokurátora, a žádal ho, aby měl právník Antl syn zavřené dveře na všech prokuraturách v zemi. Jenomže nemohl přemoci sílu severních Čech, kde do kraje povrchových dolů, kolečkových rypadel, chemických gigantů a elektráren potřebovali různé mladé lidi, počínaje lékaři a učiteli a konče třeba právníky. Sehnal jsem si docela snadno zaměstnání v Litoměřicích a slíbili mi tam jak místo na prokuratuře, tak dokonce byt. S tím, že si v něm budu po práci pohodově studovat na rigorózní zkoušky, aby se ze měl stal JUDr., a na justiční zkoušky, které dovolí, aby byl ze mě hotový prokurátor se vším všudy.

Týden před nástupem jsme se s manželkou přijeli na ten byt podívat, pan okresní prokurátor mi ho šel ochotně ukázat, ale dole před domem si vzpomněl, že nechal klíče ve stole, a tak jenom zabořil prst do vzduchu k oknům v podkroví a řekl, že je to tamhle nahoře.

Po týdnu jsem už nastálo dorazil do Litoměřic se dvěma velkými kufry a s trochu zvonící hlavou po mejdanu na rozloučenou s přáteli z právnické fakulty. V Litoměřicích mi řekli, že mě příští den u soudu čeká hlavní líčení a že bych si měl v úloze prokurátora připravit svou závěrečnou řeč. Díval jsem se tehdy na to, řekněme... jako puk, ale pár starších harcovníků mi dobrácky pomohlo. Podobně jsem se díval i na přidělený byt v podkroví, což byla rozbořená garsonka bez elektřiny, bez vody a bez WC. Když jsem si chtěl odskočit, znamenalo to tři patra dolů, pak přejít ulici a zamířit naproti do hospody. Jako nábytek do začátku mi litoměřická prokuratura vypůjčila od esenbáků skládací železnou postel...

Potom mi přidělili jiný, náhradní byt, ale žít se v něm taky moc nedalo, protože šlo o studenou díru pod úrovní chodníku hned vedle sklepů, kam si lidi shora chodili s uhláky v rukou pro brikety.

Manželka brzy řekla, že tam se mnou bydlet nemůže, jelikož je matkou naší společné dcery a dcerka je v takové noře věčně nemocná, zvlášť když vítr nese od Štětí, od Kralup nebo od Lovosic chemické "čmoudíky" a provoní jimi celou tu zdejší slavnou Zahradu Čech. A tak jsem nakonec poslal rodinu do Nového Města na Moravě, usadil se v Praze u babičky, dojížděl ve všední den za prací do Litoměřic a o víkendu za rodinou na Vysočinu. Dodnes toho dojíždění nelituju. Jen málokde se dozvíte tolik různých věcí o životě jako při nekonečných jízdách autobusem nebo při autostopu, kdy se lidi dávají do řeči mnohdy tak sami od sebe. Jen jednou mě při stopu vyhodil z vozu nějaký zkušený kriminálník, protože jsem mu s dychtivostí mladého právníka sdělil, že jsem justiční čekatel a brzy budu opravdový prokurátor, a on hned nato zastavil a řekl, ať vypadnu, že takového blbce vozit nebude. Tudíž jsem pak radši nevýbojně říkal, že studuji psychologii, a začalo mi být jasné, že se některé přehrady zdolávají velice obtížně a že to nemusí být bez rizika. Když mě někdo jen vyhodil z auta, mohlo to být nepříjemné a hrozilo mi zpoždění, ale to bylo dohromady všechno. Jenže když na mě pak vyjel zkušený chlapák z basy, vysoký přes dva metry a s postavou amerického filmového supermana Hulka Hogana, bylo to mnohem horší a zbylo mi jen několik vteřin, abych si nějakým náhlým vnuknutím mysli zachránil zdraví.

Přihodilo se to v Nižboru u Berouna. Je tam sklárna, kde před lety zaměstnávali hodně chlapů, co právě přišli z kriminálu, a my, mladí absolventi práv, jsme v Nižboru měli školení jako právní čekatelé Generální prokuratury. Večer jsme šli pochopitelně do hospody, dílem proto, že jsme pořád ještě byli napůl študáci, dílem proto, že se s naší tehdejší nepříliš nadšenou náladou na jiné místo ani jít nedalo. V hostinci ale všichni věděli, kdo jsme, a místo klidného posezení začaly létat nadávky a lokál šuměl souslovím: "Prokurátorský svině!"

Trochu jsme se ozvali, měl jsem nějaké své řeči, které si v poněkud uhlazenější podobě troufám vést dodnes, a pak vstal ten obr, český Hulk Hogan, a vyzval mě, že půjdeme na vzduch.

Šli jsme a bylo mi jasné, že proti němu nemám šanci ani přes všechno své karate a že musím veskrze bídnou situaci zvládnout jinak. Zkusil jsem s nejvážnějším výrazem říct: "Hele, víš co? Já se peru profesionálně. Dám ti šanci. Jestli máš chuť do rvačky, tak ti tu ruku, kterou mě zkusíš praštit, přerazím okamžitě natřikrát." Srdce mi strachem bouchalo až v krku a tiše jsem se modlil, aby to na mně nebylo znát.

Kroužil potom kolem mne, jako by se chystal k výpadu, ale v hlavě se mu nejspíš rozjely představy, že narazil na mladého vysloužilce od výsadkářů, vycvičeného k mordům v hrozící světové válce, na zabijáka všech zabijáků, který se jakýmsi řízením osudu dostal mezi prokurátory. Do boje najednou ztrácel chuť, a tak jsem se ozval ještě jednou: "Podívej, vždyť ty svoje ruce potřebuješ. Těma rukama se živíš..."

Usmál se a řekl smířlivě: "Ty... nedáme si radši panáka?" Hospoda čekala, kdo přijde jako vítěz, jenomže my přišli oba a dali si panáka a týden školení jsme tam pak dokázali přežít.

Nebyl to nakonec jediný případ, kdy mě někdo z bývalých vězňů vyzval, abych s ním šel na férovku, jak se někdy říká. V Litoměřicích jsem dokonce v jedné takové strkačce slavně zvítězil, potetovaný chlapík vyzývatel měl už vypito, takže to nebylo zas tak náročné; vrátil jsem se pak v hospodě ke stolu a řekl v mladické pýše ostatním tetovaným, ať si jdou ven svého kámoše zakopat. Můj trošku potlučený soupeř se nakonec přišoural zpět a sdělil celému lokálu, že jsme sice cosi jako spor měli, ale že to nestálo za řeč a že se poranil, když před chvílí upadl na schodech.

Tenkrát jsem poprvé začal vnímat jakousi zvláštní valdickou hrdost, jež velí nikdy neudávat, "nebonzovat" nikoho nikdy a nikde, protože jinak člověk přestává být člověkem a stává se z něj ta největší myslitelná svině. Později jsem tohle pravidlo pochopil jako součást života ve tvrdších kriminálech, beru je v potaz při vyšetřování a naučil jsem se poznávat i typicky vězeňské tetování, které se liší od tetáže z různých salonů *tatoo*, ale tehdy jsem byl ještě dost mladý a nezkušený. Dnes mohu říct, že to, co se tehdy stalo, byla z mé strany nutná obrana. Jenomže tenkrát bych s podobným tvrzením uspět nemusel. Muklovská hrdost toho rváče s tetováním mi možná zachránila služební poměr na Okresní prokuratuře v Litoměřicích, kde jsem nakonec stanul u soudu nejen jako JUDr. a plnoprávný prokurátor, ale i coby dekretem posvěcený nájemce malého, leč nakonec docela pěkného bytu.

Solidní kvartýr 2+1 mi dali až po vojně, kterou mi osud dopřál v Českých Budějovicích, odkud se roku 1915 vypravil do světové války náš dobrý voják Josef Švejk. Tehdy tu měl hlavní stan 91. pěší pluk c. k. armády, ale mě sem v novější době poslali k tankistům. Nechápu sice, koho kdy napadlo, že absolventi práv mají velet tankům, ale v Československé lidové armádě bylo možné leccos, takže jsem dokonce párkrát tím tankem jel a byl v něm se svými stojednadevadesáti centimetry jak paragraf.

Utěšovalo mě, že můj spolužák z fakulty Milan Vozárik je na tom ještě hůř, protože má přes dva metry a velitelé na něj řvou, že svou výškou zesměšňuje tank. Ve vojsku se vůbec děly zábavné věci a sotvakdy zapomenu na starého důstojníka veterána, který nám ovíněn vysvětloval střelbu z tanku a kreslil křídou na tabuli balistickou křivku. Kdosi se ho ptal: "A soudruhu plukovníku, znamená to, že když se tank položí na bok, tak může střílet za roh?" Zamyslel se a moudře pravil: "No… možné to je, jenže v naší armádě se toho prakticky nevyužívá."

Ale vojnu jsem v zásadě strašnou neměl, protože mě do armády vzali až po odkladu na rigorózní a justiční zkoušky a Vojenská prokuratura v Českých Budějovicích mě skryla pod svá křídla coby už vlastně hotového prokurátora. Tabulkově jsem byl sice velitelem tankové čety, jenže ta četa se svými třemi tanky neexistovala ani ve skutečnosti, ani na papíře, tudíž mi v rámci vojenské justice mohli přidělit roli vyhledavatele útvaru. Posadili mě na prokuraturu ke spisům, což bylo dobré, protože jsem mohl dělat svoji práci a nevypadnout z rytmu. Měl jsem tam občas i jakž takž opravdové kauzy, skutečné trestné činy, a pracoval jsem i na případu nabíječe tanku, který si odseděl šest let v kriminále.

Armáda mívala "dokonalou" skladbu lidí. Tankům obvykle veleli absolventi, buď mladí strojní inženýři, což bylo v zásadě přirozené, anebo mladí právníci, což byl samozřejmě nesmysl. Tanky tenkrát ještě neměly automatické nabíjení, takže v té železné hromadě musel být uvnitř zpocený nabíječ, který rval do kanonu veliký a těžký kus munice, aby se v míru dalo něco trefit na střelnici a ve válce aby to zničilo obdobně urvané kluky v uniformách zemí NATO, tehdy ještě nepřátele. Pokud měl někdo z vojáků v základní službě za sebou trest a poslali ho k tankistům, pak se z něj skoro bez výjimky stával nabíječ. Zažil jsem nabíječe, který měl za sebou šest let vězení a byl dokonce starší než někteří velitelé z povolání. Dělal jeden malér za druhým a říkal bez obalu, že už má odsezeno a že je mu jedno, kolik si ještě odsedí, protože je mu v base líp než u tankového útvaru. Dali mi jeho prohřešky jako vyhledavateli vojenské prokuratury k řešení a řekl isem mu, že ho chápu a že se mu proto postarám, aby se mohl vrátit za mříže. A najednou změkl, frajeřina z něj vyprchala. Do kriminálu zpátky nechtěl.

Věřil jsem tenkrát, že svoboda je pro každého a lepší než kriminál, ale dnes vím, že to pravda být nemusí a že se vězni bez jakékoli

vazby na civil, recidivisti a mnozí z těch, co seděli dlouhodobě od mládí, vracejí někdy docela rádi zpátky. Pamatuju z pozdějších časů na jistého Velfla, kterého po mnoha letech propustili z Valdic. Pil v jedné z jičínských hospod s nějakým hostem, za večer se spřátelili a ten člověk ho vzal domů na přespání. Ležel pak druhý den mrtvý ve vaně a přivolaný lékař řekl, že to je utonutí – přirozená smrt. Vzápětí přišel Velfl na obvodní oddělení policie se slovy, že zabil člověka. Namítli mu, že to úmrtí bylo přirozené, takže o nic nejde, ale on tvrdil, že to bylo jinak, a přesně popsal, co provedl. Přiškrtil ho a držel mu hlavu pod vodou. Potom našli na zesnulém po Velflově stisku lehounké podlitiny, na které předtím nikdo ani nevzpomněl, a když se vraha ptali, proč to vlastně udělal, řekl, že chce zpátky do Valdic, protože tam má kamaráda a stýská se mu po něm...

Mluvím teď možná s nádechem cynismu, ale ten mi dalo dvacetiletí v justici na místě prokurátora, státního zástupce a vlastně i nevyhlášeného vyšetřujícího soudce. Když jsem v jedenaosmdesátém odcházel z vojny zpátky do Litoměřic, zbývalo mi ovšem v duši stále hodně ideálů a prvního z mrtvých, kterých pak mělo být tolik, jsem spatřil až o nějaký rok později.

Bylo to v Chrudimi. V Litoměřicích jsme se předtím už sice zabydleli, ale protože dcerka, zvyklá odmala na klima Vysočiny, byla v severních Čechách pořád a pořád nemocná, psal jsem poníženě jednu žádost za druhou, až mě nakonec poslali do Chrudimi na okresní prokuraturu, protože v justici to bylo podobné jako v armádě – člověk mohl usilovně žádat o převelení a věřit, že mu šéfové nakonec přece jen vyhoví.

Dali mi nové místo v té Chrudimi, abych se jako prokurátor staral o žaloby ve vztahu k násilné trestné činnosti, ale zatímco v Litoměřicích jsem jako mladý zajíc neměl ještě na starost mrtvé, v Chrudimi to od roku třiaosmdesát začalo být jinak a časem mi hlásili, že je tam "ohledačka na vraždu", což znamená, že se našla mrtvola člověka, u kterého není jasné, že zemřel jednoznačně přirozenou smrtí. V takovém případě se spolu s techniky musí udělat všechny potřebné úkony, počínaje zjišťováním otisků prstů a nejrůznějšími specialitami kriminalistiky konče.

Přijeli jsme do bytu paní, která to měla za sebou už tři týdny. Trochu ji ohryzaly její hladové kočky. V místnosti bylo teplo, mrtvola se v něm nadmula a byla plná černé tělní tekutiny. V bytě panoval příšerný puch hniloby, bylo to na zvracení, šel jsem nakonec dovnitř se soudním lékařem a jedním policistou. Měl jsem při svém prvním výjezdu na sobě pěkný manšestrový oblek, byl snad můj vůbec nejlepší, božíhodový, ale protože soudnímu lékaři s obracením mrtvoly v té chvíli nikdo nepomohl, šel jsem mu na pomoc sám, jenže vtom napjatá kůže praskla a strašlivá, páchnoucí tělní tekutina vystříkla jako gejzír na můj sváteční oblek. "Poslouchejte, mladíku," řekl mi protřelý soudní lékař a dovedl mě dostat z šoku, "u takovýchhle mrtvol se správně má fasovat rum."

Bylo to v předpisech. U hrozných mrtvol měl být opravdu k dispozici rum a já si uvědomil, že nebydlím tak daleko a že mám doma slivovici. Požádal jsem policistu, ať tam skočí a řekne manželce, aby pro nás tu láhev vytáhla z ledničky. Když se vrátil, šli jsme z toho puchu ven a dali jsme si každý panáka. Dvojitého. Od té doby jsem mrtvých viděl spoustu. A začal jsem si pěstovat jemný cynismus tak, jak jsem jej zažil u některých soudních lékařů, a věřím, že je to správné, protože jinak bych se už musel octnout v péči psychiatrů. Zvykl jsem si i na to, že když člověk zemře, povolí mu svalové svěrače a někdy je pak v místnosti dusivý zápach. A že když někoho zabije elektrický proud, voní to, jako by na podnose přinášeli čerstvé uzené. Když jsme v roce 1996 vyšetřovali jednu rozšířenou sebevraždu, běžely právě olympijské hry a v křesle u televize seděl vedle nedopité sklenky muž, který byl uškrcen šátkem. Opodál visela jeho manželka vražedkyně. Oběsila se na zácloně. Soudní lékař stál v místnosti a klidně pravil: "Pro tyhle dva už olympiáda v Atlantě skončila." "Tak jako pro většinu české výpravy," řekl jsem mu na to a napětí z nás spadlo jak tající sníh ze střechy...

Zažil jsem i neobyčejně klidnou vraždu pána, který slavil padesátiny a manželka mu ke kulatému výročí koupila sadu tří nožů. Našli jsme ho u stolu, vypadal, jako by spal, měl podepřenou hlavu, před ním stála poloprázdná láhev režné a do zad měl zabodnuté všechny ty darované nože. Dovedl v průběhu oslavy manželku rozčílit tak, že ho trojnásobně zapíchla a šla dojit přidělené krávy do JZD.

Jediné, na co si člověk nikdy nemůže zvyknout, jsou mrtvé, zabité děti. Říkají to i patologové: pohled na mrtvé děti je prý skutečně to nejhorší, co existuje. Vrací se znovu a znovu, po půl roce, po roce, po dvou letech. Člověk se pak radši napije, aby to ze sebe aspoň na chvíli vymazal. A pokud možno s přáteli mimo branži, s lidmi, co vůbec nejsou z policejní či justiční profese. Ale stejně se to pak před spaním vrátí. A nikomu se z toho nelze vyzpovídat, ani duchovnímu ne. Protože vašim pocitům rozumí jenom ten, kdo tu hrůzu viděl a kdo nad ní spolu s vámi stál.

Přitom nemusí vždycky jít jenom o smrt. V roce 1985, těsně před tím, než mě práce odvála z Chrudimi do Hradce Králové, jsem s policisty řešil případ dvou kluků, jednomu bylo dvanáct, druhému jedenáct let. Chodili ve škole do Pionýra, ale náhle řekli rodičům, že tam už docházet nechtějí, protože mají strach. Bojí se svého vedoucího.

Proč? ptali se jich doma.

Protože... Chlapci byli malí a začalo jim být do breku, ale přesto zmateně líčili, jak je vedoucí jejich fotografického kroužku nutí, aby se svlékali donaha, aby mu dávali klystýr a zasouvali do konečníku teploměr, aby ho bili do přirození. Občas měla při tom všem cvaknout spoušť fotoaparátu.

Kluci vzlykali a tvrdili, že vedoucí říká... jak se všichni mají navzájem fotografovat, a když nebudou poslouchat, tak se oznámí jejich rodičům, že mají doma špatný pionýry a...

Rodičům to přišlo divné, a popravdě řečeno, příliš svým synům nevěřili, ale na policii přece jenom šli. Policisté pak navštívili ve škole učitele, ale slyšeli od nich, že ti dva kluci nejsou zrovna nejvzornější, často lžou a že jde v zásadě o darebáky, zatímco jejich pionýrský vedoucí je ten nejlepší, jakého znají, a měl by z něj být pro mnohé rodiče vzor.

Výpovědi zahnaly policisty s celým jejich vyšetřováním ke zdi a probírali to se mnou jako s prokurátorem. Věc vypadala skoro neřešitelně, ovšem když se zmínili, že v rámci Pionýra jde vlastně o fotografický kroužek, dal jsem jim povolení k domovní prohlídce, aby zkusili najít nějaké snímky, co by mohly sloužit jako stopa a důkaz.

Dalo jim to práci, ale našli je. Celá ta hrůza trvala zřejmě už sedm let a podle snímků jsme objevili hochy, kterým bylo v té době i sedmnáct nebo osmnáct. Jako děti zažili v Pionýru to, co zákon popisuje slovy: pohlavní zneužívání nezletilých... Ale nechtěli už mnohdy s celým případem nic mít, báli se nepříjemností, někteří pak sice svědčili, ovšem jiní odmítli. Připravoval jsem obžalobu a přitom mne neustále vláčeli na svazácké schůze. Nutili mne všude říkat, že jsme si to nevymysleli, že důkazy existují, ale stejně jsem měl pocit, že mi příliš nevěří. Tvrdili, že jsem proti pionýrské a svazácké organizaci připravil komplot. Padal na mne tlak ve smyslu: "Nechte ho na pokoji!" Viděl jsem posudky, kde vlivní mládežníci psali, že obviněný měl ke svým pionýrům lepší než otcovský vztah. "Ale tak se přece úchyláci pedofilové chovají k dětem vždycky!" chtělo se mi křičet, "jenže víte, co z těch kluků může nakonec po takové masáži vyrůst? Víte to vůbec? Zajděte si za nějakým psychologem, ať vám to vysvětlí!" Ale spolkl jsem vztek a dočetl posudek z pera vlivných až do konce. Do očí mě v něm udeřila tučně vysázená poznámka: "Jmenovaný soudruh byl vyznamenán bronzovou a stříbrnou medailí "Za socialistickou výchovu'."

Dopálilo mě to tak, že jsem ten posudek zařadil ve spise hned za získanou fotodokumentaci, kde byl "jmenovaný soudruh" s malými chlapci v různých polohách a každému soudnému člověku z toho muselo být špatně. Kdoví, kolik kluků ten chlap vlastně za celá léta zneužil, v obdobných případech se z viny podaří dokázat vždycky jenom díl. Možná že někde v Čechách nebo na Moravě se už loni, předloni či bůhvíkdy provinil deviant s úchylkou, která se kdysi začala rodit v pionýrském fotokroužku...

Pachateli vyměřil soud trest v délce šesti a půl roku. A já pak v duchu své pracovní povinnosti jezdil do svazáckých organizací dělat prevenci a povídat o kriminalitě mládeže, a ještě dlouho mi kladli otázky, jestli to proti chudáku pionýrskému vedoucímu nebylo cosi jako spiknutí.

Leccos se už v té době začalo otřásat, ale poznámky o podrazu a komplotu jsem tu i onde slyšel pořád. Mohlo mi dojít, že časem uslyším i poznámky z úplně jiné strany, protože mám v končícím režimu roli prokurátora, a nakonec mi to taky došlo. A mohl jsem pak dílem mít radost, že se věci mění, a dílem cítit něco podobného jako Alenka ve zvláštním světě za zrcadlem.

Kapitola třetí

"Tož, prokurátore... Vodku, nebo rum?"

V devadesátých letech jsem mnohokrát slyšel otázku: "Může mít právník čisté svědomí, když dělal za komunistů prokurátora?"

Na první pohled je takový dotaz přísný, lecčím dost svůdný a snad za ním stojí i víra v jakousi revoluční spravedlnost. Ale když se trochu zamyslíte, pak musí být jasné, že se za zdánlivou přísností skrývá zmatek a změť myšlenek, které do jednoho a téhož pytle hodí sovětského prokurátora Vyšinského, co popřel se vším všudy presumpci neviny a pro oběti politických procesů žádal ve Stalinových časech bez kompromisů smrt, a přidají k němu prokurátory zaměřené na obecnou násilnou činnost – na krádeže, loupeže, znásilnění a prachsprosté vraždy.

Ani hodně drsný režim, byť je spojený s pojmy jako *totalita* či *diktatura,* nemůže chtít, aby se mu občanky a občané navzájem bez postihu okrádali, olupovali, znásilňovali a dokonce mordovali, alespoň já jsem nikdy o takovém zřízení neslyšel. Tvrdý režim si prostě násilí vždycky vyhradí sám pro sebe a umí to dát najevo. Například i šeptanou, nicméně účinnou propagandou, která se postará o atmosféru strachu. Zažil jsem ji třeba v roce pětaosmdesát, kdy mě přeložili do Hradce Králové a místní mi brzy řekli: "Dej si pozor! Tady vládnou soudruzi rukou železnou a jsou

tě schopni i s rodinou zlikvidovat tak, že už si v životě nezaprokurátoříš..."

Nevím, jestli jsem si dával zas tak velký pozor. Svěřili mi obecnou násilnou činnost v kraji a chránil jsem svou prací slušnou část veřejnosti před tou neslušnou. O politice to nebylo. A jestli, tak jenom v přeneseném významu, protože tehdejší režim samozřejmě chtěl, aby občanstvo poslušně makalo, veselilo se, sledovalo televizi, v jakés takés pohodě pilo své vychlazené pivo a nedělalo rotyku. Hájil jsem takové lidi před zloději, lupiči a vrahy, které jsem posílal za mříže. Pokud mi to někdo může mít za zlé, ať hodí kamenem, myslím, že to snesu. Za prokázaný pokus o znásilnění jsem kdysi dávno vzal do vazby i jednoho místopředsedu ONV. Když jsem ho posílal do cely, zeptal se mě smířlivě a skoro láskyplně, jestli k tomu mám souhlas.

"Já žádný souhlas nepotřebuju, trestní řád nic takového neříká," odvětil jsem mu na to.

Ale on se nedal a připomínal, že existuje předpis, podle kterého jej coby nomenklaturního činitele na úrovni okresu mohu stíhat jen se svolením šéfa příslušného OV KSČ. Taková direktiva skutečně byla, šlo vlastně o jistou neformální imunitu vyvolených, ale příliš se o tom nemluvilo ani nepsalo, aby zas tolik netlouklo do očí, že lidé jsou si před zákonem všichni rovni, ale někteří jsou si přece jen rovnější. Ovšem tehdy jsem se pochlapil a řekl, že o ničem takovém nevím.

Má profesní loďka se potom chvíli zmítala na vlnách průšvihu, když jsem soudruhům na okresním výboru vysvětloval, proč je vlastně ten jejich místopředseda za katrem a že je tam prostě za kriminální delikt. Ukázal jsem jim výsledky vyšetřování a oni nakonec uznali, že jejich kádr z ONV má jít před soud poprávu. A v té chvíli se rozhodli, že se ho raději zbaví a že ho prostě zatratí, a přišili mu navíc rozkrádání peněz vybraných na stranické známky.

Vzali to účelově a neměli už v sobě svaté nadšení, jaké jsem svého času poznal v Chrudimi, kde provedla v místní Transportě jedna stranická funkcionářka rozkrádačku a já musel její stíhání projednávat na OV KSČ s vedoucím tajemníkem. Byl to takový venkovský strejda a ptal se mě: "Pověz, soudruhu prokurátore, kolik jí hrozí?"

"Podle zákona je to druhý odstavec, rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví – tři až deset let trestu odnětí svobody." On na to řekl: "To je hrozný trest. Hrozný! Ale víš, co pro ni bude ještě horší?" "Co, soudruhu?" ptal jsem se při svém tehdejším mládí přímočaře a trošku naivně.

"Horší trest bude, že my ji vyloučíme ze strany!"

Roztáhly se mi koutky, smích mi vlétl do vousů, což toho strejdu udivilo, pohoršilo a naštvalo. Vynadal mi, ale dál už mě nijak neproháněl. Naštěstí. Občas si dnes na toho partajního strýce vzpomenu. Věřím, že jestli je naživu a těší se slušnému zdraví. tak chodí určitě na schůze i k volbám a hlasuje pro kandidáty KSČM. Vzpomíná na časy, kdy věci běžely podle jeho řádu, a je si jist, že ten řád byl když ne výborný, tak alespoň dobrý. Nemá pravdu a nejspíš ani nevzpomene na to, jak by se třeba v jeho časech zatočilo s televizními povstalci, co na prahu dnešního století spustili rebelii proti dosazenému řediteli. A tak dál, a tak dál... Co by například směly psát noviny. Jak bych si nezajel s basketem do Ameriky. Co by bylo k mání v obchodních domech. Ale možná si posteskne, že v jeho dobách se sice taky kradlo a že nějakou rozkrádačku v Chrudimi musel řešit dokonce až s prokurátorem z okresu, ale že o tom, jaký sem jednou vstoupí zločin a jak půjde zlodějna do miliard, nemohl mít tehdy ani tušení. A v té chvíli pravdu mít bude. Bohužel.

Hradec Králové je docela velký a je to hezké město, kterému vdechl tvář báječný architekt Gočár, ale nedá se v žádném případě srovnávat s Prahou. Praha je metropole slušného a v našich podmínkách dokonce obrovského formátu. Co se stane v Praze, platí pro celou tuhle zemi, a je to podobné, jako třeba ve Francii, kde má taky skoro všechno velké a rozhodující svůj začátek v Paříži. Když se dřív žvanívalo o pragocentrismu, tak to svým způsobem byla pravda, ale současně i povzdech nad tím, co vlastně ani moc měnit nelze a s čím se vzhledem k tradicím lidově řečeno "nedá hnout".

V devětaosmdesátém na podzim dýchal už v Praze kvas blížící se změny, zatímco v Hradci bylo pořád mnohem klidněji. Na náměstí stál před partajním palácem velký kamenný Gottwald. Hradecké hospody se smíchem a nadšením vzpomínaly, jak mu soudruzi museli jednou v noci uříznout hlavu a dát mu tam místo ní jinou a menší, protože tu původní mu sochař udělal velkou jak škopek, a návdavkem se povídaly anekdoty o Milouši Jakešovi a osamělých kůlech. Cosi viselo ve vzduchu, ale v Hradci to ve srovnání s Prahou bylo mnohem mlhavější a méně uchopitelné. Sedmnáctého listopadu byl pátek a zatímco v Praze večer svištěly obušky a na Národní třídě tekla krev, Hradec se pomalu chystal k spánku s pocitem začínajícího víkendu. Z Prahy mělo všechno do krajů teprve dolehnout.

Dvacátého začalo zrána pondělí a čekal mě seminář na Pedagogické fakultě v Hradci, kde jsem přednášel a dodnes přednáším právo a právní předpisy coby externí učitel. Sedl jsem si v učebně za katedru, za mnou visel na zdi obraz Gustáva Husáka a přede mnou se srotili studenti, bojovní a úplně jiní než při posledním semináři před týdnem.

"V Praze je revoluce... Je revoluce!" volali slušně, ale velmi rozhodně a žádali, abych přerušil vyučování. Hledal jsem nejvhodnější slova, abych neztratil tvář, a řekl jsem jim, že před nimi stojí učitel, kterého platí náš stát. A že je tudíž mou povinností, abych jim pověděl všechno, co mám na dnešní seminář připravené a co by bez ohledu na současnou politickou situaci měli pro své budoucí povolání vědět.

Souhlasili. Dodnes se tomu trochu divím. Ale dva dny nato mě už vzali do jámy Ivové ve studovně Fakultní nemocnice v Hradci; byl to sál se strmými řadami křesel do půlkruhu, kde stál dole na malém plácku člověk jak oběť v římské aréně nebo jako politik v televizním Kotli, který dnes na Nově moderuje Michaela Jílková. V hledišti seděli medici, pedagogové a všichni další studenti, co jich měl středně velký Hradec, a mě pozvali k diskusi na plac dolů coby komunistického prokurátora. Diskuse byla bouřlivá, vždycky jsem něco řekl, někteří mi tleskali, jiní pískali a houfně se pak hádali mezi sebou, jestli teď komunisty vybít, nebo nevybít, jestli má vůbec smysl, aby existovali nějací prokurátoři... a v sále jako by nade vším vládl zmatek, z nějž se mi nakonec vyklubala víra, že svůj první životní kotel ustojím, a byla to víra oprávněná, protože se studenty jsem pak v budoucnu žádné problémy neměl a mou hlavu nikdo z nich nežádal, i když hodně lidí kolem hrozilo, že "všichni takoví ti prokurátoři by měli vypadnout".

Kdyby se to splnilo, tak by to přineslo krach justice, což samozřejmě nikdo myslící chtít nemohl. Ale na čase nejistoty se tím moc neměnilo a státní úředník Antl musel sáhnout po černém humoru a říct třeba o přípitku v zimě roku 1992, že... "jediný, kdo zůstane v resortu justice, je ničím nepoznamenaný prokurátor narozený po sedmnáctém listopadu osmdesát devět". Prokurátor a později státní zástupce Antl to prohlásil při setkání lidí z branže, přípitek prolomil bariéru nervozity a diskuse, zda zůstat, či nezůstat v justici, běžela potom uvolněně a táhla se dlouho. Ti, kteří dělali politické procesy, byli v té době už pryč. Odešli obvykle už zpočátku.

l když... znám takové, kteří asi odejít měli, ale v justici se udrželi a někdy jsou dnes i ve vysokých funkcích. *Nejspíš* měli v devadesátých letech správné známé, pro které *možná* něco udělali v rámci zpracovávaných trestních věcí.

Ale nechci říkat žádná jména, protože někdy se i vcelku jasné věci těžko prokazují, a lidí, kteří mě kvůli určitým názorům nemají rádi, je už tak v našem resortu dost.

Znám i další, co neodešli, ať už prokurátory, od jara 1993 státní zástupce, nebo soudce, kteří prokazatelně nezískali žádný majetek v restituci, a přesto dnes bydlí v přepychu a jezdí drahými auty, přičemž se bez závisti divím, jak na to poctivě našetřili, když mají podobný plat jako já...

Znám takové, co odejít museli a vydělali na tom, protože se včas dostali do advokacie a stali se z nich výborně placení právní zástupci při mnoha restitučních řízeních a rehabilitacích. Jeden z nich, byl to někdejší soudce, který míval na starost procesy připravované Státní bezpečností, pak dokonce jako advokát u stejného soudu tvrdil, že jeho klient má sice plný rejstřík trestů, ale že to všechno bylo za poškozování a rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, což vlastně trestné činy být nemohou, jelikož si pan obžalovaný tenhle způsob vybral k boji s komunistickým režimem.

Pamatuju na soudce, kterého v minulých časech vyhodili z justice, protože jako voják v záloze odmítl jet na střelby Lidových milicí. V devadesátém ho vzali zpátky, aby ho rehabilitovali, ale potom ho zase vymetli, protože se zjistilo, že jeho jméno je společně s těmi milicionáři zapsané do nějakých dokumentů o lidech schopných držet zbraň. Pamatuju na nesmírně chytré lidi z někdejší Generální prokuratury, kteří z "miličních" důvodů museli odejít taky a dnes jsou z některých advokáti toho typu, co za velký peníz slouží zločinu. Míval jsem přítele, byli jsme kdysi velcí kamarádi, ale když musel odejít z justice, tak dělal všechno možné, abych musel odejít taky, a slyšel jsem v resortu výzvu, abych se prostě sebral a z prokurátorské židle vypadl.

Pamatovat za život hodně věcí může být někdy dost hořké.

A přitom všem ještě, jak jsem se už zmínil – Hradec není Praha...

Do napjaté doby po převratu udeřil zmatek, který je v podobných časech vždycky a kterému se zřejmě v takových chvílích žádná země nevyhne. Dobré úmysly se mohou zvrtnout a gigantická amnestie prezidenta republiky, vyhlášená s příchodem roku devadesát, se zvrtla celkem parádně. Samozvaní právní znalci tvrdili, že socialistické zákony neplatí, aniž by brali v potaz, že v dané chvíli existuje trestní zákon a trestní řád z roku 1961, a pokud by neměl platit, tak je právně nepostižitelné všechno zlo, které se v téhle zemi stalo za osmadvacet let do roku osmdesát devět. Každý mord, každá krádež, každé násilí, prostě všechno by se v takové chvíli změnilo v čin svobodné vůle, který policie nesměla stíhat a justice trestat. Tečka.

Bylo to stejně uhozené, jako když před lety soudruzi z ústředního výboru KSČ tlačili naše mezinárodněprávní experty, aby prosadili, že mnichovská dohoda byla hned od počátku neplatná se všemi svými důsledky, to znamená i s životem za druhé republiky a v protektorátu Čechy a Morava. "Ale promiňte, soudruzi," řekl tehdy nejchytřejší z těch znalců. "Když to prosadíme, tak to mimo jiné bude znamenat, že od října třicet osm do května pětačtyřicet nebude u nás pravoplatný ani jeden sňatek a ani jeden prodej chalupy. A víte, jakou to tady v otázkách dědictví, bydlení a lidskýho štěstí může vyvolat tragédii?"

Amnestie mě týden co týden zaháněla do Valdic, kde seděla spousta "mých milých vězňů", jak jsem se jim později naučil říkat v rozhlase, kriminálníků, kterým jsem zařídil trest za vraždy a za těžké násilí. Vrazi na svobodu nešli, trest se jim v rámci amnestie jen snižoval, ale mnozí vězni odsouzení za násilí, a byly to někdy opravdu hrozné typy, se ven dostali, a dalo nám pak s policisty spoustu práce, aby se po dalších zločinech vrátili zpátky, protože lidská společnost má být v pravém slova smyslu lidská a nebezpečný odpad by k ní patřit neměl. Na valdickém nádvoří stávali tenkrát nadšenci, co křičeli, že všechny vězně dostanou ven, protože je za mříže poslal bolševik, a vrahové se těšili, že půjdou na svobodu, a psali, že je k přiznání v hrozných mukách nutila Státní bezpečnost.

Zažil jsem tehdy tři roky zkoumání, zda byly všechny soudní procesy v pořádku a zda některý z vězňů není v lochu z politických důvodů a protiprávně. Každý, nebo skoro každý, si v té době myslel, že se vcelku snadno dostane ven. Jen málokdo nevyužil

Sec.

šance, aby se jeho proces neobnovil. Znamenalo to vzít spis, který mohl mít tisíce stránek, otevřít jej, číst, podívat se, jestli ten případ skutečně zpracovávali chlapi od StB, a když ne, tak stejně v té obrovské haldě papíru hledat odpověď na všechny vězňovy argumenty, přezkoumat, za jakých okolností se doznal, co je v protokolu, jak se obžalovaný, respektive odsouzený podepsal, zda byl přítomen obhájce a ještě tohle a tamto a donekonečna... Nakonec jsem musel sesmolit odpověď, že se ten podnět odkládá, a sáhodlouze odůvodnit proč.

StB byla ve všech starých případech, které jsem musel přezkoumávat a které mě trápily po nocích, přítomna vlastně jenom jednou. Byla to *causa* Gravec a spol. Šlo o dvě dokonané vraždy a o přípravu dalších vražd, při kterých měli o život přijít tehdejší příslušníci SNB, to jest policajti, a lidi ze Sboru nápravné výchovy, to znamená bachaři. Podle Gravece šlo o boj proti komunistům. Dva komunisty dokázal už předtím popravit, byli to staříci, kteří chodili na partajní schůze, v životě se možná podívali do Moskvy, nebo o tom aspoň snili, a nejspíš uměli text Internacionály. Dva Gravecovi mladí, cvičení kluci hodili dědovi kolem krku ručník, a potom, každý na svou stranu, vší silou táhli.

Zestárlý, slabý člověk se takové popravě ubránit nemůže. StB se tou věcí pak opravdu zabývala, protože šlo tak nějak o útok proti režimu, ale servis při celém vyšetřování zajišťovala klasická kriminálka se vší svou technikou. Takže to profesně bylo v pořádku a nedalo se o tom pochybovat.

Musel jsem si sednout ke stolu a psát, že se v rozsudku sice mluví o teroru, ale že v zásadě šlo o dvojnásobnou vraždu, spáchanou zvlášť surovým a trýznivým způsobem, a o přípravu dalších vražd občanů této země... Gravecovi celá ta šaráda stejně nebyla nic platná, protože v base umřel, a já bych lhal, kdybych věděl jak. Jeho dvěma klukům pak v rámci nějaké rehabilitace za rdoušení důchodců trest snížili...

Jezdíval jsem tenkrát do Valdic a musel jsem vždycky odevzdat službě svou pistoli, takže jsem potom mezi "svými vězni" chodil bezbranný a mohl jen hádat, jestli mi někdo z nich neskočí zezadu na krk. Vyslýchal jsem tam coby "politicky poškozeného" i jednoho dvojnásobného vraha, který mě skoro vřele vítal jako zástupce obrozeného, tehdy ještě československého státu. Přišel si pro mne na bránu a odvedl mě do své "kanceláře" v prvním patře. Otevřel tam u zdi skříňku a ptal se, jestli si dám vodku nebo rum. V kapse měl průkaz politických vězňů. Namítl jsem mu: "Pane, jakej vy jste politickej vězeň, když tady sedíte za kriminální vraždy?"

Odpověděl, že je tady uznávaný, že tu má uložené peníze a kartotéku strážných z nápravně výchovných ústavů, protože je už cosi jako člen oficiální prověrkové skupiny. A přitom seděl za vraždy! A strážní museli být kolem v civilu a beze zbraní a strachovat se o život! Chodil po vězení volně, měl od všeho klíče, a když se loučil, řekl starostlivě: "Pane doktore, kdybyste potřeboval něco zařídit tady ve Valdicích, tak mám na telefonu klapku..." Dodnes nevím, jestli mám té vzpomínce věřit, anebo jestli to byl sen.

Jenomže když mi v brněnském vysílání klubu Netopýr odmítl uhlazený duchovní podat ruku, bylo mi jasné, že to sen není. Kněz mi vyčetl, že jsem člověk skrz naskrz zlý, doslova potvora, protože se mou vinou dostali do vězení lidé, s nimiž teď mluví o Bohu.

"Víte co, důstojný pane," odsekl jsem mu na to skoro naštvaně, "ve Valdicích, kam teď jezdíte, jsou lidi, kteří předstírají víru jen proto, abyste je nějak dostal z kriminálu. A jakmile je odtud nedostanete, tak vás budou nenávidět stejně jako mě, a možná ještě víc."

Tvářil se povzneseně, ale nakonec byl fér. Za dva roky mi zavolal a říkal, že jsem měl tehdy dávno pravdu. Všichni se chtěli dostat ven, a když jim to nezařídil, tak se na něj vykašlali a řekli, že ničemu nevěří, a už vůbec ne Bohu.

Cítil jsem tehdy něco jako zadostiučinění, ale pořád mi ještě zněla v uších slova dopisů z kriminálu, kde se tvrdilo, jaká jsem komunistická svině a jak jsem svévolně zinscenoval procesy, kde se z nevinných lidí stali mou zásluhou darebáci a zločinci a dostali velký, nesmyslný trest... Všechno se pečlivě přezkoumávalo, kolegové na tom dřeli mnoho dní a byl jsem nakonec čistý jak lilium. Ale pak jistá paní Hemerková prohlásila, že jsem jí ukradl zlato a k tomu spoustu drahokamů. A bylo to v snad nejbizarnějším případu, který se v téhle zemi odehrál na zlomu osmdesátých a devadesátých let.

Řeč soudních spisů je někdy hodně suchá a v daném případě mluví o tom, že... "obviněný Roman Hemerka žil se svými rodiči Aloisem Hemerkou a Ludmilou Hemerkovou ve společné domácnosti v rodinném domku v obci Lhůta, č. p. 33, okres Ústí nad Orlicí. Dne 18. 10. 1988 byl obviněný Roman Hemerka doma v pracovní neschopnosti. V dopoledních hodinách ho navštívila obvodní lékařka z Vysokého Mýta, která obviněného vyšetřila a na jeho požádání předepsala jeho rodičům jedno balení léku Rohypnol..."

Až do téhle chvíle to vypadá jak banální scéna z venkova. Za mládencem ze Lhůty, nedávno plnoletým, přijede známá, hodná lékařka z Mýta, ošetří ho a nechá u něj navrch ještě předpis na rohypnol, aby se jeho rodičům líp spalo... Jenže brzy to už selanka není a nakonec jsou Hemerkova případu plné noviny, jelikož si nenechají ujít senzaci, že v obnoveném procesu sedí na lavici obžalovaných Roman Hemerka s novým příjmením Tříska, už jednou souzený vrah a mystifikátor, který se pod fantastickou záminkou vetřel do přízně zpěvačky Bartošové a prožil s ní příběh, který jako by zapadal do nějaké *science-fiction*...

Ale popořádku. Roman Hemerka má otce Aloise, jede s ním v uváděný den odpoledne do města pro předepsané léky a potom se o něj doma stará. Otec naříká, že mu není dobře. Syn mu vaří urologický čaj a rozpustí v něm takovou dávku rohypnolu, že by mohla být smrtící... Spis dále říká: "Po vypití čaje Alois Hemerka usnul. Kolem 18. hodiny 15. minuty pak Roman Hemerka svého otce, který v té době spal v ložnici na posteli, zastřelil pistolí vzor 50, ráže 7.65 mm, kterou měl Alois Hemerka v držení z titulu své funkce v Lidových milicích. Obviněný poškozeného usmrtil výstřelem do levého spánku. Poškozený okamžitě zemřel v důsledku zhmoždění mozku."

Mládenec otcovrah se pak umyl, převlékl, sedl do vozu a odjel. Zastavil až v Brandýse nad Orlicí, kde žila dívka, o kterou měl zájem. Tvrdil, že přijel jako její ochranka, protože jí hrozí nebezpečí, a vytasil před ní pistoli. Druhý den ráno se tou zbraní chlubil znova a dodal, že provedl něco hodně drsného a dostane za to patnáct let...

Na policii, tenkrát ještě Veřejné bezpečnosti, mluvil pak Roman Hemerka jinak a tvrdil, že šlo o nešťastnou náhodu – otec ho prý chtěl zastřelit, zápasil s ním o pistoli a vlastně i o život a při tom padl výstřel...

Policisté tu verzi připouštěli nejdřív jako fakt, ale potom se případu ujal zkušený kriminalista Víšek a já ho dostal ke zpracování coby prokurátor. Nechali jsme udělat odběr na povýstřelové zplodiny, aby bylo jasné, jestli se střílelo z bezprostřední blízkosti, jak tvrdil Roman Hemerka, a z laboratoře nám měli dodat rozbor krve jeho otce. Ukázalo se, že výstřel padl z nejméně jednoho metru a že starý Hemerka v té chvíli pistoli držet nemohl, protože metrovou ruku nikdo nemá. Navíc měl v krvi takovou dávku rohypnolu, že mohl jen a jen tvrdě spát a žádná rvačka o pistoli nepřipadala v úvahu.

Když jsme za pár dní Romana Hemerku vyslýchali, tvářil se suverénně, protože věřil, že vypovídá jako svědek, nikoli pachatel, a odříkával vyprávěnku o nešťastné náhodě. Ale vzápětí skončil ve vazbě; tehdy jsem ještě o tom jako prokurátor mohl rozhodnout sám, dnes už je to věc soudců.

Hemerka se ocitl za mřížemi a začal spřádat další a další verze, jak padl smrtící výstřel. Přiznal, že otci rohypnol skutečně do čaje dal, ale jenom proto, aby mu vzal pistoli, jelikož otec chtěl celou rodinu postřílet, a aby z té pistole vyndal náboje, odstranil z nich střelný prach, potom je vrátil do zásobníku a neškodnou zbraň zasunul spícímu tátovi zpátky pod polštář. A pistole při vybíjení spustila prostě *náhodou*. A *náhodou* prostřelila otci hlavu. Syn mířil *náhodou* tátovi na spánek...

Mladý Hemerka bojoval všemi způsoby. Měnil donekonečna výpověď a usilovně psal na různá místa z vazby: "*Celý způsob vyšetřování považuji za nestoudný, vykonstruovaný a zcela účelový… Neponesu důsledky tak sprostého jednání. To, co si veškeré orgány činné v trestním řízení vykonstruovaly na moji osobu, je provokace a intrika, je to výplod zjevně zaujatých, chorobně postižených lidí. Nesmějí však zapomenout, že žijeme v socialistické společnosti…" Pak ještě prohlašoval, že podá oznámení na ministerstvo vnitra ČSSR a nechá všechno "prošetřit příslušným odborem StB". Ovšem to už bylo léto 1989 a oficíři od StB měli vesměs na starost jiné věci než poslouchat křik obviněného Hemerky.*

Žádal jsem pak pro něj v obžalobě čtrnáct let, byl to složitý proces, protože chytrý Hemerka měl nepřebernou zásobu fantazie a navíc šikovného obhájce. Jenomže důkazy se podařilo dodat pevné, soud je přejít nemohl a mládenec otcovrah dostal dvanáct roků.

Po čase jsem celý ten případ pustil z hlavy. Léta velkých změn mě zavalila spoustou práce a Hemerka měl podle mých nejlepších představ celou tu dobu sedět. Ale neseděl! V tisku se začala omílat podivná aféra zpěvačky Bartošové a viděl jsem jeho tvář na nějaké fotce, jak je středem pozornosti a má se čile k světu. Jak je to, proboha, možné, když má být v kriminále? Začal jsem klást otázky všude, kde to šlo, a řekli mi, že v jeho kauze proběhla obnova řízení, že ho z basy pustili a soukromá duchovní Třísková si ho vzala k sobě na byt. Nebylo mi sice jasné, co to vlastně je ta "soukromá duchovní", protože duchovní je podle mě vystudovaný, vcelku důstojný bohoslovec s jasným místem ve společnosti a s bezvadnou morálkou, ale příliš jsem se nedivil, protože podivných lidí s puncem duchovního se počátkem devadesátých let vyrojilo víc.

Leona Třísková, mladá, vyšší, pohledná ženská, si Romana Hemerku vzala domů, brzy se za něj vdala a on se pak jmenoval Tříska. Kdyby zůstal zticha a byl věrný manželce Leoně, tak by se možná za mříže už nevrátil, jenže on asi zticha zůstat nemohl, protože je to prazvláštní osobnost, jak o něm později vyprávěl stostránkový posudek dvou psychiatrů, lékařů Studenta a Zemka, z nichž jeden byl doktor věd a druhý kandidát: *"K vlastnostem hysterické osobnosti patří nezřízená touha po sebeuplatnění, kompenzující pocity méněcennosti, hraní a vžívání se do různých rolí, snaha víc se zdát než být, upoutávat zájem druhých, být středem pozornosti. Většina podvodníků včetně hochštaplerů mezinárodního formátu tyto vlastnosti nepostrádá. Souvisí s tím i sklon k manipulování s lidmi a k intrikářství, nejen k prosazování záměrů, ale i pro uspokojení pocitu nadvlády nebo pro pouhé potěšení ze hry, z úspěšného podvádění, ze msty."*

Obnova řízení mi v případě stále ještě mladého Hemerky-Třísky připadala nepochopitelná, tlačil jsem na to, aby došlo co nejrychleji k novému hlavnímu líčení u soudu, jelikož je to nebezpečný člověk a patří do kriminálu. Nakonec k líčení skutečně došlo a vzápětí se rozpoutalo peklo.

V novinách Expres vyprávěli, jaký jsem komunistický dobytek a jak jsem ubohého mládence tlačil k doznání ruku v ruce s StB. Matka Hemerková psala dlouhou stížnost, že jí z bytu zmizelo zlato a nějaké diamanty, když tam byl na domovní prohlídce Antl, a byla velmi přesvědčivá. Muselo se to podle předpisů přezkoumat a na papíře s razítky se potvrdilo, že jsem tenkrát v Hemerkovic bytě nepřekročil práh. Jindy se zase připomínalo, že starý Hemerka byl u Lidových milicí, že navíc ještě pil a že tudíž mohlo jít o cosi jako politicky spravedlivou mstu.

Hemerka-Tříska byl v té chvíli proslulý, protože měl za sebou aféru s lvetou Bartošovou a pro spoustu lidí byl ne-li hrdina, tak aspoň pozoruhodný chlap. A vyprávět tajemné příběhy uměl dokonale. "V případě Bartošová se už jeho hysterické schopnosti projevují naplno," napsali páni psychiatři Zemek a Student. "V roli kontrolního pracovníka Telecomu, zjišťujícího odposlech, a také pracovníka bezpečnostní služby rozpoutal kolem ní coby její ochránce před Štaidlovými námezdnými vrahy příběh jak z akčního filmu, kde se to hemžilo agenty, vysílačkami, odposlouchávacími a ničivými přístroji, střílením z pistole, útěky autem do různých úkrytů, a podle tohoto vzoru se připojily i sexuální scény. V této podobě vylíčil všechno s přiléhavým vysvětlením předchozím znalcům, aby nyní zas všechno odvolal a podal celý příběh jako nezávadný románek."

Jak tenkrát vyprávěli jeho spoluvězni, hýčkal si Roman Hemerka v cele fotku lvety Bartošové, snil o té dívce a muklové se mu smáli: "Ty vole, stejně ti ji brousil ten... zpěvák, ten Petr Sepéši." Ale Sepéši navždy odešel, zabil se při autonehodě, a Hemerka, pak už Tříska, byl najednou na svobodě, ozbrojený, inteligentní a silný. Našel si lvetu Bartošovou a dokázal si splnit sen. Uměl ji přesvědčit, že pátrací oko paprsků umí najít jen oblečení a že se před ním skryje, když bude úplně nahá, capkala pak kolem něj svlečená a bosa a skončila mu láskyplně v náruči. Ale dovedl taky dát v čaji vlastnímu tátovi koňskou dávku rohypnolu a potom ho bezmocného střelit jako králíka.

V den, kdy měl padnout rozsudek, vydal bulvární Expres na první stránce velký rozhovor s Třískou a písmena v titulku hlásala: "Otce zabila moje matka."

Mluvil jsem tehdy s paní redaktorkou, která to interview psala, a dušovala se, že mu věří... *"Pane doktore, přečtěte si to, on to neudělal, on je nevinný,"* a tak jsem se v soudní síni Hemerky-Třísky zeptal: "Pane obžalovaný, je pravda to, co dnes vyšlo v novinách Expres? Že otce zabila vaše matka?"

Ale on až do konce bojovat neuměl, podpora paní redaktorky mu nejspíš v té chvíli připadla slabá a hlesl: "V žádném případě. Nic takového se nestalo." Zaplaťbůh, že tuhle odpověď zapsali do protokolu, protože se jeho obhájce vůči potvrzenému dvanáctiletému trestu odvolal a u Vrchního soudu plakala potom paní Hemerková, že svého manžela zabila, protože ji trápil, a ušlechtilý syn vzal poté vinu na sebe. K doznání ho přinutil brutální prokurátor Antl, který dokonce i ji samotnou vyslýchal na hraně bezohlednosti a mučení. Vrchní soud na to neskočil, vinu Hemerky-Třísky uznal, jenom mu v duchu tehdejší měkkosti snížil trest na deset a půl roku. Roman Tříska je teď už z kriminálu venku. Kdysi řekl, že až se vrátí, tak si to se mnou vyřídí. Ale snad si to rozmyslel, protože jsem pořád naživu. Kde teď brouzdá a co dělá, to opravdu nevím a nemám čas po tom pátrat. Jediné, co vím, je to, že paní novinářka Havlicová, co mu šla tak na ruku, dostala nakonec šéfreportérské místo v časopise Hlásí se policie.

Hemerka-Tříska má rád zbraně, ale v duchu zákona si žádnou teď pořídit nesmí. Bez ohledu na zákon může mít s dostatkem peněz cokoli. Samopal, supersamopal, nádhernou zbraň s laserem, co jako malý červený puntík klouže oběti po hlavě, dokud někdo s okem přimhouřeným u optiky nad hlavní nestiskne jemnou spoušť.

Ale snad se Roman Tříska v *nápravném* zařízení opravdu *na-pravil* a nebude už zlobit, i když to, jak chápete, říkám jako romantický cynik. Anebo cynický romantik, v zásadě je to jedno... Dějiny se přes mé bytí přehnaly jak dupající stádo, ale hlavu mi neurazily. Začala se vracet stará hra na přísného prokurátora, teď už státního zástupce, a na zločince, jenž se s ním musí bít do poslední kapky krve, neboť žalobce bývá děsivý protivník, co podle zákonů prosazuje tvrdý trest. Ve vazbě může mít zatčený na své cele zkušené darebáky, gaunery, jak já říkám, a najednou se to v hradecké nebo valdické base změní v souboj obviněného s právem a jde do něj s vervou celá věznice.

"A nevíte, pane poručíku (nadporučíku, kapitáne atd.)," zeptá se obviněný policisty, "který státní zástupce bude mít na stole můj případ?"

"Antl," řekne mu kriminalista.

V tu chvíli obviněný zbledne, protože já v těchhle kruzích působím jako běs, a řekne si tiše: "Tak to je v prdeli!"

Vrátí se zpátky do cely a ostatní se ptají: "Kdo to dělá?" Řekne jim: "Antl."

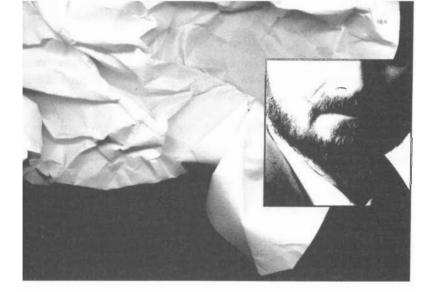
Oni na to: "Tak to je ten vůbec největší hajzl, tomu se doznat nesmíš!" A pak to do něj hustí, až jim docela rád podlehne, takže mu na místě vymyslí novou verzi případu. Bývá sice nesmyslná, ale my ji potom musíme pracně vyvracet.

Dokážeme to, jenže on si spolu s ostatními vězni vymyslí verzi další. A zkusí hrát na to, že jsem obávaná příšera. Možná i politicky nebezpečná příšera. Pamatuju na úchylného, primitivního vraha Lazoka, o kterém jsem už vyprávěl, jak měl před soudem závěrečnou řeč a klopotně tvrdil, že Antl je... komunistická, hrozná, navýsost komunistická svině, co oddaně sloužila podlému režimu.

Dožralo mě to, protože jsem vždycky jen stíhal gaunery, ale nedal jsem na sobě nic znát, až mě na chodbě u soudní síně zaskočily lampy, kamery a řady novinářů, z nichž ke mně přilétla otázka: "Pane doktore, je pravda, že jste oddaně sloužil komunistickému režimu?"

Nadechl jsem se k odpovědi a řekl s kamennou tváří: "Ano, sloužil jsem tenkrát komunistickému režimu a tímto slavnostně prohlašuji, že budu v této zemi sloužit jakémukoliv režimu, protože jsem zástupce státu."

Byl to pokus o suchý humor, ale všichni byli zaraženi a nikdo se neusmál. Na záda mi najednou sáhl mráz. To snad nel blesklo mi hlavou, ale pak se jeden z těch novinářských hochů rozřehtal a pravil: "Teda, Míro, to se ti fakt povedlo!" Smáli se nakonec všichni a já v té chvíli věděl, že moje dosti pochmurná práce má smysl a že ji budu dělat dál.

Kapitola čtvrtá

"Mr. Antl, the president of Czech Republic!"

Vyvěsil jsem si v kanceláři na posuvné dveře obraz Chaplina v téměř životní velikosti s buřinkou, s pověstnými škrpály a s hůlkou. Kdysi mi ten obraz dal jeden můj student, který se v Hradci zmohl na největší antikvariát. Snad mi toho Chaplina daroval z vděku, že jsem ho něco naučil a že zdárně dokončil školu, ale spíš si myslím, že chtěl, abych se v kanceláři necítil se svou zvláštní profesí tak sám, a tak je tu se mnou už léta ještě jeden osamělý – Charlie Chaplin, poutník. Spatřím ho pokaždé, když zvednu oči od lejster nebo od počítače, a je mi s ním dobře. Jemu – doufám – taky...

Někdo si možná myslí, že si občas s filmovým poutníkem schizofrenicky povídám, ale není to pravda, protože jednak bych si coby státní zástupce bláznovství neměl dovolit a jednak toho legendární Chaplin na plátně moc nenamluvil, pár zvukových filmů sice nakonec měl, ale ve srovnání s jeho němou érou to už nebylo ono. Takže Chaplin pro cvičení v rétorice ideální partner není.

A já přitom rétoriku potřebuju! Každý právník, stojí-li před soudem, kde má svou závěrečnou řeč, by měl svůj monolog přednášet dokonale a měl by být řečníkem *par excellence*. Vždyť soudní

proces není jen otázka faktů, ale i jejich podání. Kdyby u nás, tak jako před válkou, rozhodovala u nejtěžších trestných činů, u vražd, porota složená z bezúhonných občanů, ukázalo by se, že řečnické umění může být v soudní síni klíčová záležitost. Jenomže i bez poroty má pořád svou úlohu, vždyť vedle soudce profesionála sedí v senátu z každé strany jeden soudce z lidu a každý z té trojice má při poradě o rozsudku svůj pravoplatný hlas. Hájím-li právo, musím svou řečí přesvědčit nejen odborníka v čele senátu, ale i oba přísedící, kteří tu práci dělají vedle své profese za humorně nízkou odměnu a snad ji opravdu, aspoň většinou, berou jako své poslání. Musím prostě umět mluvit.

I když... už léta se mi vyčítá, že možná mluvím až příliš, že jsem často v rozhlase, občas i v televizi a že v tisku se mnou vycházejí rozhovory, kde říkám to, co si myslím a co je podle mého nejryzejšího přesvědčení pravda. Dostal jsem nálepku exhibicionisty, ješity a zřejmě i nebezpečného chlapa, který chce sázet ty nejstrašnější tresty a pomlouvá lidi, kteří tak jako on pracují se zákonem a živí se znalostí práva. Ale divíte se mi třeba, že volám po možnosti vyššího postihu mladistvých, když jsem zažil případ šestnáctiletého grázla, který šel pro pár korun a navíc těsně před Štědrým dnem vraždit baseballovou pálkou, pokusil se vzápětí ještě o jeden mord a ztřískal nadějného vysokoškoláka tak, že ztratí lidskou inteligenci a nikdy se už nezvedne z invalidního vozíčku? Je rozumné, že ten mladý gauner dostal podle našich zákonů jen osm let trestu? Přitom si liboval, že je to fain a že bere kriminál jako báječnou školu. Až se z něj vrátí, nechá se prv najmout do nějaké zabíjecí firmy... Já jenom věřím, že u nás žádná "zabíjecí eseró" nejsou, protože v opačném případě tu ten hoch se svým nadšením pro věc zavaří márnice... Anebo mi vyčetli, že brojím proti některým advokátům a že jsem třeba v Reflexu začátkem pětadevadesátého roku řekl: "Vím, o čem a hlavně o kom mluvím. Někteří obhájci se dnes stali součástí zločineckých struktur. Považuji tyto lidi za zločinecké obhájce." Nakonec se může poukázat i na to, že mám v kanceláři na skříni figurku oběšence, malinkou sošku, kterou mi jeden přítel vyrobil k narozeninám. Je to šibenička, visí na ní chlápek a nožičkama nedosáhne na zem...

Vnímáte to? Takhle mluví ta obluda, cynik Antl! Ne vždycky poslušný státní úředník! V devětadevadesátém mu dokonce jeho šéf písemně zakázal mluvit s novináři, aby zas nevyvedl nějaký malér a nepošpinil štít české justice! Antl? Na svědomí toho má už hodně, a kromě jiného s úšklebkem říká, že je kapitán NATO v záloze a že je na to velmi hrdý...

Můj někdejší nadřízený mi dnes už šéfa nedělá, aspoň ne oficiálně, ale různě zkonstruované maléry se mi na hlavu snášejí dál a jako kapitán v záloze vedený coby doktor pod Vojenskou lékařskou akademií se mohu oprávněně těšit, že budu jednou povolán na manévry spojených sil NATO a zacvičím si tam po boku Američanů, Italů, Dánů a mnoha dalších výrazných bojovníků, Pověst provokatéra mě stíhá ustavičně a stěžovat si smím tak nanejvýš svému Chaplinovi na posuvných dveřích. Sedím ve slušně, do šedobíla zařízené kanceláři uprostřed nejstarší části Hradce, kde má dnes krajské státní zastupitelství zrenovovanou budovu s naleštěnou historickou fasádou a pečlivě upravenými interiéry. Před několika lety nám tenhle fešácký úřad přijel otevírat sám ministr spravedlnosti. Tehdy to byl pan Jiří Novák. Bral mě už tenkrát jako cynika, ale přesto se ptal, co tomu říkám, že jsem teď tady, uprostřed hradeckých dějin, ve zbrusu novém sídle státního zastupitelství. Já pokorně odpověděl, že jsem kancelář měnit nepotřeboval, jelikož jsem v té staré byl vcelku spokojen. Ale že chápu touhu některých kolegů, kteří se odsud chtějí dívat do oken své někdejší školy.

Ministr mimoděk vyhlédl do ulice. Škola tam na druhé straně opravdu stála. Ale nebyla to běžná základní škola pro šiky zdravě vyvinutých dětí. Byla to škola "zvláštní".

Vyfasoval jsem coby státní zástupce několik kárných řízení, což není zas tak humorná věc, protože může končit i finančním postihem ve výši tří měsíčních platů anebo vyhazovem z justice. Stíhali mě třeba za to, že jsem se v jedné kauze opřel do nejmenovaných advokátů, ovšem proháněli mě například i za striptýz. Na striptýzu jsem opravdu byl, protože mě v obci Praskačka u Hradce pozvali do poroty při místní veselici nazvané Miss Strip, která se tam koná už každoročně. V porotě byl i sexuolog doktor Uzel a zástupci neziskových spolků bojujících proti AIDS. A jestli se tam měly ze vstupného a sponzoringu získat nějaké peníze, tak měly jít ve prospěch české medicíny a jejího zápolení s chorobou AIDS, což se, pokud vím, taky stalo. Soutěž v Praskačce byla typicky "missácká", uchazečky o vítězství dělaly módní přehlídku, zkoušely porotu zaujmout vtipem a tak dál, přičemž striptýz měl přijít až na konec jako zlatý hřeb. Porotě se přitom nabízely drobné dárky, například čísla časopisu NEI Report, která jsem si vzal, abych při takové akci nepůsobil jako puritán, anebo prezervativy, které jsem nepřijal se slovy, že je to účelová věc a někdo by to mohl vnímat jako báječnou formu úplatku.

Všechno bylo zábavné a v pohodě, až do chvíle, kdy se na mne za Praskačku sneslo kárné řízení, které se dělá podle zákona o soudcích, což v tomhle případě postihuje i státní zástupce. Musel jsem si v duchu toho zákona vzít dovolenou, sednout do auta a hnát se na Nejvyšší státní zastupitelství v Brně. Bylo to v roce devětadevadesát, jel jsem do Brna se vztekem a s vědomím, že mě zas někdo chce likvidovat. Bylo mi podobně, jako když mě krajský pupík v minulém režimu sjezdil za to, že nosím vousy, což by prokurátor neměl, protože to snižuje jeho vážnost, a vedoucí tajemník OV KSČ říkal, že pod vousy skrývám to, co si vlastně myslím. Já tenkrát namítal, že mám na tváři bradavice, které bych si při holení mohl uříznout, a že bez vousů vypadám jak panáček se sklonem k homosexualitě, a slyšel jsem pak jenom: "Soudruhu, ty seš nenapravitelnej..."

V Brně na Nejvyšším státním zastupitelství se už soudruhu neříkalo, stál jsem tam vlastně za svůj striptýzový prohřešek před soudem v roli obžalovaného, naproti zasedl s vážnou tváří senát, vysoce postavený žalobce nastínil moji vinu, ale chovali se ke mně slušně, dali mi na pití minerálku a titulovali mě "pane doktore". Podle zákona jsem si dokonce mohl naimout obháice, ale došel jsem k závěru, že advokáti jsou drazí a že si jako právník musím při kárném řízení vystačit sám. Přítomen měl být i ministr spravedlnosti, starý moudrý doktor Motejl, který se tak dlouho snažil o smysluplnou reformu justice, až to nakonec v únavě vzdal a odstoupil, jenomže do Brna nedorazil, jelikož musel na zasedání vlády. A nejspíš byl rád, že na takové řízení jet nemusí, protože celá ta striptýzová tahanice klesala hluboko pod jeho úroveň, a poslal na ni místo sebe svého prvního náměstka Baxu. Zato z Vrchního státního zastupitelství v Praze přijeli ve špičkové sestavě - tehdejší šéf Brückler a s ním jeho náměstkyně Zadražilová. Nemohla si nechat ujít podívanou na Antla, kterého už konečně bude někdo soudit.

Kárný senát v Brně nebyl vůbec hloupý. Jednal objektivně a zajistil mi rovné postavení. Chápal, že prvotní obvinění je nejapné a s vážnou tváří se projednávat nedá. Vždyť suďte státního zástupce za to, že zasedl při dobročinné akci v porotě, před kterou

proběhl krotký striptýz! A tak mi řekli, že moje chování bylo krajně nevhodné, jelikož jsem v té době pracoval na případu, který se týkal obchodu s bílých masem, vyváženým ze srdce Evropy až za oceán do USA. České dívky tam více či méně dobrovolně vystupovaly v peep show. Zámořští zákazníci je při tom směli osahávat na nejintimnějším místech, já tvrdil, že je to trestný čin, v Americe v téhle kauze padaly pěti- i víceleté tresty, ale tady příslušný vyšetřovatel řekl, že osahávání žádný pohlavní styk není a že tudíž o trestný čin jít nemůže. Stíhání bylo zastaveno. Jak se později ukázalo - nezákonně. Nejvyšší soud v Brně mi sice později dal dodatečně za pravdu, ale zachránit se to už nedalo. Stál jsem v Brně před senátem, který mi, obrazně řečeno, mohl ukopnout hlavu, a všechno se jaksi rozmazávalo v paragrafech a sexu. Já mohl křičet, že toho vím hodně, a ptát se, proč se v tomhle státě skoro nestíhá trestný čin kuplířství, proč se všichni tváří, že v nezdaněných bordelech jsou prostě jen masáže na nejvyšší úrovni a milá dámská společnost při konzumaci dobrých nápojů, když každý ví, že je to jinak, ale radši jsem pokorně mlčel. Kárný senát slyšel nakonec mé spontánní, kajícné doznání, spojené se slibem, že se striptýzových akcí už jaktěživ nezúčastním. Zamyslel se a dal mi důtku za souběh dvou kárných deliktů. Mírný trest. Silnice mě pak nesla ve voze zpátky do Hradce a já s pověstí potrestaného zhýralce v duchu přísahal, že budu sekat dobrotu a že radši vypnu televizi, než abych na Nově sledoval nějaký erotický film, nahotinky v nočních zprávách o počasí, anebo, nedej bože. Peříčko.

Soukromou přísahu jsem nedodržel. Ale zato přišlo další kárné řízení od mé nové šéfové v Hradci. Antl prý v časopise Xantypa mluvil zle o nešťastném Ivanu Lazokovi. Připadlo mi to nestoudné a do Brna jsem prostě před kárný senát nedojel. A stalo se něco? Ne, nic! Kárný senát mě v nepřítomnosti osvobodil – zprostil viny. Potom že spravedlnost neexistuje...

Trest? Trest! Trest může vlastně přilétnout za cokoli a kdo nevěří, toho odkazuji na literaturu o psychickém teroru na pracovišti, kterou bych spolu s Mňačkovou knížkou Jak chutná moc mohl už téměř rozdávat. Přičemž když mám trest navrhnout já coby státní zástupce, tak narazím na spoustu překážek, mistrně zakotvených v našem trestním řádu.

Kdysi byly například všechny důkazy platné, když se objevily po startu trestního stíhání v příslušné věci. Znamenalo to, že pachatel ještě nebyl znám, ale opatřené důkazy už nikdo zpochybnit nemohl, ať už šlo o svědecké výpovědi, znalecké posudky, nebo závěry soudní pitvy. Dnes vypadá trestní řád tak, že platí jenom to, co se provede poté, kdy nějaká konkrétní osoba slyšela obvinění. Jako důkaz se dají použít jedině tak otisky pachatelových prstů, pokud to byl takový tupec, že šel plánovitě dělat zlo bez rukavic. V praxi to pak vypadá, že čerství svědci při dobré paměti vypovědí všechno popravdě a se spoustou cenných detailů, důkazy se hromadí a po roce můžeme někoho obvinit. Víme, že je pachatel, ale veškeré svědecké výpovědi se musí zopakovat. Přijde svědek, který byl před rokem výborný, a řekne: "Už je to dlouho. Já si nic nepamatuju." Možná se mu skutečně všechno vykouřilo z hlavy, ale možná ho někdo zastrašil - a zastrašování svědků se velmi snadno provádí, ale nesmírně těžko dokazuje. Já pak musím tu předchozí, nesmírně cennou výpověď vyřadit ze spisu, nesmím ji použít k přípravě obžaloby, i když vím, že je pravdivá a že by nám v tomhle případu pomohla. Cítím se při tom jako blbec.

V cizích detektivkách se při zatýkání ozve věta jak z dobrého snu: "Cokoli od této chvíle řeknete, může být použito proti vám." U nás je to ale spíš jako ve špatném snu, protože i když se pachatel dozná se všemi podrobnostmi a já mohu s policisty ověřit, že to tak opravdu je, pak žádný z těch faktů neplatí, dokud nemá obviněný svého advokáta. Když mu obhájce logicky poradí "Nevypovídejte, mlčte!" a pachatel ho opět dost přirozeně poslechne, je získané doznání k ničemu, i kdyby bylo sebeprůkaznější. Ve svém spise je prostě mít nesmím. Platí jen výpověď učiněná po příchodu advokáta.

Zažil jsem dokonce i případ, kdy policie v pátek odpoledne přivedla obviněného z vraždy. Tvrdil, že je bez peněz a na obhájce nemá. Dobře, říkám si v té chvíli, řešení přece vždycky existuje! Telefonuju soudci, aby obviněnému ustanovil obhájce ex offo, kterého v takových případech platí stát. Soudce je pohotový, advokáta určí, advokát je ochotný a přijde s námi pracovat o víkendu. Obviněný se v neděli v jeho přítomnosti dozná. V pondělí přijde soudce do práce a řekne své administrativě: "Napište mi "ustanovovačku" – to znamená určení obhájce ex offo pro případ, o kterém mluvím. "Ustanovovačku" mu samozřejmě v kanceláři napíší, ale je na ní pondělní datum. Když pak ten papír drží advokát v ruce, vidím mu na očích, že ani netušil, jak snadno bude

na koni – víkendová výpověď jeho mandanta je podle našich zákonů neplatná, protože obhájce začíná oficiálně působit až od pondělka...

Tenhle případ se opravdu stal a celé doznání, byť v přítomnosti obhájce, bylo najednou k ničemu. Je potom nějaký div, že se v případech rodí spousta pochybností, že státní zástupci mnohdy ani nepodají žalobu a zastavují trestní stíhání? A že vyšetření některých případů, ať už jde o násilí, nebo o korzáry v české ekonomice, trvá obvykle tak dlouho? Navíc se u spousty případů dělají prověrky, ovšem jen tehdy, když státní zástupce někoho žaluje. Když nežaluje, tak žádná prověrka být nemůže, tudíž je lepší věc odložit, zastavit, smést ze stolu. Mluvilo se halasně o akci *Čisté ruce*, ale o prověrkách kvůli odloženým věcem či zastavenému trestnímu stíhání jsem zatím neslyšel. Leckdo pak neměl problémy se šéfstvem a všichni byli spokojení. Chápejte, musíme si pomáhat...

Jsou tu samozřejmě pracovníci justice, kterým se to nelíbí a pořvávají, a snad mi dáte za pravdu, že pořvávám taky, ovšem jiní lidé z resortu jim kvůli tomu dělají peklo na zemi, a z vlastní zkušenosti říkám, že likvidační tlak může být zlý, protože člověku rozvrací psychiku.

Když mě kriminálník, kterého jsem před lety poslal za mříže, vyzve v hospodě "na férovku", nebudu se určitě cítit jako ryba ve vodě, ale uvidím před sebou skutečného, živého soupeře, který mě chce bít, a já s tím buď dokážu, anebo nedokážu něco dělat. Ale tady skutečný soupeř chybí a "na férovku" mě nikdo nevyzve. Někdy si dokonce říkám, že v celém našem resortu je teď zaplaťbůh světlý bod, jasná hvězda, a jsem velice vděčný za to, že svítí. Je to doktorka Marie Benešová, nejvyšší státní zástupkyně, která má podobné názory jako já a drží tak trochu nade mnou svou ochrannou ruku. Chytrá paní s praxí v oboru. Prokurátorku dělala spoustu let. Ale nechci ji donekonečna chválit, protože se mi doneslo, že když to v tisku dělám, tak má potom vždycky nějaké problémy. Dodám jen to, že uznaný zhýralec a provokatér Antl pracuje dodnes na svém místě jedině dík paní doktorce Benešové.

Často si říkám: Ještě že mám ten svůj basketbal! Ne, že bych bez něho spáchal sebevraždu nějakou ze svých střelných zbraní,

ale třeba by se ze mě stal podivín posedlý stihomamem, perzekučními bludy a kdovíčím ještě.

Hraju doma v Hradci Králové košíkovou za místní BKV, což je Basketbalový klub veteránů, kde mohu vyběhnout na palubovku s lidmi, co kdysi zářili v nejvyšší lize, ale především – jsou všichni z jiných oborů než já. Někteří patří ve svých resortech k osobnostem a stejně jako já hudrují, že je spousta věcí na pendrek, třebaže jiné se daří, protože v Čechách, jak říkal Werich, *o blbce nezakopneš*, a chytří Češi občas leccos dobrého svedou.

Ale jsou tam i hráči, vedle kterých si vážím peněz, které dostávám od státu, protože oni dělají jen za několik tisíc, a najdou se i takoví, co na tom nejsou dobře a pořád shánějí nějakou práci.

Mám díkybohu hodně kamarádů, ať už z basketu, nebo odjinud, může nám být plus minus padesát, a přesto jsme v něčem jako kluci, a vážím si toho, že mě mezi sebe vzal i spolek bývalých olympioniků, slavných sportovců a medailistů, kde je duší zápasník Karel Engel a kde se vidím s lidmi, jako jsou Dana Zátopková, bratři Svojanovští, Imrich Bugár, Ivan Satrapa, Pepík Němec a kde jsem poznal i Ludvíka Daňka, který celému světu ukázal, kam může doletět český disk.

Sejdu se s přáteli, někdo hrábne do kytary a peníze na nějaké pití se pak vždvckv odněkud objeví. A kamarádi se mne ptají, co ten poslední případ, o kterém jsem povídal v rozhlase, a co to moje karate. Já jim řeknu, že si občas sám pro sebe nějaké sestavy úderů siíždím, ale že už jsem odepsaný, starý člověk, který blbne. má senilní demenci a podle inzerátů na trhu práce je ve svém věku vlastně už bez ceny. Místo karate a střelhbitých úderů někde na tatami chodím teď spíš po ránu od půl sedmé do posilovny, i když ke Schwarzeneggerovi mám hrozně daleko a jsem jen takové dlouhé baskeťácké bidlo s tenkejma ručičkama. Ale vyšťavím se tam, vyženu z krve adrenalin a z hlavy stres a přijdu do práce v pohodě a nastartovaný. Dostanu první ránu hned na schodech a druhou vzápětí v telefonu, a je mi to jedno, protože v téhle pohodě pár kopanců snesu. Kdybych přišel naštvaný, že musím vstávat, a řekl ráno patnáctkrát nešťastně a patnáctkrát ve vzteku "Do prdele už!", tak bych asi brzy začal běsnit a urazil bych snad i stařičkého mocnáře či koho.

"A jaké urážky císaře pána se dělají ve vožralství?" zeptá se mě kamarád a hraje si na civilního strážníka Bretschneidera z Haškova Švejka.

"Jaké urážky císaře pána se dělají ve vožralství?" snažím se

v takové chvíli Josefa Švejka imitovat. "Císaře pána? Toho našeho? Vopijte se, dejte si zahrát rakouskou hymnu a uvidíte, co budete mluvit!"

Všichni se smějí, protože chápou jinotaje, a já pyšně vyprávím, jak mi přátelé koupili k jakýmsi málem nedožitým narozeninám squashovou raketu, a že proto považuju za svou povinnost jít občas hrát squash. A když už hraju, ať už basket, nebo squash, tak musím nosit obrovité ortézy, co mi sahají od kotníků až skoro pod zadek. Na vedlejších squashových dvorcích se honí lehkonozímladíčci, zatímco já jsem vedle nich se svými ortézami cosi jako robocop nebo těžký obrněnec, a mladíčci si po právu myslí, že jsem se dočista zbláznil, a totéž tvrdí doktoři se slovy, že se mnou nemá smysl cokoli dělat, léčit mi artrózy kloubů anebo snít o nějaké prevenci.

Já na to můžu pyšně, hejskovsky a snad i blbě odpovědět, že si to klidně dovolím, poněvadž jsem prezident. Vždycky jsem totiž chtěl být prezident, a tak dnes prezidentuju v basketbalovém klubu Ostacolor Pardubice.

Bývala tam dřív Rudá hvězda, policejní klub, placený z fondů ministerstva vnitra. Bývali tam v klubovém vedení staří vysloužilí baskeťáci, kteří pro košíkovou dělali, co mohli, ale našli se tam i funkcionáři, které po léta hýčkalo vnitro a brali to jako dobrou trafiku. Kamarádi z Pardubic za mnou přišli, jestli bych tam coby vcelku známá persona a baskeťák veterán nechtěl šéfovat, a já odpověděl: "V žádném případě!" Jenže oni vzápětí řekli, že by tam se mnou byli kamarádi, které znám, a že už mluvili se šéfem společnosti Ostacolor, který by do vedení klubu šel taky, a navíc by pro basket zajistil peníze. Tak jsem tu nabídku přijal a podařilo se mi s příslovečnou razancí vymést některé funkcionáře, kteří si tam drželi korýtka, vyzval jsem je k rezignaci, a oni pak poslušně šli. Nakonec se nám společnými silami podařilo v Pardubicích udržet ligový basketbal, na který chodí čtyři sta, pět set diváků zápas co zápas a upřímně fandí, i když hra třeba za moc nestojí. Ovšem chtějte po provinčním klubu, aby měl peníze na koupi a mzdy těch opravdu nejlepších a drahých hráčů! Navíc jsem za svého prezidentství měl náběh na další kárné řízení s obviněním, že coby státní úředník nedovoleně podnikám v rámci sportovního "eseró". Musel jsem potom psát sáhodlouhé vyjádření a faxovat je na příslušné adresy, abych vysvětlil, že mi z toho "eseróčka" nepatří ani cípek, že nejsem spolumajitel, ale ien zvolený prezident, což je funkce, o které tvrdím, že je nejen

v lecčem odpovědná, ale i čestná – to znamená, že za ni vlastně nic neberu. Ale zas na druhé straně – jel jsem coby prezident Ostacoloru Pardubice s basketbalovým týmem do Spojených států a byl to jiný svět a zkušenost, na kterou s chutí vzpomínám dodnes.

U srdce mě hřálo, jak může být košíková v nějaké zemi oblíbená, jakou má prestiž, jak si jí lidi váží, když chodí na zápasy v mnohatisícových zástupech a často se k tomu navléknou do klubových barev nebo si vezmou společenský oblek. V USA je prostě basket supersport a konkurovat mu dovede jen baseball, americký fotbal a jakž takž ještě lední hokej.

Šli jsme s manšattem po Manhattanu, měli jsme mezi sebou čtyři hráče přes dva metry, mezi nimi pivota s výškou dvě stě patnáct, a lidi nás zastavovali s otázkou: "Hrajete basket?" My řekli, že ano, a oni se ptali: "Odkud jste?"

"From Czech Republic..."

Měli radost, že do USA z Evropy přijeli nějací basketáci, a my měli radost, že si nás tak všímají. Košíková je hra velkých a sebevědomých chlapů a náš Ostacolor nastoupil v USA ve dvanácti zápasech proti univerzitním týmům, odkud chodí nejlepší hráči většinou už přímo do nejvyšší soutěže NBL. Diváků byly při tom vždycky tisíce, v halách hrála muzika, roztleskávačky se vlnily, jako by dělaly aerobik, a mažoretky pochodovaly v uniformách a naleštěných kozačkách. Šoty z našich zápasů se dokonce objevily i v televizi.

Z dvanácti zápasů jsme dokázali zvítězit pětkrát nebo šestkrát, když proti nám hrála mužstva, kde měli většinu bílí, ale jakmile měl soupeř v týmu převahu černochů - neboli Afroameričanů, jak se tam oficiálně má říkat -, tak jsme neměli šanci a dostali jsme to. Tenkrát jsem poznal třeba i zvláštní, naruby obrácený rasismus, obrovské, sebevědomé černochy, kteří bílému ruku nepodají, a nevím, jak se na to mohl dívat nějaký americký pan Uhl. Ale nepřemýšleli jsme o tom a snažili se Českou republiku reprezentovat na hřišti nejlíp, jak to vůbec šlo. Vezli jsme si s sebou dokonce i nahrávku české hymny, kterou nám pořadatelé ochotně před utkáním pouštěli, měli jsme radost, jak jsou přátelští, jenom jsme ze začátku nebrali v potaz, že velká Amerika je svět trochu sám pro sebe a evropské země se tam mohou poplést. Zahráli nám sice českou hymnu, ale vlajku vyvěsili polskou. Představili mě jako prezidenta, ale zapomněli na pardubický Ostacolor a vzali to z gruntu, bez ohledu na pana Havla na Hradě.

Mažoretky dupaly, hudba hrála a místní moderátor volal: "Mr. Antl, the president of Czech Republic!!"

Večer jsem se pak v hotelu díval v televizi na CNN, jestli se ze mne náhodou už nestal český prezident, ale ve zprávách o tom nic neříkali, takže mi padal kámen ze srdce, že nemám na krku provokaci, jejíž smysl i hloubku bych musel vysvětlovat v Brně u nějakého řízení.

Jo, basket, to je skutečně láska! A ještě když si pak člověk může sednout k nějakému dobrému pití. Třeba u ohně, kde se něco opéká... Nemusím být v takové chvíli upjatý, nemusím si hlídat, jestli někdo sleduje, jak státní zástupce vychutnává víno, jestli umí zpívat anebo jen tak křičí... Zpívám v takových chvílích rád a zpívám hlasitě.

A jednou jsme takhle koncem května v Hradci v zahradním restaurantu popíjeli, zpívali a hrály k tomu dvě kytary, vládla ta nejbáječnější pohoda, když mi u stolu někdo řekl: "Hele, Míro, jede sem policejní auto."

Vůz se hýbal pomalu, já už měl hodně dobrou náladu, ale pořád jsem se cítil fit a hlavou mi táhlo: Proč sem jedou? Nikdo tu nevyvádí, žádné výtržnosti nejsou... Pak auto zastavilo, vystoupil policista a ptal se mě: "Jste doktor Miroslav Antl?"

"Ano," špitl jsem krátce, pořád nevěda, jestli policie přijela zatýkat, anebo o co jde.

Policisté byli klidní a suše se mě zeptali, jestli s nimi pojedu, protože jde o závažnou, trojnásobnou vraždu. Hlava mi okamžitě vystřízlivěla, jako bych polkl zázračnou tabletu. "Hele, já jdu pracovat," řekl jsem přátelům a policejní vůz mě z báječné pohody vezl na kraj města k tomu nejstrašnějšímu, co jsem kdy v životě viděl.

Byl to případ Peca. Případ malého ubrečeného hysterika, který po rozvodu žil nežil se svou někdejší manželkou a s dvěma dcerami. Jedné bylo devatenáct, druhé čtrnáct. Když jsme přijeli do jejich bytu, byly všechny tři mrtvé. Peca je doslova rozsekal. Prý nemohl strpět, že jeho bývalá manželka chce jiného mužského... Žena i obě dívky tam přede mnou ležely v kalužích krve, rozpolcené hlavy i ruce, kterými se bránily, a na nehybných tělech poházené kopretiny, vytažené z vázičky v kuchyni.

V soudním spise je připomínka, jak v den vraždy obviněnému

jeho bývalá manželka vyčetla "že opět požíval alkoholické nápoje a při této příležitosti mu opakovaně připomněla svoji známost. Obviněný na to reagoval tak, že odešel na dvůr, kde vzal z dřevníku sekeru o hmotnosti 1120 gramů a vrátil se s ní zpátky do bytu. Vešel do obývacího pokoje, kde seděla na gauči jeho starší dcera Petra. Přistoupil k ní a opakovaně ji velkou silou udeřil do hlavy, když jí zasadil nejméně devět sečných ran. Vtom přišla do pokoje jeho bývalá manželka a obviněný ji stejnou sekerou údery velké intenzity udeřil nejméně sedmkrát do hlavy, čímž došlo k jejímu usmrcení."

V citaci zní všechno hodně šroubovaně a bez emocí. Já tenkrát spatřil masakr, a když jsem poznal vraha, viděl jsem ho v duchu, jak sedí doma v kuchyni, po ruce zakrvácenou sekeru, a píše své doznání na papíry, které před lety sebral na Východočeském KNV v Hradci. Má v sobě šest piv na lačno, hodil je do sebe cestou z práce. Píše, slzí při tom, lituje sám sebe, stěžuje si – "proč je život tak zlý?" –, ale svědomitě čeká na svou mladší dceru, aby ji sekerou sprovodil ze světa...

"Obviněný psaní dopisu přerušil, když uslyšel zaklepání na dveře bytu. Šel otevřít, za dveřmi stojící čtrnáctiletou dceru Radku uchopil za ruku, vtáhl ji dovnitř a sekerou jí zasadil nejméně deset velice silných úderů, jimž se nezletilá dívka snažila bránit rukama."

Sedl si potom a škrábal na papír dál: "Nyní se mi trochu klepou ruce, zabil jsem i druhou dcerušku, Radunku. Byl jsem se nyní vyzvracet. Už to není ono, mám toho už dost."

Prý se potom chtěl oběsit a šel si do kůlny pro špagát a do sklepa pro elektrickou prodlužovačku. Ale neoběsil se. Vydal se k Labi, že se utopí, ale došlo mu, že umí plavat. Chtěl se vrhnout pod vlak, ale nakonec si sedl do hospody, dal si pár dalších piv, dvě zelené a kafe s rumem. Když mě pak uviděl, pronesl přátelsky a skoro vesele: "Jé, pane doktore, vás já znám, já když byl dřív hasič, tak jste nám přednášel na káenvé!"

Nebyl to nijak složitý případ, pokud šlo o dopadení a usvědčení vraha. Byl jenom ve všech směrech hrůzný s mužíčkem měkkotou, který si neuměl udržet svou ženu. Zeptal jsem se ho: "A uvědomujete si vůbec, že jste zabil tři lidi?"

Rozvzlykal se přede mnou v záchvatu sebelítosti a koktal, že chtěl odejít za nimi, zabít se...

"Vy říkáte, že jste chtěl spáchat sebevraždu," namítl jsem mu. "Ale kdybyste opravdu chtěl, tak ji snad spácháte, ne?" Vytanula mi vzpomínka na zoufalce, kteří se v kriminále dokázali oběsit na čemkoli, třeba i na smotaném prostěradle. Jenže ti byli aspoň trochu stateční. Peca v sobě našel kuráž, jenom když vraždil sekerou. Potom už ne... Nakonec dosťal doživotí. A mě dodnes pronásleduje představa, jak v kanceláři otevírám okno a říkám mu: "Chceš na onen svět? Chceš do pekla? Tak pojď a skoč dolů!"

V mé představě, v tom snu, Peca nikdy neskočí a choulí se vždycky někde u zdi.

Tenkrát mě kvůli trojnásobné vraždě matky a dcer Pecových vytáhli od vína a kytary, a já rychle vystřízlivěl a šel, protože věřím, že se to tak má dělat a že státní zástupce má být u případu hned od začátku. Můžu sice vědět, kdo z kriminálky k tomu případu vyjíždí, a říct si - to jsou zkušení chlapi, tam bych snad ani jezdit nemusel -, ale nedělám to a jsem pak třeba celé dny u výslechu svědků, u pitvy a u výslechu obviněného. Navrhnu potom soudu jeho vazbu, pokud máme dostatek důkazů, které už nesmete ze stolu ani náš vypečený trestní řád. Vymyslel jsem si zásadu číslo jedna: Co neudělá vyšetřovatel, celá kriminálka, technici, znalci a vlastně i státní zástupce v prvních osmačtvřiceti hodinách po činu, to už se potom nikdy nedá dohnat. Mám i zásadu číslo dvě, vyplývající z mé domluvy s kriminálkou, kde už léta vědí, že chci být u toho, a obvykle jim říkám, kde budu příslušný den tu kterou hodinu. Ta zásada zní: Správný policista si svého prokurátora naide, i kdyby měl jeho pohyby sledovat kdekoliv a vytáhnout ho odkudkoliv.

Lidi z kriminálky, z tak řečené mordparty, dovedou pak bez oddechu na případu makat, až únavou padají ze židlí. V Pecově případu se to nestalo, tam to bylo prosté, jelikož vrah se po činu ožral v hospodě, kde ho našli u poloprázdné sklenice, ale jindy to může být hrozná dřina a ve hře bývají stovky lidí. Pamatuji na dvojnásobného vraha Vlasáka, který později proslul tím, že na Mírově pomohl Kajínkovi pilovat mříž. Jeho zločin byl zjištěn v pátek, v sobotu se museli po chatách a chalupách shánět odborníci z Kriminalistického ústavu v Praze, protože měli o víkendu volno, do druhého dne byly pohromadě všechny potřebné expertizy a v neděli jsem mohl Vlasáka předat soudci s návrhem na vzetí do vazby a s perfektně udělanými důkazy. Policistům se v takových chvílích říká: "Děkujeme... a můžete si vzít náhradní volno." Dostanou symbolickou finanční odměnu, třeba dvě tři stovky. Nebo taky nic. Mezitím se objeví jiná vražda a oni jedou dál.

Je pravda, že od policie hodně lidí odešlo a že ani resort vnitra není svatý, a tudíž ani celá policie ne, a nehodlám brát do ruky štětec a malovat nějakou svatozář. Chci jenom říct, že i když se o policistech mohlo v posledních letech napsat leccos divného, znám mezi nimi hodně těžkých profíků a poměry u Policie České republiky mi dnes připadají lepší než u nás v justici. Hraje se tam nějak víc fér i přes výjimky, co mohou potvrzovat pravidlo. Ono to vlastně ani jinak nejde. Vždyť dokázali byste si představit, že by prohnilá policie vypátrala, zadržela a usvědčila drogového mafiána, který má spolu se svými přáteli v Kolumbii na úplatky tolik peněz, že by si za ně mohl v Čechách přes nějakého nastrčeného kmána koupit větší panství, než jaké míval kníže Rohan?

Kapitola pátá

"Ksakru, vždyť je to kokain..."

"Dobré činy spasí svět." Dostal jsem v devětadevadesátém sošku Oskara při velké slávě v Pardubicích, udělili mi ji, jak říkali, za lidskost a statečnost v soutěži, kterou vymyslel východočeský PN Press – deníky Bohemia. Zlatistý, skoro půlmetrový Oskar má nahoře ve sklíčku slova o "dobrých činech", které to všechno vytrhnou. Spasí náš lidský svět se zvláštním přihlédnutím k Pardubicím a Hradci Králové.

V Pardubicích se Oskary, velmi nepodobné těm americkým a psané s "k", předávaly v Domě hudby, který je komfortní a naleštěný, protože jde o bývalý OV KSČ a státostrana měla před lety na podobnou parádu dost peněz. Alespoň tady na Pardubicku. Sláva byla při tom opravdu veliká, přijeli politici, novináři, hudba hrála a známý moderátor Jančařík perlil do mikrofonu. Nechal mi zahrát Tučného písničku "Pověste ho vejš, ať se houpá, pověste ho vejš, ať má dost..." a pak řekl: "Dívám se do tváře doktora Antla, vidím, že s textem písně souhlasí, a chápu to jako určitý symbol."

Mě trochu zamrzelo, že bych měl vystupovat v roli krvežíznivého žalobce, který by pro kdekoho chtěl trest smrti, a řekl jsem ve vší skromnosti a trochu kostrbatě: "Já své ocenění nedovedu pochopit. Dělám jen a jen práci státního úředníka a státní úředník by žádné další ocenění dostávat neměl, protože vlastně dělá jen svou povinnost." Chlácholili mě tenkrát, že dostávám Oskara za "neohrožený postoj v boji proti kriminalitě", a já měl chuť říct, že si svého Oskara opravdu vážím, ale že současně všem povím, jak taky může u nás opravdu drsná kriminalita vypadat, protože jsem právě měl rozdělaný případ, kdy dva gauneři strhali z chlapa oděv, přivázali ho ke stoupačkám topení, takže vypadal jako visící světec, třískali ho bezmocného dřevěnými tyčemi, zhmoždili mu přirození, zpřeráželi kladivem kůstky v chodidlech a pak mu kleštěmi urvali kus ucha...

Ale mlčel jsem o tom radši, protože taková hrůza se k oskarové slávě nehodí. Jen jsem si vzdychl: "Jo, dobré činy..." Ti dva mučitelé pracovali v žoldu nějakého bezohledného věřitele a měli z trýzněného muže doslova vymlátit peníze. Těžko říct, zda čisté... Podle našich zákonů šlo o "vydírání ve druhém odstavci", kde je trestní sazba dva až osm roků odnětí svobody a trest se v určeném rozmezí dá navrhnout vyšší, protože se to odehrálo s těžkou újmou na zdraví. Každého samozřejmě napadne, že by ti dva zasluhovali patnáct let za mřížemi, ale státní zástupce ani soudce nesmějí v duchu našich paragrafů na podobný trest ani pomyslet.

Anebo jsem mohl vyprávět o místních drogových dealerech, co kšeftují hlavně s pervitinem. Pervitin, ve slangu známý jako perník, je náš český výmysl a je to metylamfetamin vyráběný z látek, které jsou samy o sobě neškodné. Výrobci, řečení vařiči, ho například dělali i z kdysi snadno dostupných kapek proti kašli. "Perník" patří dnes k českým vývozním artiklům, zejména do Německa, a přišlo se i na to, že mnohdy je lepší a bezpečnější vyvézt místo drogy za hranice zkušeného "vařiče", který pak někde za Šumavou vyrábí pervitin na místě a má se přitom dobře. Mohl jsem se tenkrát v pardubickém kulturáku hostů oslavy ptát: "Víte třeba, kolik dnes stojí v Pardubicích ,perník'?" Doufám, že by to nevěděli, takže bych pak zasvěceně tichým hlasem řekl: "Osm set až dvanáct set korun za gram."

Dovedete si spočítat, o jaké peníze jde, když je té drogy metrák? Připadá vám to šílené? Ale obžalobu v případech, kdy šlo o vpravdě obrovské množství narkotik, jsem v životě vedl už pětkrát. Žaloval jsem Holanďana Jana Arnolda Cornelise Koota a dva jeho české komplice, protože vezli z Pákistánu přes Českou republiku do Německa a Nizozemska půl tuny hašiše v ceně přes dvě stě padesát milionů korun. Zpracoval jsem případ Zdeňka Bureše, jenž spolu se svými dealery a dopravci prodával upravený heroin u nás a především v Německu. Žalovaná skupina si přišla na padesát milionů korun a rozdělila si je na tři části – na vlastní bohaté živobytí, na další nákup drog a na peníze pro advokáta, kdyby došlo k maléru. Coby státní zástupce jsem u soudu stál i proti Kolumbijci s malebným jménem Alfonso Calderón Ramirez, kterého chytili v okrese Rychnov nad Kněžnou, když vezl šedesát kilo čistého kokainu ukrytého v kávě. Stržit se za něj dalo přes tři sta padesát milionů...

Calderón Ramirez dostal jedenáct roků a já se proti tomu trestu neodvolal a nechtěl jsem vyšší sazbu, protože tenhle Kolumbijec byl vlastně jen námezdný darebák, kterého řídil někdo jiný. A zvláštní je, že ten "někdo" byl krajan, Čech žijící v Kolumbii. Jmenoval se Václav Novotný-Urban a měl v Bogotě velkou, nádhernou restauraci, kam chodili i velice významní lidé ve vysokém postavení. Vypadá to trochu jako zázrak, ale po spletitém jednání s kolumbijskou policií, mezinárodní protidrogovou centrálou a s Američany, kteří se v tažení proti kokainu objeví snad všude, vydali Kolumbijci Novotného-Urbana do České republiky a do Bogoty si pro něj letěla naše zvláštní eskorta.

S Novotným-Urbanem jsem potom mnohokrát mluvil. Není to od pohledu žádný zabiják, spíš takový ryze český tlouštík kolem padesátky, který má dost peněz, aby si na hnusnou práci najal někoho jiného. Uměl s gustem vyprávět, že má rád dobré víno, a když přišlo na mě, býval žoviální a nazýval mou funkci postaru: "Já proti panu státnímu návladnímu nic nemám," říkal, "i když mi před veřejností slíbil patnáct roků, že prý ani víc nemůžu dostat. Já vím, že pan státní návladní má v tomhle kraji své slovo a že si to prosadí. Ale chápejte... já jsem s tím srozuměný, protože já si v žaláři napíšu dvě knížky o ovocnářství..." Pak sedl a místo o jablkách a citrusech psal stížnost a trestní oznámení na JUDr. Miroslava Antla, kde zkoušel vysvětlit, že státní zástupce Antl je nespravedlivý, závistivý a vůči Čechovi úspěšnému v Kolumbii velice podjatý zmetek.

No jistě... Dobré činy spasí svět! Ale snad malým dílem spasily. Po složitém a nervy drásajícím dokazování vynesl totiž Krajský soud v Hradci Králové dne 27. března 2001 svůj verdikt ve věci Novotný-Urban. Krajan mafián byl za nejzávažnější drogový zločin odsouzen do kriminálu na čtrnáct a půl roku. Oba jsme se proti rozsudku odvolali, a závěrečné slovo bude mít tudíž Vrchní soud v Praze. Spousta věcí může vypadat až směšně, přestože jsou ve skutečnosti kruté. Ale někdy se opravdu cítíte jako v šílené anekdotě. Můžete si třeba říkat nesmyslnou povídačku: "Milí žáci, studenti! Myslete na své blaho! Na mléko se můžete vykašlat, ať si je pijí malí špunti, a svačinu máte z domova. Ale potřebujete navíc nějaký mls – dejte si perník, je dobrý a dodat vám ho může paní učitelka, hvězda našeho školství!"

Učitelka se jmenuje Jarmila Vocásková a působila na prvním stupni Základní školy v Náchodě. Jak to s ní bylo? Podívejme se do Učitelských novin z podzimu roku 2000: "Všechno začalo jako příběh vystřižený z červené knihovny, který se teprve postupně měnil ve špatnou detektivku...

Do loňského srpna byla dvaačtyřicetiletá paní učitelka Vocásková spořádanou matkou tří dcer, a navíc i dobrým pedagogem. Své pracovní povinnosti začala zanedbávat až poté, co se zamilovala. Jejím partnerem se stal již zkušený kriminálník Petr Brich, který svou doposud bezúhonnou přítelkyni zanedlouho zaučil. Zatímco sám jezdil do Prahy a Hradce Králové nakupovat pervitin ve velkém, ona ho již rozdělený do "psaníček' prodávala zákazníkům. Jedním z nich byl i jedenadvacetiletý narkoman, kterému drogu předaly dvě patnáctileté dívky.

Klec spadla ve chvíli, kdy se policii po půlročním sledování podařilo prokázat distribuci drog v minimálně sto čtyřiceti případech včetně zapojení dvou mladičkých dívek. Šokovaný ředitel školy hned nato Vocáskovou vyhodil..."

Soudkyni náchodského okresního soudu dojal zřejmě osud matky svedené příkladem člověka, kterého milovala. Byl to přece takový ženský příběh... Obžalovaná Vocásková vyvázla v Náchodě s podmínkou a mohla dál chodit po svobodě.

Okresní státní zástupkyně srdce už tak měkké neměla a proti rozsudku se odvolala k vyšší instanci. Z okresu na kraj. Případ se tím pádem ocitl v Hradci Králové a jako státní zástupce jsem do hry vstoupil já s celou svou příslovečnou řízností.

Nemohu mít v zásadě nic proti tomu, že si někdo sám pro sebe pěstuje na zahrádce pár kytek marihuany, a nesedělo mi, že devatenáctiletý kluk dostal nedávno čtyři roky, když prodal kamarádům několik, skutečně jen několik jointů. Ale tohle bylo něco jiného! Tady šlo o pořádný kšeft s pervitinem, kde hrála hlavní roli učitelka, která má vést děti! Zapojila do své sítě i patnáctileté holčičky a nakonec vzbudila u soudu v Náchodě lítost. V Hradci to už bylo jiné a Vocásková dostala osmnáct měsíců nepodmíněně se zařazením do věznice s dozorem. Myslím, že je to pořád strašně málo. Rozsudek je sice už v tomhle případě pravomocný a odvolávat se proti němu nelze, ale jedna cesta přesto zbyla – podnět ke stížnosti ministru spravedlnosti. Divíte se nám, že jsme se tou cestou vydali? A budete se mi divit, když řeknu, že paní Vocáskové podle trestního zákona její peda-gogické povolání zakázat nikdo nesmí? Šlo by to jenom v případě, kdyby drogy prodávala přímo ve škole anebo svým vlastním žákům...

Drogou přitom nikoho nezabijete tak průkazně jako střelou z pistole nebo sekerou. Drogu jen za peníze prodáváte lidem, kteří ji koneckonců berou z vlastní vůle. A vám jde o ty peníze, někdy o tisíce, jindy o miliony, a je vám jedno, co se pak s těmi lidmi stane. Většinou jsou mladí. Někdy si vypěstují takovou závislost, že je po letech připraví o život. Čím více závislosti, tím větší jsou na vaší straně zisky. A čím víc závislosti, tím větší může být počet mrtvých...

Za obecné ohrožení, které je úmyslné a má za následek smrt, mohu před soudem navrhnout výjimečný trest odnětí svobody. Doživotí. Za drogový delikt se smrtelnými následky smím podle zákona žádat jen deset až patnáct let. Třetinu trestu lze pak odsouzenému za dobré chování odpustit.

Nejsem ani přes svou tolikrát zmiňovanou razanci ukrutná příšera, která by chtěla pro každého z obžalovaných to nejtvrdší, co umožňuje zákon. Dovedl jsem, dokonce i v drogovém případě, jít hluboko pod sazbu, když se obviněný doznal a podal cenné svědectví, které pak vneslo do případu jasno. Bylo to v už zmiňované kauze Zdeňka Bureše a jeho obchodů s heroinem. Muž, který se doznal a svědčil, dostal tři a půl roku. Na Bureše jich spadlo třináct. A je snad rozdíl více než devíti let života jako odměna za úplné doznání tak malý?

Mluvil jsem o výhodách doznání i ve svých pravidelných relacích pro Český rozhlas, který se po drátě přenáší i do věznice, neodpustil jsem si jízlivé poznámky, jako "mí vězňové mi rozumějí" a kdoví co ještě, takže se z mnoha cel nesl řev: "Ta svině zkurvená, ten hajzl! Někdo by ho už měl sejmout!" Ale taky se pak stalo, že mi někdo z obviněných řekl: "Oni mě na cele přemlouvají, abych svou výpověď změnil, ale já to dělat nechci, protože věřím, že když se doznám, tak dostanu o tři až pět let míň." Mohl jsem mít dobrý pocit, že moje slovní a vlastně i skutková masáž začíná blahodárně působit, jenže se v heroinovém případu Bureš stal malér a já se najednou cítil jako blb. Chlapík, co se doznal a vyfasoval tři a půl roku, šel poslušně sedět. Zdeněk Bureš si na lavici obžalovaných vyslechl řeč o svém třináctiletém trestu a pak se s úsměvem zvedl a odešel. Soudkyně prostě zapomněla podat k Vrchnímu soudu návrh na prodloužení Burešovy vazby. Bureš a dealer, co mu dělal pravou ruku, nesměli být proto ve chvíli rozsudku za mřížemi, jelikož by to bylo nezákonné. Dostali trest na svobodě se svatou vírou, že si vezmou kartáček na zuby a půjdou si pokorně sednout do basy.

Nepřišli, samozřejmě. Ztratili se. Pátrá se po nich, ale do jara 2001 bezvýsledně. Bureš byl snad nějakou dobu v Bulharsku a pak se jeho chladnoucí stopy znovu objevily u nás. Nechal prý heroin heroinem a zaměřil se na "perník". Říká se, že jeho manželka je už léta na drogách. Bývalého komplice, co dostal tři a půl roku, hlídá dneska policie, protože je už z kriminálu venku a je tady obava, že se mu lidi z jeho někdejšího gangu budou mstít.

Můžete při tom všem myslet na malé i velké ryby, na sardinky i na žraloky, a pořád si říkat, že sardinky přece jen potrestáte spíš než silné dravce... Mohu vzpomínat na svůj první velký drogový případ a dokonce i po letech skřípat zuby, že v našem trestním řádu chyběl kdysi pojem zvaný "sledovaná zásilka". Kdyby tam tehdy byl, rozvrátili bychom možná celou kokainovou síť pro střední Evropu. Ale takhle se podařilo dostat jen hlavního kokainového rezidenta pro Čechy, Moravu a přilehlá území a s ním několik žraloků druhé kategorie.

Zdánlivě úctyhodný pan profesor Alonso Delgado Martínez, někdejší děkan Fakulty ekonomie v kolumbijské metropoli Bogotě, založil u nás v dubnu 1991 firmu Yaros, s.r.o. Společnost se zaměřila na obchod se spotřebním zbožím, potravinami a s dřevěnými paletami, na nichž se tovar dopravuje v kontejnerech za oceán a které by asi jen blázen vozil bez nákladu přes Atlantik na lodích do Kolumbie zpátky.

"Eseró" Yaros tu skutečně nějaké obchody udělalo, vyvezlo odtud do zámoří papír a importovalo do Evropy kolumbijskou rýži a cukr Pamela. Rýže sice nestála za nic a cukr byl mizerný, daleko horší než náš český, ale o to vlastně nešlo. Lodě zakotvily v Polsku, potraviny se dovezly k nám a prázdné palety putovaly dál, aby skončily u firmy Raba Trading v Nizozemsku a u společnosti Niels Uhlendorf ve Frankfurtu nad Mohanem. Pan Delgado Martínez byl svědomitý obchodník a ve svém mercedesu si vždycky jezdil kontrolovat zboží, pečlivě přepočítal kolumbijské palety, a když byly po ruce nějaké české, byl už jaksi lehkomyslnější a řekl, ať se to pro další cestu všechno nějak dorovná.

Kolumbijský profesor zaplatil Yarosu základní jmění ve výši sto tisíc korun a do firmy si k sobě vzal chytré pány, kteří byli doktoři práv a patřili svého času k StB. Celníkům bylo samozřejmě divné, proč se přes nás vozí do Němec a dál nějaké palety, jako kdyby měli Němci a Nizozemci o takové věci nouzi, ale všechno se zdálo být v pořádku.

Yaros prosperoval. Až se jednoho dne stal nečekaný průšvih, se kterým nikdo nemohl počítat. U kontroly byl český celník, který se kdysi vyučil tesařem. A jedině tesaře mohou něčím zaujmout palety, což jsou vlastně jen prkna, spojená dřevěnými špalky a pražci tak, aby pod ně mohl zajet paletový či vysokozdvižný vozík, který je k další cestě nastrká do železničních vagonů nebo do kamionu. Český celník-tesař vzal za trochu uvolněný špalík u palety a dřevo mu zůstalo v ruce. Podíval se do něj a viděl, že je pečlivě, čistě vydlabané a že v dutině je malá schránka. Spolu s dalšími celníky ji otevřel. A pak mohl jenom s úžasem vzdychnout: "Ksakru, vždyť je to kokain..."

Celníci ve Smržově, kousek od Hradce Králové, zadrželi tenkrát devětadevadesát kilo šest set padesát tři gramy kokainu. Kolumbijské palety byly na správných místech děravé jak ementálský sýr a změnily se v dřevěnou pokladnici na drogy. Poláci vzápětí po našem upozornění objevili v paletách uskladněných v gdyňském přístavu kokainu přes metrák.

Šéf firmy Yaros se kvůli tomu dostal do vazby, ale tvářil se uraženě, přesně tak, jak má v potížích vypadat vzdělaný, inteligentní, seriózní pán, který navíc zdejší poměry zná, protože u nás v letech 1963-69 studoval národohospodářské plánování jako tak řečený postgraduál.

Mluvil jsem s ním v přípravě obžaloby mockrát. Jednal na úrovni, měl zlaté brýle, lysinku s lemem prošedivělých vlasů a neevropsky snědou pleť, zbarvenou možná po předcích indiánech. Tvrdil, že neumí česky, což bylo zvláštní, protože tady dřív šest let žil a za tu dobu se jazyk hostitelské země naučí i tupec. A on hloupý určitě není, a navíc tu v češtině skládal zkoušky na vysoké škole. Předpisy to ovšem v úvahu nebraly a Delgado Martínez dostal k ruce tlumočnici. Mluvil španělsky, já odpovídal česky, ale bylo mi jasné, že jsem v nevýhodě, protože mi obviněný rozumí a může si během překládání v klidu rozmýšlet svou odpověď.

Dělal to. Byl klidný, stěžoval si jen na špatné zdraví a napadl mě, až když už nevěděl kudy kam. Zahrál to na rasistickou strunu. Prý jsem ho u prvního výslechu označil kvůli tmavší pleti za "černou svini".

Naštěstí se podařilo dokázat, že jsem u prvního výslechu Delgada Martíneze nebyl, a tudíž že pan profesor fantazíruje. Navíc měl smůlu. Dostali jsme z Kolumbie výpis z jeho rejstříku trestů. Byl v něm záznam, že seděl v Santa Fé pět roků za drogy, na dokumentech byla oficiální kulatá razítka a podpis důvěryhodného státního úředníka. Obhájce pana Delgada Martíneze se vzápětí dal do práce a z Kolumbie nám přišly obdobné doklady s tvrzením, že obviněný doma nikdy trestán nebyl a že celou dobu, kdy měl úpět v kriminále, strávil na vysoké škole ve funkci děkana, který všechno řídí a jde mu jen a jen o vzdělání pilných i lemplovitých studentů. Oba přípisy měly stejné kulaté razítko a parafu stejného úředníka. Situace pro blázny, spojená s podvodem, protože jedno z těch tvrzení muselo být falešné. Ale nakonec nám přece jen do rukou zajímavý důkaz přišel. Analyzovaný a potvrzený originál vězeňské karty Alonsa Delgada Martíneze. Doklad, že s drogami měl problémy i před kolumbijskou justicí, i když byl předtím ve vysoké univerzitní funkci a působil i jako poradce ministra zahraničního obchodu. Potom se rozpovídali jeho čeští kolegové, schopní právníci s estébáckou minulostí. Cítili, že doba jim nepřeje, a řekli o svém šéfovi všechno, co vůbec mohli vědět. Pustil jsem je z vazby a mohli pak u soudu vystupovat jako svědci.

Představil jsem si živořící trosky feťáků někde v Berlíně nebo v Amsterodamu v červené čtvrti za hlavní třídou Damrak. Věděli jsme o dvou metrácích kokainu – a drogy, kterou jsme nezachytili, mohlo být mnohem víc. Soud dal kolumbijskému mafiánovi deset let natvrdo a poslal ho do Valdic. Psal jsem s vidinou ztroskotaných a mrtvých narkomanů své odvolání a vyšší soudní instance vytáhla Kolumbijci trest výš, na třináctku, a mě poté dusil knedlík strachu, protože jsem dostal zprávu, že mě čeká "kolumbijská kravata". Co to je? Proříznou vám krk, zkrvaveným hrtanem vytáhnou jazyk na prsa a připíchnou ho tam jehlicí. Delgado Martínez byl v téhle kauze těžký protivník, inteligentní, zkušený, psychicky silný a obratný. Uměl vyvracet důkazy a bezpochyby měl v Kolumbii vlivné známé. Že byl trestaný, jak se nám podařilo dokázat s pomocí Interpolu Praha a zvláštního přidělence Velvyslanectví USA v Bogotě, nemuselo možná v kolumbijských poměrech zas tak dalece vadit. Bral jsem ho jako mafiána vyšší střední kategorie, nebyl to velký kokainový boss pro střední Evropu, spíš jenom solidní kolumbijský bossík pro Čechy. Kdyby tehdy už v našem trestním řádu existoval pojem "sledovaná zásilka", dostali bychom se možná ještě dál, třeba až k velikému šéfovi, jenže policie tenkrát prostě nesměla vrátit kokain zpátky do palet, dělat jakoby nic, poslat s pašovaným centem drogy své lidi a dojít, nejspíš někde v zahraničí, spolu s místními kolegy až k hledané bráně zločinu.

Vůbec to ale neznamenalo, že by profesor se zlatými brejličkami fungoval jako malá ryba, styků, možností a peněz měl víc než dost. Vyšetřovatelé i státní zástupce mohli dostat takové úplatky, že by si časem tiše koupili hezké domy, nádherné vozy, jezdili by na dovolenou do drahých hotelů v Acapulku a najali by si tam překrásné partnerky zaručeně bez AIDS. Stačilo vést celý případ tak, že by byl *seňor* Delgado Martínez zproštěn obvinění – řekněme pro nedostatek důkazů. Řízení jsem zastavit mohl. Kdybych to udělal, dali by mi pět milionů německých marek...

Někteří z mých bývalých kolegů se nechali slyšet, že uplatit se vlastně dá každý a problém je prý jen v tom, že různí lidé mají rozdílnou cenu. Znám ve svém okolí lidi, kteří mají peníze doslova radši než sůl. Když najednou zbohatli a měli viditelně vyšší životní standard, tak můžu mít prapodivné domněnky, které mi z hlavy nikdo nedokáže vzít, a mohu přemýšlet o čemkoli. Ovšem taky musím říct, že kdo se v naší branži nechá uplatit, a zvlášť od mafie, žije pak sice v bohatství, ale současně i ve strachu, protože se přijetím úplatku komusi zavázal. A ten někdo pak může žádat další službu. Anebo bude chtít, aby dotyčný už nikdy nepromluvil, a nakonec ho radši nechá zmizet.

Úplatek jsem v životě mohl vzít několikrát, i když žádný nebyl tak velký jako těch kokainových pět milionů. Nakonec mi ale úplatkáři dali pokoj, protože mám pověst zlého muže, který by je okamžitě šel udat a vynutil by si jejich trestní stíhání. Takže jsem sice nějaké marky dostal, ale bylo jich nesrovnatelně míň, než nabízeli Kolumbijci. Šlo o diety na pobyt ve Spolkové republice, protože tam Němci další takovou zásilku po našem upozornění chytili, zadrželi jako v detektivce několik kokainových gangsterů ve skoro opuštěných garážích a můj frankfurtský kolega *Staatsanwalt*, to jest státní návladní neboli prokurátor, je podle práva držel za katrem.

Tehdy to pro mě byl prubířský kámen, jak se v mezinárodním měřítku poskytuje právní pomoc a jak se spolupracuje v rámci Evropy a vlastně i světa. Jel jsem poprvé v životě služebně na Západ. Do kufrů mi manželka naskládala snad všechny mé obleky a horu kravat a košil, abych důstojně reprezentoval, ale brzy jsem zjistil, že pracovat se v západní Evropě dá vcelku normálně a bez zbytečné parády. Platilo to v Německu stejně jako později ve Švýcarsku a v Nizozemsku. Brali nás nejdřív jako exoty z Východu, co spoustu věcí neznají, ale pak jsme si večer po práci sedli v hospodě, kolega objednal: "Helles Bier, bitte!" a za chvíli bylo jasné, že máme společné znalosti, zájmy a někdy třeba i osudy v justičním resortu.

Ale mohl jsem to tušit, když jsem jel se všemi svými kravatami poprvé do Frankfurtu? Měl jsem tam mimo jiné i poprvé vyslýchat v zahraničí, a když mi pak přivedli pány, kterým přes nás z polských přístavů posílal v paletách kokain Delgado Martínez, hrklo ve mně trochu, asi jako kdybych slyšel větu: "Tak tohle jsou mafiáni se vším všudy." Nikoli Kolumbijci, z těch strach ani tak nešel. Ale byli tam Italové se zvučnými jmény Guglielmo Bonuomo a Giuseppe Bonuomo, zločinci z italského jihu. Mlčenliví, nejspíš odmala cvičení v zákonu *omerty*, jenž zakazuje říct cokoli podstatného zloduchům s nálepkou *polizia* a *giustizia*. Byli hroziví a teprve s nimi jsem pochopil prastarou povídku Matteo Falcone o italském horalovi, který dokázal zastřelit svého syna, protože vyžvanil četníkům, kam se v otcově usedlosti skryl hledaný bandita. Mafie má svým způsobem dokonalé lidi a umí si je vybrat a zaplatit...

Zločin dokáže někdy až neuvěřitelné věci a ve Frankfurtu mi ukázali věznici, která připomíná obrovskou betonovou tvrz, schopnou odolat vojenskému útoku. Kriminál kdysi tak opevněný nebýval, ale jednoho dne se stalo, že bránu vylomil obrněný transportér ve službách gangsterů, vřítil se dovnitř, aniž ho mohla zastavit palba z ručních zbraní, a odvezl na svobodu důležitého vězně. A tak je dnes frankfurtská basa nejen opevněná, ale i hodně tvrdá, s děsivou skladbou lidí uvnitř za mřížemi, takže žádnému z našich gaunerů nedoporučuju, aby se tam někdy dostal. Ať radši sedí u nás...

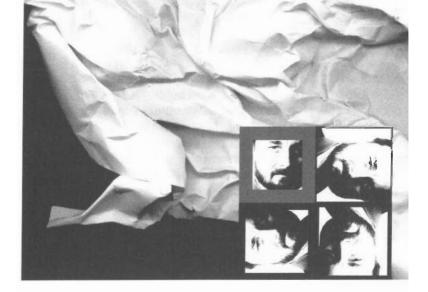
Frankfurtský kolega *Staatsanwalt* byl ovšem na rozdíl od takových zločinců člověk jiného kalibru, spřátelili jsme se, a dokonce mezi námi padla sázka, zda dostane vyšší trest "jeho" větev kolumbijské mafie zadržená v Německu, anebo "můj" Delgado Martínez. Sázku jsem vyhrál, profesor dostal to, co si zasloužil, a v roce 2000 byl v souladu s rozsudkem z naší země vyhoštěn a předán do Kolumbie.

Do téhle jihoamerické země nikdy na dovolenou nepojedu, i kdybych na to třikrát měl. Myslím, že by mi k takovému zájezdu stačila letenka na cestu tam... Zpáteční by byla zbytečná. Pan profesor má nejspíš pořád své styky a žoviální restauratér Novotný-Urban taky. Radši se, když bude potřeba, setkám znovu s přátelským kolegou *Staatsanwaltem* z Frankfurtu, který mi kdysi věnoval pánský šperk. Maličká zlatavá pouta, která si občas s provokací připínám jako ozdobu.

Na klopě je opravdu nosím. Měl jsem je i v Pardubicích na předávání Oskara, snad abych si sám pro sebe celou tu slávu trochu zlehčil. Lidi mi tam pak říkali: "Aha, pan doktor je tady služebně", ale já měl dojem, jako by se tu a tam někdo bál, že mu ta pouta skutečně hrozí. Stává se mi to ještě víc na různých pompézních rautech, kam mě coby známou hradeckou i pardubickou personu zvou kamarádi, kteří mi pak někde v koutě nadávají, že jim šperčíkem ve tvaru "klepet" plaším vážené hosty.

Já odpovídám: "Když se bojí, pak asi vědí proč. Až přijde jejich čas, tak pro ně místo týhle hračky budu mít správnou velikost."

Příjemně mi v takových chvílích není. Jednak mě netěší, že by gauneři měli chodit po rautech, dlabat tam vajíčka s kaviárem a pít šampaňské, jednak mi není jedno, že mně kdosi špinavý a mocný může jít po krku. Někdy až nadoraz. Setkal jsem se totiž už víckrát s tím, že podsvětí dovede řešit problémy "popravou", a z praxe vím, že ani člověk, který nosí zbraň, se "popravě" nakonec neubrání.

Kapitola šestá

"Naše specialita: Utopenec – bez traverzy."

Někdy v půlce devadesátých let mi přítel novinář Stanislav Motl, co dřív pracoval v Reflexu a teď je k vidění v televizních pořadech Na vlastní oči, vymyslel přezdívku "východočeský Cattani" a dlouho jsem se jí tak nemohl zbavit, i když se daleko spíš považuju za jakéhosi justičního Dona Quijota. A prý dokonce někdy působím jako psychopat, který chce za každou cenu prosadit právo a jeho prostřednictvím, pokud to jde, i spravedlnost.

Italský muž zákona Corado Cattani stíhal mafiány v seriálu Chobotnice, několik dílů jsem v televizi viděl, byly slušně udělané, drsné, ale nebyla to pohádka. Smyšlený Cattani se potkával se skutečností, která měla jiná jména, ale nic víc. Mafie prostě existují a mají se čile k světu.

Výraz *maffia* se v předminulém století zrodil na Sicílii a původně to bylo sdružení, které různými způsoby, včetně krutých, řídilo tok místního života, ale teď už je smysl toho slova jiný.

Mafii lze, alespoň v češtině, chápat jako "zločinné spolčení", jako "organizovaný zločin". Můžeme tudíž říkat i česká mafie, proč ne. Anebo ruská mafie, západní mafie a tak dál. Jenomže – srovnávat se to úplně nedá. Západní mafie mají totiž podle všech zpráv určité zásady. Nepřekročí je, a když, tak jen výjimečně a často se pak snaží provinilce trestat samy. Západní mafie neútočí na státní úředníky, na lidi z justice a od policie, jelikož by tím mohly podráždit stát, který se pak proti nim obrací v míře, kterou organizovaný zločin těžko snáší. Nechci tím samozřejmě říct, že Západ své gaunery nechává plavat, pokud mu zrovna nevraždí policejní důstojníky a *Staatsanwalty*, ale některé zásady jsou věčné a zkušení mafiáni je berou na vědomí.

Tady je to jiné a v zemích na východ od Moravy ještě víc. Tady se peníze získávají doslova za každou cenu. Před lety jsem v jednom interview řekl: "Východní mafie nemá žádná pravidla hry. A toho se opravdu bojím. Utěšuji se jen tím – a teď nemluvím jako státní zástupce, nýbrž jako občan –, že východní mafie se dřív nebo později střetne s mafií západní. S mafií, která ji náležitě potrestá."

Tenkrát jsem se mýlil. Velká válka mafií se u nás nekonala. Občas sice různé gangy po sobě střílely, ale byli to třeba na jedné straně Rusové a na druhé Ukrajinci, anebo Rusové proti Číňanům či Asiaté mezi sebou. Západní mafie umějí zřejmě hájit své zájmy bez hluku a kromě pašování drog jsem se s nimi jako státní zástupce na našem území nesetkal. Organizovaný zločin nám hrozí spíš z východní strany. Západ může volit jemnější přístup, už proto, že má dnes mnohem víc peněz, vlivu a mocných korporací. Podle hodnověrných údajů si ruská mafie rozdělila Evropu na spoustu oblastí, k nimž ve svém slangu přiřazuje názvy krajů z Ruska. "Náda vězti tavár iz zěmlí kastramskój na Urál, i k statí. Rastavčakí apjáť s umá schóďat na kubáňskoj graníce," může říct velký ruský boss a v překladu to znamená: "Je třeba dopravit zboží z Kostromské oblasti na Ural, a mimochodem, chlapci z Rostova na Donu a okolí začali zase bláznit na hranicích Kubáně." Evropané chodí do svých hypermarketů, jásají na stadionech i u televize při fotbale, nechají se v autobusech i letadlech vozit za rekreací k moři, honí se v práci, aby na to všechno měli, a nemají ani tušení, že ruská mafie si zrovna ten jejich kraj označila jako Ural, Kostromskou oblast nebo Rostov na Donu s okolím.

Ruské mafie mají na tvrdou práci veterány z válek v Afghánistánu a na Kavkaze, kteří toho dost prožili, naučili se zabíjet a zjistili, že to vlastně může být snadné.

Ještě obávanější a bezohlednější než Rusové bývají gangy Čečenců, kde může navíc vstoupit do hry muslimský fanatismus. Ve zdánlivě poklidných východních Čechách jsme bohudík zatím žádného čečenského vyděrače nebo vraha nezažili, ale Praha se s nimi už seznámiť mohla. Ovšem za nejstrašnější a nejbrutálnější gangstery pokládají lidé z našeho oboru i od policie kosovské Albánce na mezinárodních drogových cestách. Jsou schopni udělat... cokoli, a někdy i zadarmo. Ví to celá Evropa a má z nich strach.

Jednoho Kosovana jsem ve vazbě měl, spolupracovali jsme v tom případu se Švýcary, šlo o mezinárodně hledaného zločince s dvojí totožností, dvěma pasy, dvěma různými jmény a byl jsem si jist, že na severní Moravě sestavil tým českých dobrodruhů, kteří potom do západní Evropy pašovali heroin.

Cesty heroinu jsou dlouhé, začínají často až na Dálném východě nebo uprostřed Asie v Afghánistánu, kde se pěstuje vhodný mák a odkud se heroin v surovém stavu vozí na Západ, aby skončil v mnohem čistší podobě například v Curychu, v Dortmundu nebo v pardubickém rockovém klubu Žlutý pes. A tenhle "můj" Kosovan o cestách drogy leccos věděl, ale uměl mlčet. Kosovští Albánci vždycky dovedou mlčet, drží spolu a ctí zákon *omerty*.

Strach z takového člověka na první pohled jít nemusí. Není to očividný hrdlořez, ale kdesi v podvědomí vám v jeho společnosti bliká majáček. Varování: Dej si pozor! Ten chlap ti sice o heroinu neřekne nic, ale jinak s tebou bude mluvit skoro přátelsky a bez výhrůžek. Jenže pak tě klidně dá oddělat!

Za exotikou zločinu lze samozřejmě jít ještě mnohem dál, třeba až ke Kolumbijcům, o kterých jsem vyprávěl v minulé kapitole, ale nakonec je asi nejvhodnější zůstat doma. Nejnebezpečnější je totiž v našich podmínkách organizovaný zločin český. Má tady nejvíc zájmů, nejvíc peněz, nejvíc obětí a nejvíc nepřátel. Je tady věčná válka, v níž jako jeden z "vojáků práva" vyšetřuji, píšu žaloby, mávám paragrafy a s pomocí soudů dostávám gaunery za mříže.

Český zločin dovede být krutý, zvlášť když si opatří námezdné síly z Východu, zločince, kteří nemusí být drazí, protože doma měli nouzi a u nás budou pro někoho za ubytování a pár tisíc měsíčně klidně dělat *raketýring*, tedy vydírání peněz po obchodech za to, že je nezničí. Za několik tisíc někoho vydírají a za vyšší odměnu... možná i zabijou.

Český zločin urazil v nových poměrech kus cesty a zdokonalil se. Bohužel. Když mě před lety přeložili z Chrudimi na krajskou

prokuraturu v Hradci Králové, řešil jsem případ mládence Martina Šlechty. Byl to karatista a těžká váha, vyztužená v posilovně. Nezdolný rváč, který žil těsně u hranic zločinu, ale nikdy je výrazně nepřekročil. Jednoho večera seděl uprostřed Hradce ve vinárně u baru a mluvil s chlapem, o kterém jsme až později zjistili, že byl nepsaným králem místního podsvětí. "Král" měl z mládence Šlechty strach. Mluvil s ním, díval se mu do očí a přitom mu vrazil do břicha nůž. Pak utekl.

Martin Šlechta si držel vyhřezávající střeva a odešel se svou dívkou do hotelu. Snad věřil, že se mu zranění zahojí samo. Ale bylo mu brzy hrozně zle, děvče volalo sanitku a lékaři ho nakonec zachránili.

Když jsme později ve vazbě dělali konfrontaci zadrženého pachatele a uzdravené oběti, říkal Šlechta věčně jedno a to samé: "Pusťte ho, prosím vás! Já proti němu teď vypovídat nebudu. Já nechci, aby se dostal do kriminálu. Ať jde na svobodu a já si to s ním vyřídím sám!" Byl by "krále podsvětí" zničil, roztřískal na kaši, ovšem to jsme – coby slovutné orgány činné v trestním řízení – nemohli dovolit ani náhodou.

Pak uplynulo deset let a Martin Šlechta už nebyl mládenec, ale silák a karatista mužného věku. A znovu se ho bál někdo z podsvětí. ovšem věrohodně se to prokázat nepodařilo, třebaže jsem tuhle verzi coby žalobce soudu na zvážení dal. Martina totiž zabil jakýsi rumunský skořápkář. Nebyl na rozdíl od Šlechty hromotluk, ale musel mít cvik a úžasnou rychlost. Nůž nosil pod kalhotami na lýtku. Tasit jej a vrazit trénovanému rváči do jamky u klíční kosti tak, že spolehlivě rozpůlí tepnu, dokáže jen mistr zabijáckého řemesla. Kdyby se ten Rumun chtěl Šlechtovi jen bránit. pak bv to s nožem v ruce určitě dokázal a vůbec nemusel vraždit. Žaloba přes všechnu snahu nepřinesla dost důkazů, že vražda byla zaplacená. Ale dodnes věřím, že tam o smrt na objednávku šlo. Před lety se "král podsvětí" pokusil zabíjet sám a zpackal to. Později Šlechta zase někomu vadil, ale doba už byla někde jinde; "král" si podle všech známek najal rumunského vraha a napohled bezvýznamný skořápkář odvedl svou práci na sto procent.

Vražd a pokusů o vraždu bývalo dřív ve východních Čechách tak pět až deset do roka. Ale v devadesátém jich najednou by-

lo přes dvacet a nakonec se roční statistika vyhoupla ke čtyřicítce. Byly to loupežné vraždy, někdy pro značné peníze, jindy pro pár korun, byly to domácí zabijačky i vraždy z nenávisti, ale o slovo se už začínal hlásit organizovaný zločin a "docela mu to šlo", jak říkají jedinci typu státního zástupce Antla a jemu podobných.

Počet vražd sice v poslední době klesl, alespoň v našem východočeském regionu, ale šéfové na mafiánské úrovni povětšinou zůstali. Najdou se v každém kraji a v bohaté Praze je jich asi nejvíc, jsou to takřka ctihodní pánové s velkými zisky a navenek se chovají velmi slušně. Mívají styky, o kterých se nám obvykle může jen zdát. Víme o nich, můžeme na ně ukázat prstem. Ale dělat to nebudeme, jelikož by nás za to žalovali a soud by jim musel dát za pravdu. Víme o nich, ale trestnou činnost jim prokážeme jen těžko. Mají totiž dost pomocníků – například peníze, mlčení, strach a svým způsobem i trestní řád a české zákony. Navíc nám chybí i soubor právně podložených zvyklostí na ochranu svědka, a tak se mohlo stát, že problémy vznikly nakonec i u tak prostoduchých, byť organizovaných mordů, jako byly "popravy bílých koní".

Sousloví "bílý kůň" se zrodilo v našem cípu Čech a vymysleli je Romové, Bylo to prosté, Koněm se stával v jejich službách gadžo, a protože měl světlejší pleť, tak to pro ně byl "kůň bílý". Našli v ulicích nějakého hlupáka nebo zoufalce, chudáčka s neposkvrněným rejstříkem trestů, vykoupali ho, slušně oblékli, koukli se, jestli neztratil občanku, a zařídili mu živnostenský list. Na úřadě za něj všechno vyplnili, dali mu podepsat papíry a jejich gadžo měl z ničeho nic oprávnění k prodeji zboží a k jeho nákupu za účelem dalšího prodeje. Pak s ním odjeli, aby podepsal fakturu za pět a půl milionu, a naložili si kamion potravinami a spotřebním zbožím. Dali chudákovi pět tisíc nebo i dvacet a "bílý kůň" zářil štěstím, protože v životě tolik peněz neviděl a mohl mít najednou rumu až do alelujá. Gang zboží rozprodal pod cenou a dělal to znova a znova, až byly faktury dávno po splatnosti a dodavatelé začali běsnit a obracet se na vymahače dluhů. Nastala chvíle, kdy musel "bílý kůň" zmizet. Odvezli ho tudíž do zahraničí, jenže potom se začaly dít špatné věci. Prosťáčci "bílí koně" nevěděli v cizině kudy kam a zhusta se začali vracet. Zpátky přijel dokonce i trouba, kterého ve Frankfurtu nad Mohanem posadili do letadla s vyřízenými doklady, s česko-anglickým slovníkem a s letenkou do jihoafrického Johannesburgu. Trouba měl nakonec dost rozumu, aby se po návratu z Jižní Afriky sám udal a šel za fakturační podvody dobrovolně sedět. Jiní už často takové štěstí neměli.

Na krku jim visely mnohamilionové švindly a přo někdejší chlebodárce to byli nebezpeční svědkové. Takže je začali zabíjet. Popravovat. Jednoho zastřelili, připoutali k rezavé nápravě od vozu a shodili do odpadní jímky. Druhému rozdrtili lebku kladivem. Třetího odpráskli kdesi u hřbitova a dali mu hlavu do lavoru s benzinem, který pak zapálili, aby hlava shořela a nikdo už, nemohl poznat, kdo vlastně ten mrtvý je. Čtvrtého... Mohlo by to takhle jít dál, zabitých "koní" nebylo málo a sousloví "bílý kůň" se pak stalo pojmem nejen v rovině Rom a *gadžo*, ale i v poměru "bílý – bílý". Nešlo o nijak promyšlené zločiny, byly to primitivní vraždy s tím, že je na povel dělalo víc lidí z gangu, aby nesli společnou vinu a aby jim nezbylo nic jiného než následovat svého šéfa. S vědomím, že když se pokusí o podraz, čeká je stejný trest...

Mnozí z šéfů jsou dnes už s těžkými tresty za mřížemi. Jejich vinu šlo vysledovat a pak stačilo prolomit na nějakém místě hradbu mlčení. Ovšem někteří šéfové ve vězení nejsou, protože důkazy se zajistit nepodařilo. "Bílí koně" se rozplynuli někde… v Brazílii, anebo patří k pohřešovaným a nad jejich neznatelnými hroby rostou v létě maliny v Jeseníkách či v Brdech. Takoví šéfové mohou být dneska už vážení romští podnikatelé, úspěšní a bohatí lidé, kteří s rozvahou a moudře promlouvají ve prospěch naší z různých stran diskutované a určitě zajímavé romské menšiny, sledované pozorovateli Evropské unie.

Když si přitom vzpomenu, že kriminalisté museli skoro tři roky pracovat na případu Milana Sztojky, Roma, který podle mého tvrzení v obžalobě rozstřílel v šestadevadesátém svého "bílého koně" na prach a další "kůň" se na to musel dívat, aby dostal strach o život a aby byl celý gang zpevněn poutem strachu! Svědek promluvil až v době, kdy seděl v kriminále za podvody. Přitom mohl mluvit mnohem dřív, kdybychom mu tak jako v jiných zemích směli rozumným způsobem vyjít vstříc.

Jde o právní nástroj, s nímž může státní zástupce obviněnému říct: "Podívejte, pane, když budete vypovídat v závažné trestní věci, která spadá do sféry organizovaného zločinu, tak já tu vaši, v zásadě drobnější, věc odložím a nebudu vás stíhat."

Ti dva pak sepíší smlouvu, že když obviněný odříká, co ví, má svoje hříchy odpuštěné. Usvědčil svou výpovědí vrahy, dostal

mafiány, a z jeho krádeží a podvodů se proto už nestřílí. Svědek se dokonce potom může vytasit s trumfem: "Ale, pane návladní, já mám za sebou ještě tohle, tohle a tohle, tak mi.to tam na tu dohodu za moje svědectví připište, jo..."

Takovouhle možnost má v rukou americká justice a funguje to skvěle. Stejnou výhodu mají dneska i prokurátoři v Polsku. Ale u nás ne! A já vím, že když obviněnému nelze nic nabídnout, tak taky nic pro krásné oči státního zástupce neudělá. Když promluví, bude mít strach ze msty šéfů. Pokud řekne: "Já vám odhalím jinou věc a ta je mnohem závažnější než ta moje," pak to podle našich zákonů není polehčující okolnost v jeho věci, ale jen polehčující okolnost obecná. A já s tím nemůžu provést nic, záleží už jen na soudci. Jestli vyjde vstříc, nebo ne. Může, ale nemusí. Divíte se pak, že se některé případy rozmotávají tak těžko? Že se u soudů všechno vleče? A chápete, jak nás hněte, když víme o vraždách v rámci organizovaného zločinu, ale je nám to na nic? Když víme, že zabíjel gang, nikoli jednotlivec, že mordovalo finančně zdatné sdružení, a ne nějaký zoufalec bez peněz? Podle našich zákonů to je jedno a já tudíž gangsterovi ze silného klanu nemohu prosadit výjimečný trest, který by ostatní mafiány zastrašil

Obvinění mohou mít navíc i spoustu času a s dostatkem peněz i hodně možností. Zatouží pak třeba po hlavě neústupného žalobce a může se stát, že vyhlédnutou obětí budu právě já...

"Bacha, něco se kolem tebe chystá, nějaká sbírka...," řekl mi jednou známý z kriminálky. "Cosi se má přihodit v den, kdy začne proces s Romanem Fekem."

Trochu to se mnou smýklo, protože Feko byl nebezpečný chlap, šéfoval popravám "bílých koní", měl své pomocníky, rádce, dobré advokáty i katy, měl za sebou dvě vraždy falešných bílých fakturantů, které jsme mu dovedli prokázat, a nejspíš i nějaký další mord, kde nám chybělo dost důkazů. Skládal, myslím, účty i komusi ještě mocnějšímu, kdo stál výš. Ale zkuste něco takového dokázat! Zkoušeli jsme to nejrůznějšími legálními způsoby, ale nakonec před námi vždycky stála bariéra mlčení.

"Až začne ten proces, tak tě mají odprásknout," doletěl ke mně další signál a začal jsem být nervózní, protože údajů bylo rychle čím dál víc. Feko si prý z vězení objednal moji vraždu a pojal to spolu s dalšími gaunery symbolicky – všichni složí peníze, koupí dokonalou pušku s optikou a najmou k ní ostrostřelce. Vezmou to jako týmovou odplatu za všechny činy, které jsem v minulosti páchal, v současnosti páši a v budoucnu už podle nich páchati nesmím. Padla dokonce i nějaká jména, v atentátnickém spolku měl údajně vedle Feka být i jeden advokát a dva bossové z podsvětí.

Ty dva jsem znal a prostě jsem za nimi došel. Mluvili se mnou a řekli mi do očí: "To nepřipadá v úvahu. To je nesmysl."

"Dobře, ale kdyby náhodou nebyl, tak byste to celé mohli zastavit, ne?"

Jeden z nich se pak zatvářil tajemně a pravil, že se tedy o něco takového pokusí...

Ovšem z kriminálky vzápětí hlásili, že fekovská akce běží dál a že už jsou jí na stopě. Ale současně dodali, že stopa velice rychle chladne a na pachatele tudíž sáhnout nedokážou, takže se mám v každém případě sbalit a zmizet z nebezpečného Hradce. Poslechl jsem je. Odjel jsem do Orlických hor. Ne nadlouho, protože mě tam místní lidi jednou zrána řekli: "Doktore, pane doktore! Víte, že vás hledají? My jsme vás včera viděli v televizi." Redaktoři České televize o mně barvitě vyprávěli v nejrůznějších souvislostech a z obrazovky zářila moje fotografie, jako bych byl najatý zločinec, na kterého vypsali odměnu. V Orlických horách mě potom všichni na potkání zdravili coby toho Antla, který sem chtěl zalézt do bezpečí, a připadlo mi, že je vlastně jen otázka času, kdy se tam za mnou vypraví nějaký střelec.

Hnal jsem se v autě zpátky za krajským policejním ředitelem, za jeho náměstkem a za šéfem kriminálky. Sedli a napsali žádost ministrovi vnitra, že musím dostat ochranku. Republika přece už ze zásadních důvodů nemůže připustit, aby jí gangsteři zabili státního zástupce! Ministr Ruml byl ten den na služební cestě v zahraničí, ale vyřešil tuhle záležitost po telefonu a rychle. Antl o život přijít nesmí, to už je jaksi pohrůžka justici jako takové, a tím pádem... vládní věc!

Dali mi podepsat souhlas, že se mnou ochranka smí nakládat tak, jak uzná za vhodné, a já že jí při tom vždycky vyjdu vstříc. Odvezou mě z města a rodinu mi tam policie bude střežit jako oko v hlavě.

Posadili mě do auta a jezdili tak spletitě, že jsem přestával tušit, kde vlastně jsme. Povídali si se mnou, vedli pořád nějakou řeč, byli chytří a občas i zábavní. Vtáhli mě do hovoru a o tom, kudy jedeme, jsem nakonec nevěděl vůbec nic. Potom byl kolem nás les a na mýtině hájenka.

Bylo to všechno jako v dobrodružném filmu. Hájenka byla hezká a vypadala jak příjemný, téměř luxusní lesní penzionek pro pár hostů. Vyhradili mi tam jednu místnost, směl jsem odtud telefonovat rodině a sedět nad spisy z práce. Ale dělat se tam stejně nedalo, nervy mi pochodovaly jak na cvičení a v myšlenkách vládl otazník, jestli mám svou práci vůbec ještě dělat dál, když mě mafiánská moc dokáže zahnat až do lesů, kde mě střeží čtyři střelci.

Byli inteligentní, dalo se s nimi mluvit o životě a o jejich bojovné práci, ale pak na mě vždycky padla chandra, jelikož mě nikam nepouštěli a připadalo mi trapné, že jsem tu schovaný jak nějaký politik ve vyhnanství. Viděl jsem dokonce, jak začali pracovat naostro, když se po cestě blížil nehlášený automobil. Každý z nich držel automatickou pušku, z níž lze střílet i v dávkách jak ze samopalu, a každý měl samozřejmě i kvalitní pistoli. Okamžitě zalehli do pozic, dobře chránění, a přesto schopní krýt přístup k hájence palbou.

V lese jsem to pak už dlouho vydržet nedokázal. Všichni o mně léta říkali, že jsem státní zástupce do terénu, který se případům věnuje od začátku až do konce a nedělá jen a jen "pošťáka" mezi vyšetřovateli a soudem, mezi kriminalisty, co mu předají papíry, a mezi soudem, před kterým poté hřímá ve své obžalobě; hřála mě radost, že se taková práce oceňuje, a teď? Mám být zavřený v nějaké hájence? Mohou mě tu snad hlídat věčně? Podepsal jsem revers, že půjdu ven na své vlastní nebezpečí, a z lesů mě klikatou cestou zavezli zpátky do Hradce.

Kriminálka dokázala zjistit, že mým vrahem měl být jakýsi ukrajinský odstřelovač, policie se dozvěděla jeho křestní jméno, ale nikdy ho nenašla. Nejspíš uměl včas a s padělaným pasem odjet za hranice, protože věděl, že Češi po něm jdou. Vědělo se i to, že pušku mu podsvětí opravdu koupilo a byla to skvělá zbraň, drahá jak pěkný osobní automobil.

Případ Feko pak místo mě dotáhl k obžalobě jiný státní zástupce, protože já ho už v souladu se zákonem dělat nemohl. Když na vás někdo chystá vražedný útok, tak jste proti němu celkem přirozeně podjatí a státní zástupce podjatý být nesmí.

(Zní to podle zákona hezky a v tomhle případě to bylo i logické, ale jinak se s ustanovením o podjatosti často doslova žongluje. Když je na tapetě něčí dobrý známý, tak se o podjatosti mlčí, ale když se někomu do něčeho nechce, tak se podjatost vykonstruuje...) Roman Feko dostal čtyřiadvacet let. Jsem od těch dob mnohem ostražitější než dřív. Některým místům se radši vyhýbám a určité zásady dodržuje i má rodina.

Vražedné nebezpečí se pak kolem mne mihlo ještě jednou. Poslal jsem do vazby předáka polské mafie, která proniká přes naše hranice na sever Čech i Moravy, dostali jsme toho gaunera za organizaci vraždy, a on se pak nechal slyšet, že je to poslední případ, který v životě dělám. Kriminálka mi potom říkala, že to není jen planý vzkaz zločince, který je zavřený a bezmocně zuří, a totéž vzkazovala i policie ze sousedního Polska. Naštěstí se nic nestalo. Ale nosím radši, když na mne sedne pocit ohrožení, pod sakem nebo pod bundou neprůstřelnou vestu. Mám tři, všechny jsem dostal od přátel, mezi nimi i od člověka, který je vyrábí. Jedna z těch vest je bílá a jak se říká – košilová. Dá se nosit ke společenskému obleku. Je tenká, ale kulku z pistole by zastavit měla. Odnesl bych si jen velkou modřinu a možná i naštíplé žebro. A to už se dá vydržet.

S přítelem Jiřím Komorousem, šéfem Národní protidrogové centrály, jsme se navíc v jedné debatě shodli, že dneska už justičního úředníka nikdo vraždit nebude, protože ho lze zlikvidovat jinak, elegantněji, udeptat ho v resortu přes nastrčené prostředníky, zmasírovat ho tak, že radši ze světa nebo aspoň z branže odejde sám. Ostatně Komorous o tom může vyprávět taky. V březnu 2001 musel na své místo dělat konkurz a jakousi zvláštní shodou okolností mu ráno předtím ukradli auto. Staršího, ale pěkného citroëna, krvavě splaceného a bez pojištění...

Jenže přes všechnu shodu s Jirkou Komorousem cítím nad sebou stín nějakého ohrožení pořád. Někdy to může být až komické, když sedím u kamaráda na chatě, přátelsky se bavíme a já slyším najednou zvenčí šramot. Sáhnu po pistoli a vzápětí se ozve hlas: "Neblázni, člověče! To na zahradě dupe ježek."

Snad ještě nejsem psychopat... Ale doufám, že kdyby k něčemu opravdu dojít mělo, tak mě dostane střelec na úrovni, urazí mi hlavu střelou dumdum a já si vlastně ničeho ani nevšimnu.

Starou belu! Taková střela to být vůbec nemusí. Stačí dvě rány z obyčejné brokovnice. A může mít klidně zmenšenou pažbu a obě dvě hlavně upilované nakrátko.

Vypadá potom jako *lupara*, mafiánská zbraň ze Sicílie. Viděl jsem člověka rozstříleného *luparou*, vytáhli ho ze Sečské přehrady na Chrudimsku. Jedna rána ho trefila do břicha a vzala mu sílu k obraně. Druhá ho zasáhla do hlavy a namístě ho zabila. Mrtvý plul bez života po hladině přehradního jezera; vrahy totiž nenapadlo, že musí oběť zatížit, aby si své tajemství vzala do hloubky. Spekulovalo se pak o tom, že to je ďábelská, tzv. podnikatelská vražda, kdy stojí zbohatlí proti zbohatlým. Ale nebyla to pravda. Muže dala sprovodit ze světa jeho manželka, zabíjel její milenec a milencův kamarád jim k tomu zapůjčil upravenou střelnou zbraň, *luparu*. Šlo o milostný trojúhelník jak v klasické tragédii! Manželka byla přitom hezká, chytrá ženská s praxí v Českém rozhlase a vraždu by od ní určitě nikdo nečeka!!

Bylo to dávno, koncem listopadu roku dvaadevadesát. Člověka zabili a on druhý den plaval po vodě. Potápěči pak v chladném jezeře hledali brokovnici, která ho připravila o život, protože jsem stejně jako policisté myslel, že by tam mohla být, ale nenašli ji. Šátrali v temnu po rozbahněném dně a náhle v rukou ucítili kov. Traverzu. A na ní spoutaného chlapa, kterého pár dní před tím v jezeře utopili lumpové. Což byla, jak se říkalo, "první sečská vražda", a navíc první dokázaná "poprava" v Čechách.

"Popravený" se jmenoval Severa. Pavel Severa. Tvrdý, bezohledný a sprostý zloděj. Nebyl to grázl, nad kterým by třeba v dost divokém a skoro nenormálním státě dělala justice kříž a posílala ho na šibenici nebo před popravčí četu. V našich poměrech si podle zákoníku zasluhoval pět až dvanáct let kriminálu. Není to málo. Ale taky to není smrt...

Způsob, jakým zabili, ba dokonce "popravili" Severu, je trochu zmatený, v lecčem hodně... český, a kdyby nešlo o vraždu, tak by to vlastně byla spíš hořká komedie. Soudní spis ji otevřel slovy:

"Dne 1. 3. 1991 založil obžalovaný Libor Doležalík spolu se svým otcem a dalšími společníky spediční a obchodní družstvo Commercium se sídlem v Pardubicích. Jedním ze zakládajících členů družstva se stal i Pavel Severa.

Vzhledem k tomu, že se postupem času projevil jako velmi neseriózní a nekorektní společník a obchodní partner, neboť začal úmyslně poškozovat zájmy společné firmy..."

Spisy mají často velmi šroubovaný jazyk. Severu prostě z Commercia vyrazili, protože nebyl fér. Kdyby tím všechno skončilo, mohl být klid a k žádné "proslulé" vraždě by nedošlo. Jenomže družstvo Commercium nebyl spolek dravě podnikajících lidumilů, kteří svůj nadbytečný zisk věnují na provoz nemocnic nebo aspoň na sponzoring rosomáka v zoo. Někteří lidé z Commercia se s podrazníkem Severou stýkali dál, a když jim navrhl, že by se dal vykrást sklad firmy UNIPO v Popkovicích na předměstí Pardubic, tak to brali jako zdařilý nápad.

Severa zapojil do hry i chlapce z Moravy, ze Vsetína a ze Zlína a společně pak UNIPO vykradli. Vzali odtud cigarety Camel, Winston a Sparta v ceně přes milion korun.

"Kartony cigaret přemístili do nedaleko od místa činu zaparkova ného firemního autobusu, jímž odcizené zboží převezli do obce Železnice na Jičínsku, kde měl Pavel Severa pro toto zboží zajištěn odbyt. Odcizené zboží za nižší ceny rozprodali v Jičíně a v jeho okolí různým odběratelům. Tímto způsobem získané finanční prostředky si poté všichni zainteresovaní rozdělili rovným dílem po nejméně 100 000 Kč a použili je pro osobní potřebu."

Společnou "ránu", jak se odedávna říkává v galérce, na kraji Pardubic sice udělali, ale Severa tím nic odpuštěno neměl, protože lidem z Commercia dlužil dál, a navíc začal doslova kočovat po Čechách, jelikož na jednom místě a na stálé adrese zůstávat nechtěl. Vlastně si to už ani nemohl dovolit, vždyť nechá se snad někdo v klidu najít a odvést k jednání, když za sebou nechává podvody a dluhy?

Na rozhraní listopadu a prosince 1992 byl ve východních Čechách, chystal další zlodějnu a měl kolem sebe, tak jako předtím, pomocníky z Moravy. A chtěli se znovu vloupat do skladu podniku UNIPO. Severa dostal nápad, který se mu nakonec měl strašně vymstít – vzpomněl si na jistou Blaženku Kohoutkovou, se jménem jak vystřiženým z příběhů o "hříšných lidech" první republiky, a řekl, že Blažena se ve skladu UNIPO dobře vyzná a že by tudíž měla být u toho. Odjel za ní a zazvonil před jejím bytem u dveří...

Severu bychom nakonec nejspíš dostali, protože podvodníci jeho zrna mohou jen těžko unikat donekonečna, skončil by za mřížemi a nové tisíciletí by třeba už mohl vítat na svobodě, v horším případě s vidinou dalších malérů, v lepším zázračně polepšený, a jak píší psychologové – *resocializovaný*. Jenomže šel za svou známou Blaženkou, aniž si lámal hlavu, že Blaženka má přítele, kterému on, Pavel Severa, dluží peníze, a že ten přítel má na něj hrozný vztek.

Přítel se jmenoval Hruša a Severa ho připravil o třináct tisíc. Obrovské peníze to nebyly ani tehdy, v dvaadevadesátém, ale

Dva noví důstojníci ČSLA – český a slovenský voják v roce 1981 před chystaným vpádem spojenců do Polska

Spartakiáda 1975 na Strahově: studenti prvního ročníku práv na brigádě ve stánku (já jsem ten vpravo)

Novopečený právník Miroslav Antl s manželkou před staroslavným Carolinem

Se svým mladším bratrem jako skautíci v roce 1969. Dětství je pryč, bráchové jsme dosud.

Ubitá Radka Pecová. Jsou obrázky, které z hlavy nevymažete nikdy v životě...

Hodnocení na XXX

XXX pracoval v PS 1.ajezdu SSM jako oddilový vedoucí od roku 1975. Po celou dobu patřil mezi nejobětavější docházel na schůzky s dětmi, na kolektivy pionýrekých pracovniků a skupinové akce. Zúčastnil se i přípravy stavby a průběhu šesti letnich pionýrekých táborů, kde mimo funkce ved. oddilu zajišťoval vlastním autem dovoz potravin, odvoz dětí k lákařskému ošetření a podobně. Postupně získal ředu zkušenosti v pionýrské práci a po složení zkoušek obdržel 3. kvalifikační stupeň pionýrského pracovníka.

Má velkou zálibu ve fotografování a díky jemu má PS dlouholetou fotodokumentaci ze svě činnosti. Jako dělnik-zámečník pomáhal v rámci své profese zlepšovat vybavení LPT s kluboven. Mimo vlastní práci s oddilem připrevoval děti k soutěžím, zejména ve střelbě ze vzduchovky, v čemž měl zkušenosti ze své dřivější práce ve Svazermu. Kdykoliv byl požádán o pomoc vedením skupiny vždy vyhověl svěnoval skoro všechen volný čes zejména v jerním a letním období dětěm a činnosti na PS.

I když nebyl ženatý s neměl vlastní děti, jevil se ném jeho vztah k plonýrům velice pěkný, až otcovský. Zejména na tábořé se vzorně staral o pořádek v jejich stanech, dohlížel na osobní hygienu dětí, zdravotní stav, bezpečnost apod. Často zabezpečil i odvoz děti z tábora k rodičům vlastním autem při jejich onemocnění. S mnoha rodiči s cetatními pidnýrskými pracovníky udržoval osobní, přátelské styky, navštěvoval je doma, účastnil se různých kolektivních celav, výročí spodobně.

V kolektivu ostatnich pionýrských pracovniků byl obliben pro svoje skromné a kamerádské vystupování, nezištný přístup ke každé práci potřebné v pionýrské skupině.

Má vrozenou vadu řeči, která mu neumožňuje zcela zřetelné vyjadřování, ale ani to nebylo na závadu v jeho práci a dětmi, navíc v oddíle pracoval vždy s delším pionýrským pracovníkem nebo instruktorem.

Veřejně se politicky neangažoval, s politickým zřízením a politikou strany vždy souhlasil. Velice pozorně sledoval denní tisk, vnitřní a mezinárodní události.

Všichni dospěli členové PS 1.ejezdu SSM se shodně vyjadřují, že neměli tušení o nějakém mravním vybočení tohoto pracovníka a jeho zadržení bezpečností jeme nemohli uvěřit.

Hodnocení projednáno na schůzce kolektivu vedoucích dne 5. 2. 1985.

Pozn:Jmenovaný soudruh

byl vyznamenán

bronzovou a atříb. medaili "Za soc. výchevu" za vedení PS 1.sjezdu SSM při IV. ZŠ Chrudim

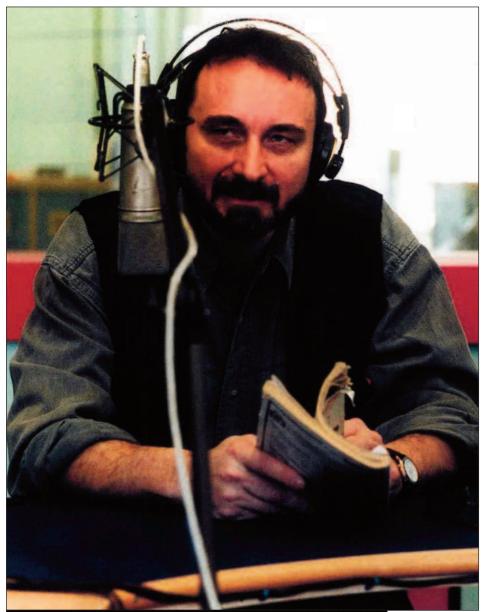
Nechutná fotodokumentace pedofilních činů tohoto soudruha se zveřejnit nedá, pouze posudek, který ho chválí

Takřka pravidelné ranní cvičení přispívá k duševní pohodě v průběhu psychicky náročného pracovního dne

Také na střelnici se dá relaxovat - se svou oblíbenou pumpou se cítím dobře

Ve studiu Českého rozhlasu v Hradci mám už téměř domovské právo a nezbytné trestní kodexy vždycky při ruce

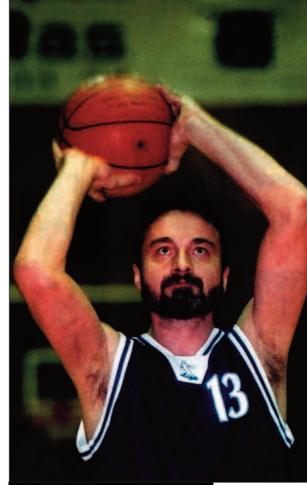

Součástí odpočinku je i posezení a potlachání s přáteli u dobrého plzeňského piva. Všichni se na fotku nevešli...

Hradec Králové je krásné a zatím i relativně klidné město. Zachovejme je...! Třeba i s pomocí želízek na klopě saka.

90

Basketbalový míč zatím udržím. Na kouli z kamene si už netroufám.

V době mého prezidentování se tým pardubického Ostacoloru výrazně obměnil. Z původní sestavy jsme po osmi letech zůstali pouze tři.

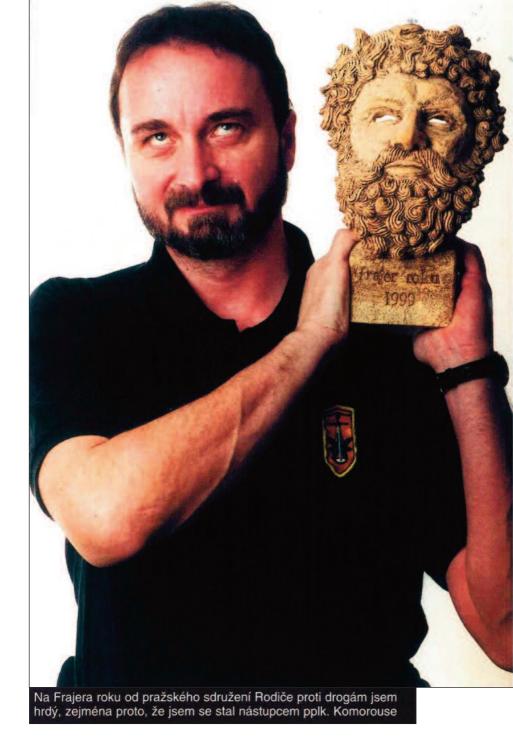
Tři kamarádi basketáci na turné v USA. Škoda, že jeden z nich dnes už nežije...

Se šéfem protidrogovky pplk. JUDr. Jiřím Komorousem: Frajeři roku 1998 a 1999, chybí novopečený Frajer 2000 Jirka Vacek

jako vitez ankety Sarmantni osobnost Ceskeho rozhlasu HK roku 1999 předávám symbolické žezlo dál – panu senátorovi Václavu Fischerovi

A tohle je Oskar za lidskost a statečnost – cena Deníků Bohemia. Bez komentáře.

někdy k tomu, aby se rozkmital a vzápětí rozjel kolotoč událostí, stačí opravdu jen málo. Po Severově návštěvě u Blaženky běží už všechno rychle a ráz naráz. Hruša se zná s lidmi z Commercia, co podvodníka Severu hledají už od léta. Všichni sedají do aut a začíná spletenec jízd, rychlých debat po hospodách, důrazného přesvědčování a podivných žádostí.

Tu nejdivnější má Hruša. Jde za svým přítelem zámečníkem a chce si od něj půjčit Škodu 1203. Navíc se ptá po nějakém závaží. Spis potom studeně a bez emocí vypráví, že si "…vybral železný nosník profilu "l' o délce 151 cm, šířce 18 cm a hmotnosti 36 kg". Hruša žádá zámečníka, aby mu k traverze přivařil odřezky trubek, a potom si řekne i o nějaký provaz. Dostane "…prodlužovací elektrický kabel šedobílé barvy. Traverzu opatřenou přivařenými úchyty a vázací materiál zajistil Hruša z toho důvodu, aby bylo možno následně ,odchyceného' Severu, kterého by k traverze připoutali, snadněji paralyzovat a zamezit mu v pohybu, respektive v útěku."

Zločiny, kdy oběť spoutaná jako balík v zoufalství čeká, co s ní provede nějaká bestie bez citu, nenávidím snad nejvíc ze všech. Ta vynucená bezmocnost! To ponížení! Někdy i roubík v ústech, co nutí svázaného zvracet, a děs, že ho zvratky kvůli roubíku zadusí. Pamatuju případ staršího pána, kterého spoutali dva zfetovaní mládenci, okradli ho a schovali do pohovky. Udusil se tam, umřel. Pamatuju různé případy, kdy byl někdo svázaný, ovšem jen jedinkrát jsem zažil, že by si někdo k tomu účelu pořídil traverzu. V zásadě to vůbec není třeba. Obratnému gaunerovi stačí šňůra na prádlo...

Jenomže tady o příliš šikovné zločince nejde. Jezdí po vsích poblíž Pardubic, telefonují, setkají se s čekajícími zloději z Moravy, vysvětlí jim, že vtrhnout s nocí do skladu UNIPO je nesmysl, jelikož Severa tentokrát všechno připravil špatně a vtáhl do hry moc lidí, doufají, že Severu nakonec dostanou, protože je s ním Blažena a jeden její další známý, ale v hrbokovské hospodě mezi Chrudimí a Golčovým Jeníkovem už doufat přestávají a naštvaně začínají chlastat. A ozvou se slova: "Je třeba... zabít Severu."

Všechno se nakonec "podaří". Kohoutková pendluje po okreskách jako motorizovaná spojka, zatímco Severa s jejím známým sedí u stolu v hostinci. Kohoutková Severovi řekne, že když už se nedělalo to UNIPO, tak pro něj má aspoň nocleh v motelu u Sečské přehrady.

Severa tam s ní jede a vůz pozdě večer zastaví na parkovišti

přehradního motelu, kde se zdá být pusto a prázdno. Ale není. Na Pavla Severu čekají ve skrytu čtyři muži. Vyvlečou ho z auta, bijí ho pěstmi, kopají, a když upadne, svážou mu za zády ruce prodlužovačkou. Hodí ho zmláceného do vypůjčené "dvanáctsettrojky" a přes hráz Sečské přehrady jedou někam do lesů. Zastaví a přivážou Severu zády k připravené traverze. Severa zuří a vyhrožuje strašnou pomstou. Lidi z Commercia mu říkají, že je dobytek a že by měl splatit všechny dluhy, což je v dané chvíli pitomost, protože v poutech a s traverzou na zádech se dluhy platit nedají, a pokud by Severa v poutech nebyl, tak by nejspíš rychle zmizel a splácení dluhů by ho nezajímalo.

Chvíle je najednou plná dohadů. Co teď vlastně s tím Severou? Nechat ho spoutaného v lese? Uvěznit ho v něčí garáži? Dobře, ale tam přece nemůže být věčně! Co takhle – oddělat ho? "Vezmeme ho zpátky na hráz a po cestě to nějak vyřešíme!"

"Při cestě k Sečské přehradě se Pavlu Severovi podařilo uvolnit se z pout. Zároveň začal ohrožovat sedící na zadním sedadle špachtlí, kterou nalezl v nákladovém prostoru. "Spis to líčí až s jistým záchvěvem chladného humoru, ale chvíle to musí být děsná. Severovi špachtli vezmou, a tak bere do ruky prázdnou láhev, která se v "dvanáctsettrojce" válí na podlaze. Ale rvačku proti přesile nevyhraje a je bit. Strašně. Potom ho k té traverze začnou poutat znova. Svazují ho s nesmírnou pečlivostí a dlouho. Trvá jim to nejmíň půl hodiny. Je pak naprosto bezmocný, může jen vztekle řvát a nadávat, a nadává i ve chvíli, kdy vůz sjíždí k přehradní hrázi, on už v autě musel slyšet hlasy, které se ozývaly v tom smyslu, že "...teď už ho fakt budeme muset voddělat... Hele, víš, jak hrozná je dole pod přehradou hloubka? Nikdo ho tam nenajde. Hodíme ho tam s tím železem a bude po ptákách!" Severa byl sice darebák, ale určitě nepatřil k lidem, kteří omdlívají hrůzou. Věřím, že byl v té chvíli při vědomí. A ti čtyři pak na hrázi zastavili, "...uchopili traverzu se ztlučeným Severou a společně ii vyložili z vozidla. K traverze dokonale připoutaného, bezbranného, živého Pavla Severu poté kolem 23.30 hod. společnými silami v úmyslu jej usmrtit vrhli přes 110 cm vysoké betonové zábradlí do vody Sečské přehradní nádrže, v důsledku čehož došlo k jeho smrti utopením."

Mohlo vrahy napadnout, že týden poté, kdy zabili Severu, budou

kvůli jinému případu hledat potápěči v jezeře pušku? Byl prosinec a voda byla v tom měsíci už studená. V ledové vodě u dna ležel utopenec na železné "kládě". Veřejnost to pobouřilo, psala pak do novin i k nám do justice dopisy, někdy i o tom, že by se u nás měl obnovit trest smrti, protože tohle byla "poprava", nikoli jenom hnusná vražda. Byla to "poprava", kdy k vynesení rozsudku zasedl v hospodě a v dýchavičné "dvanáctsettrojce" samozvaný tribunál.

Podezřelé našla policie rychle. Jejich zločin měl být dokonalý tím, že Severa z pohledu práva nebude nikdy obětí vraždy, jelikož beze stopy zmizí. Ale nevyšlo to.

Nakonec nejdřív ze všech promluvila Blažena Kohoutková a současně s ní její známý, chlapík, co večer před vraždou seděl s Pavlem Severou v hospodě. Vezli ho pak na osudné setkání, ale nemohli vědět, že to skončí "popravou". Na svědomí zločin neměli, mohli jít na svobodu, a dali nám první střípky v mozaice viny a neviny, která se pak skládala čtyři roky, než padl definitivní rozsudek a potvrdil výjimečné tresty.

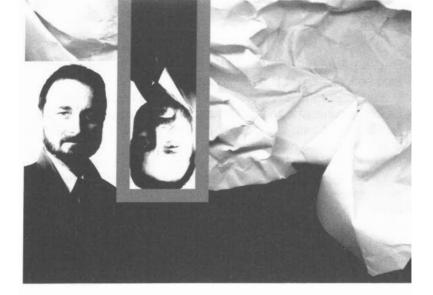
Veřejnost se mezitím dozvěděla o spoustě dalších hrozných vražd. Gang, co lidi mordoval za peníze a mrtvoly házel v sudech s louhem do Orlické přehrady, mohl mít už skutečně nárok na přezdívku *zabíjecí firma, s. r. o.*, jenomže sečská "poprava" byla první. A byla strašná, protože oběť padala do hlubiny živá...

Rachot jako kdysi na Slovensku, tuším v Dunajské Štredě, kde jedna mafiánská skupina postřílela ze samopalů druhou, se snad u nás přece jen neozve... I když – není to zas tak dávno, kdy se u pražského motorestu Zdiby střetl ruský gang s ukrajinským a vypadalo to jak ve válce.

Za léta "poprav" a nájemných vražd jsem pokaždé zjistil to samé – lidský život má pro zabijáky cenu jen tehdy, když je jejich. A pokud mívají nějaká citová pohnutí, tak vždycky míří k hysterii.

Dělal jsem na případu "sečské popravy" dlouho, vrahové ve výkonu trestu zdaleka ještě nebyli, ale z jejich zločinu se už dávno začal vytloukat kapitál. Jen pár lidí vědělo, jak to vlastně bylo v noci na 3. prosince 1992 u přehradního jezera, když z vozu vykládali živoucí spoutanou loutku. Ostatní si ten případ zmytizovali a udělali z něj podnikatelský mord na superúrovni. Zadluženým podnikatelům chodily poštou v balíčcích plavky, obvykle černé, a s nimi nevyslovený, ale jasný vzkaz: "Skončíš se závažím ve vodě jako ten mrtvej ze Seče, uvědom si to, debile." U časem až legendární přehrady se začala mít k světu restaurace s příznačným názvem U traverzy. Ironické bylo, že jsem v ní zasedl, když jsme poblíž měli sportovní hry našeho justičního resortu. Oči mi klouzaly po jídelním lístku s běžnou nabídkou, až se zastavily u speciality podniku: "Utopenec – bez traverzy." Ale dal jsem si něco jiného.

Je to už dost let. Nemohl jsem tenkrát tušit, že jednou přijde další případ se smrtí ve vodě a že se z něj kapitál bude vytloukat taky. Nikoli finanční, ale politický, i když zlé jazyky tvrdí, že je to mnohdy jedno a to samé... Ve hře přitom mělo být mé skromné; krátké jméno Antl a pomáhat mu měli všichni svatí. Jenomže kamarád historik, pražský přítel z posilovny, mi v té době říkal, že svatých u nás v Čechách zrovna moc nemáme.

Kapitola sedmá

"Stydím se za to, že jsem bílý..."

Někdy se leccos může blbě

zvrtnout. Jednoho dne v jednadevadesátém – byla to, tuším, sobota – jsme s přáteli zasedli ve vinárně v Hořicích s dobrou náladou a s vírou, že prožijeme báječný večer v zábavě o sportu, o politice a o spoustě dalších věcí, o nichž nad sklenkou donekonečna umějí žvanit jen chlapi. Zpočátku nám pánská debata šla, jako když hrom bije, jenomže pak "se to stalo" a dobrá nálada byla naráz ta tam.

Do podniku vtrhla ženská s očima navrch hlavy. Křičela: "Pomoc, pomoc – mýho muže venku mlátěj'!" A tehdy jsem začal konat jako státní úředník resortu justice, který má vždycky hledat řešení, zvlášť když se zaměřuje na hříchy násilné trestné činnosti. "Paní!" křikl jsem, "volala jste policii?"

"Volala, ale policii je to úplně jedno!" tvrdila a tvářila se zoufale. Bylo mi jí líto a nebyl čas zkoumat, jestli opravdu sháněla policisty, anebo ne. Šel jsem s ní ven do tmy prozářené tu a tam pouliční lampou a přede mnou stál hlouček Romů. Podávali si chlapíka, který sice nebyl roztřískaný na šrot, ale nějakou ránu už určitě chytil. Uviděli mě, nechali ho být, ať si ty rány chvilku líže sám, a začali mě obstupovat. Cítili, že jsou v přesile, a měli kuráž. Tasil jsem od pasu pistoli a vystřelil varovnou ránu do vzduchu. A pak... začalo rodeo. Násilníci romské národnosti utekli, zato hořičtí policisté byli na místě brzy.

V poklidu jsem říkal, že vystoupit na obranu napadeného je občanská povinnost a že jsem hradecký prokurátor, který má v pořádku zbrojní pas, zná zákony a ví, co má dělat, ale zatkli mě a odvezli na strážnici.

Byl to malér! Prokurátor, zástupce státu, střílí na romské spoluobčany! Teď, když už konečně máme demokracii! Přihnal se na mne policejní výjezd a moje nadřízená krajská prokurátorka chtěla, abych se ocitl ve vazbě. Ovšem potřebovala k tomu, podle zákona, souhlas generálního prokurátora. Ten ale naštěstí nebyl o víkendu k sehnání a navíc myslím, že by jí k mému uvěznění souhlas nedal, protože to byl velice rozumný pán.

Všechno se nakonec rychle vysvětlilo. Divoké množství alkoholu mi v krvi nenašli a svědkové potvrdili, že moje výpověď je pravdivá. Jeden z Romů, co se mě po výstřelu lekl, prohlásil sice rozhořčeně, že jsem mu pistolí rozbil hlavu, což pro mne mohlo vypadat hrozivě, až na to, že hlavu měl v pořádku a nikdo na ní žádnou ránu nenašel, druhý řekl, že jsem pálil přímo po něm, ale nebyl s to určit dráhu střely a přibližné místo, kde by měla narazit do zdi nebo vletět do stromu. A tak mě pustili s poznámkou, že mám čekat na kárné řízení.

Dodnes si myslím, že jsem tehdy v Hořicích jednal správně a že bych dělal to samé, i kdyby tam místo Romů někoho mlátili kamenosochaři z místní umělecké školy, indiáni kmene Mohawků anebo naši skinheadi s vyholenými lebkami. Jen bych byl v případě skinů ostražitější než mezi Romy, jelikož ze zkušenosti vím, že skinheadi jsou většinou fyzicky zdatnější a surovější než Romové. Kárné řízení, co na mě spadlo za Hořice, v resortu nakonec zastavili, protože mě očividně nebylo za co kárat. Známí se mě pak ironicky ptali, jestli bych šel s pistolí z vinárny ven, kdyby tam někoho tloukla šestice Rusů s trénovanými postavami hochů od výsadkových jednotek, a já bez ironie odpovídal, že by to bylo strašně těžké, protože takovíhle Rusové jsou určitě cvičenější a rychlejší než já a že by mě v duchu zákonů klidně mohli zabít v sebeobraně, jakmile bych na ně od pasu vytáhl zbraň. Ale že bych se přesto o něco pokusil. Sám dodnes nevím, o co... "Nevíš?" zeptají se.

"No, když výstřely, tak k odstrašení nebo znehybnění pachatelů...," řeknu.

Zlehka se usmějí a já vím, že ten dávný výstřel, navíc do vzduchu,

mi v životní cestě zůstane jak milník, i když se kolem něj nakonec kárné řízení nekonalo. Ale mluvil o něm po svém rozhlas a psaly o něm, taky po svém, noviny. A ještě tři léta poté mě jeden známý redaktor oslovil v rozjezdu interview slovy: "Pane doktore, máte pistoli?"

"Mám," řekl jsem po pravdě. "Proč se ptáte?"

"A střílíte dobře?"

"Hlavně rychle."

"Střílíte rychle – i po Romech?" zeptal se a bylo mi jasné, o co jde. Případ z Hořic mi totiž dal nálepku prokurátora a později státního zástupce – rasisty.

Bože můj! Jaký já jsem vlastně rasista?! Když mě Rom slušně pozdraví, tak mu slušně odpovím, a znám Romy, kteří jsou spořádaní, nikomu neubližují, svědomitě pracují a nikdy nemysleli na to, že by měli vysávat stát, to znamená Českou republiku, případně Kanadu anebo Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Jíst by se u takových lidí dalo snad i z podlahy a jediné, co mě mrzí, je to, že se etničtí Češi chovají občas vůči nim jako dobytek, aniž by chápali, že mají společně s Romy občanství jedné a téže země.

Znám pana bakaláře Kotlára, poradce našeho novopečeného hradeckého hejtmana "ve věcech romských". Rom František Kotlár se upsal studiu na pedagogické fakultě, je to bezvadný člověk, co se nebojí, párkrát jsme si spolu sedli a povídali, a zdálo se mi potom, že jestli je někdo z nás dvou protiromský rasista, tak já to určitě nejsem. Kotlár tiše, ale nelítostně zuřil, že se u nás začaly dít zvláštní věci, a mluvil o romských spoluobčanech, u kterých se z podlahy určitě jíst nedá. Peníze se jim prý začaly dávat neúčelně, děti z nich nemají nic, dospělí je propíjejí po hospodách a ženou děcka na ulici, aby tam nějaké prachy vyžebraly nebo nakradly. Vyprávěl, jak někdy dokonce na některé své soukmenovce řve, že isou líní a sociální příspěvky si nezaslouží: další prý o něm říkají, že je odrodilec a nadbíhá gadžům, ale podle všech zpráv má mezi většinou východočeských Romů autoritu a hejtmanství věří, že ve zdejším regionu hodně věcí dokáže. Děti, o nichž Kotlár mluvil, jsem víckrát potkal na různých besedách, například v dětském výchovném ústavu, a bylo mi jich líto, když vyprávěly, jak musely chodit "na čórku" a jak na vlastní oči

viděly znásilnění. Novináři mi už léta vyrábějí pověst tvrdého chlapa, ale když mi to ty děti říkaly, byl jsem nějak naměkko. V hradeckých novinách vyšla pak jednou fotografie, jak sedím na besídce uprostřed malých Romů. Známí se šklebili, že si prý rozjíždím nějakou vlastní politickou kampaň, vždyť každý přece ví, že ostrý hoch Antl je rasista, ale šli mi v té chvíli na nervy. Poslal jsem je slušným způsobem k šípku a huhlal jsem cosi v tom směru, že v rámci své profese stíhám darebáky a je mi jedno, jestli je někdo z nich bílý, nebo Rom. Nikdo by neměl mít protekciani nějakou nevýhodu. Vůbec nikdo.

V roce třiadevadesát přišel v Písku o život mladý Rom Tibor Danihel. Tisk se tomu případu věnoval hodně a Lidové noviny v jednom ze svých článků psaly: "Zhruba dvacítka bojovně naladěných skinů si vzala na mušku čtveřici romských hochů, kteří u řeky Otavy patrně čichali toluen. Romy zahnali do vody, přičemž z obou stran řeky jim za pomoci baseballových pálek a řetězů bránili vylézt na břeh. Zatímco třem napadeným se podařilo zachránit na vzdálenějším místě, Tibor Danihel ve vodě utonul... Před soudem však stanula pouze čtveřice skinů, stíhání ostatních vyšetřovatel zastavil. Soud poté vyměřil jednomu z obžalovaných rok podmíněně, zbylí tři obdrželi tresty vězení od dvaadvaceti po jednatřicet měsíců."

Pokud to v Písku takhle bylo, tak mi tresty z první instance připadly strašně nízké. Nijak jsem se tím netajil, samozřejmě s výhradou, že se to stalo v jiném kraji a já si tudíž k případu Danihel nemohl přečíst spis. Přitom vraždu, kdy mladý český gauner sprovodil ze světa romského chlapce, jsem už za sebou měl, a veřejně přístupný rozsudek říká, že mu prokurátor Antl napálil za hnusný mord sedmnáct let v nejtvrdším možném vězení a že svůj návrh u soudu obhájil, i když byl pachatel blízko věku mladistvých.

Co se tenkrát stalo? Ožralý Petr Krnáč, traktorista z Jičíněvsi, nekňuba a typ kluka, který si neumí namluvit holku, se jednoho dne odpoledne ozbrojil dvěma kuchyňskými noži a odešel do místního parku. Rozsudek o něm vypráví: "Petr Krnáč tam potkal nezletilého R. R., kterého fyzicky napadl a rukama jej rdousil na krku. Když byl nezletilý v bezvědomí, přehodil si jeho tělo přes rameno a odešel s ním do bývalé kuželkárny. V jedné z místností tohoto objektu svlékl pětiletému R. R. tepláky a boty a nechal je v místnosti, kde našel kus elektrického kabelu, omotal jej nezletilému kolem krku a škrtil jej. Poté hodil tělo nezletilého do řečnického pultu, který stál v místnosti, a odcházel ven..."

Když po letech vezmu ten rozsudek zase do ruky, zatrne mi znova v týle a vracím se v myšlenkách k řečnickému pultu, kde možná před lety stávali strejdové z vládnoucí rudé partaje a mluvili o hrůzách imperialismu a o rasismu ve světě. O černoších, které dřív v Americe trápil a mordoval Ku-klux-klan, o Palestincích v Izraeli a tak dál. Občas mohli mít dokonce i pravdu, ale určitě je nenapadlo, že podobná vražda se jednou stane i u jejich jičíněveského řečniště...

Petr Krnáč odcházel ven a "přitom si všimnul, že na zemi leží velký střep skla. Krnáč tento střep uchopil, vrátil se do místnosti, kde nezletilého vytáhl z pultu a bodl ho tímto ostrým střepem čtyřikrát do břišní krajiny... Z místa činu odešel ke svému známému a popsal mu, co provedl. Také mu sdělil, že sežene benzin, aby mohl podpálit objekt, v němž bydlí Romové."

Byla to odporná vražda, s dětskou obětí a se střevy vyřezanými z bříška, jako by na místo přišel úchylný dr. Hannibal Lector z Mlčení jehňátek. Ale nebyl to žádný doktor, jen podivný a krutý vesnický trouba.

Zabíjel skoro bez motivu. Řekl jen to, že malého chlapce neměl rád a že mu nějak... šel na nervy.

Zažil jsem takovouhle ubohou, zbabělou vraždu, ale vzpomínat mohu i na jiné, neméně odporné zabíjení, kdy byl obětí český důchodce a vraždili mladí Romové. Jeden měl vědecky působící příjmení Absolon a druhý se téměř po maďarsku jmenoval Balog. "Společně se dohodli, že jsou bez peněz a že by měli někoho vykrást. "Tak to o nich říká soudní spis a zní to skoro jak od Cimrmana. Jeli z Ústí nad Orlicí autobusem do Hradce nad Svitavou k bytu starého pana Vamberského. "Vstoupili do domku poškozeného a krátce poté jej fyzicky napadli v úmyslu jej usmrtit… Opakovaně mu zasadili kladivem údery do hlavy. Poškozený na následky těžkých poranění hlavy na místě zemřel. Obvinění potom prohledali byt a odcizili z něj starožitné hodiny a obraz… Odcizené věci se jim nakonec podařilo prodat v soukromé prodejně ve Svitavách, jejíž majitel jim za obraz vyplatil částku 500 Kč a za hodiny 150…"

Život za šest set padesát korun! Další romští vrazi, Onody a Vach, spáchali u nás, ve východních Čechách, zločin tak podobný, jako by ho dělali přes kopírák. Chudého, osaměle žijícího pána připoutali ke kamnům, uškrtili ho a sebrali mu pár korun, které šli propít. Mladistvý romský vrah Dražkovič utloukl v bytě českého důchodce vším, co mu padlo do rukou... Bývalé Husákovo Československo mělo ve statistice zločinů kolonky "Cikáni a Ostatní". My jsme dnes demokrati a trestné činy na "romské" a "neromské" dělit nesmíme. Snad v téhle chvíli trochu riskuju, když řeknu, že v mnoha věznicích sedí mezi grázly odsouzenými za mříže poměrně dost Romů, přestože romského obyvatelstva jsou u nás podle statistik asi tak dvě procenta. A zdaleka ne všichni jsou tam za kriminalitu, které se říká drobná. V jednom roce po devadesátém měli v našem regionu romští loupežní vrazi nad českými lupiči zabijáky dokonce i početní převahu.

Posílal jsem všechny ty gaunery, Romy i etnické Čechy, do kriminálu tak usilovně a svědomitě, jak to v rámci justice šlo. Ovšem když nám z vyšších soudů vrátili výjimečné tresty za vraždu pro Absolona a Baloga a prosadili si mírnější tresty za loupež s nedbalostním usmrcením, jelikož prý nebylo jasné, kdo vlastně pana Vamberského umlátil kladivem, a odmítli i důkaz pachových stop, provedený na kladivu policejními psy, bouchly ve mně saze a začal jsem sípat, že děda si nejspíš tu hlavu roztloukl sám, protože ho bolela a on doma proti bolesti žádný prášek nenašel...

Dělal jsem ve svých případech všechno, co bylo možné. Ale pořád mně šlo na nervy, že když Rom ublíží Čechovi, bývá to v našich poměrech vždycky jen kriminalita. Romsko-romskou vraždu jsem ve své letité praxi nikdy nezažil... Jenže když Čech ublíží Romovi, tak se u nás v posledním desetiletí až příliš často chce, aby šlo o úředně vyhlášený rasový zločin.

V případu Krnáč mi před líčením u soudu položil jeden z novinářů zvláštní otázku: "Pane doktore, ten zabitý klučík byl Rom. Je to stejně závažné, jako kdyby to byl bílý chlapec?" Připadlo mi trapné, že se mě někdo může ptát takhle hloupě, a prohlásil jsem potom ve své závěrečné řeči, že vůbec nerozhoduje, jaké je kdo národnosti nebo původu, ale že šlo o vraždu malého dítěte a že proto coby žalobce požaduji jménem státu pro pachatele výjimečně tvrdý trest. I přesto, že je velmi mladý a že se ke všemu doznal.

Později jsem si prohlížel statistiky a viděl v televizi pořad o rasových vraždách v České republice. Mluvilo se tam i o Krnáčovi a v přehledech ho vedli jako vraždícího skinheada. Ale on přece žádný skin nebyl! On neměl o skinheadském hnutí žádný pojem, on byl jen zamindrákovaný, surový balík, který si jednoho dne všechny své komplexy vylil na oběti, co se mu nemohla bránit! Ale přesto ho statistiky počítaly mezi skiny, aby se dalo podtrhnout, jak jsou nebezpeční a jak vraždí.

Ne že by nebezpeční nebyli! Ne že by neměli v téhle zemi na svědomí žádné vraždy! Existují skinheads, co mají spojení s americkou organizací *RAHOWA (Racial Holy War – Rasová svatá válka),* existují nacističtí skini, vzývající Hitlerovu třetí říši, najdou se skini, kteří si libují v nášivkách s emblémy SS, hajlují a řvou "Bílé Čechy, bílé Čechy!", aniž by měli větší pojem o tom, že kdyby šéfové SS mohli splnit své představy, tak by tu už asi žádné Čechy nebyly, ani bílé, ani zelené, a zůstal by jen kraj zvaný německy Böhmen. Jak to ostatně řekl Reinhard Heydrich, když přijel do Prahy dělat zastupujícího říšského protektora: "Čech tady nemá už koneckonců co pohledávat."

Skinheadi dovedou dělat potíže a ve východních Čechách jsme řešili na Broumovsku a v okrese Náchod jejich bitky s Romy, ve kterých sice nešlo o život, ale o zdraví určitě. Rasové nadávky tam létaly z obou stran – z jedné se nesl křik "Černé svině!", ze druhé "Bílé svině!" – a tehdy si mnozí přáli, abychom za rasismus stíhali jen skinheads. Jenomže ono to tam jednoznačně řinčelo z obou stran, a proto jsem nemohl mít jiný právní názor, než že šlo o stejný trestný čin rasově motivovaný skinheady i Romy. Diví se mi někdo? Možná ano. Ale pak popírá zásady rovnosti před zákonem! A když taková rovnost má být, a já věřím, že ano, tak ať potom opravdu platí pro všechny!

Říká se o mně, že v žalobách často navrhuju tvrdý trest, ale musí to přece být podle zákona. Pachateli může za útok proti lidskému životu nebo zdraví přitížit, když se mu prokáže rasový důvod nebo podtext, ale pak už je to zase věc trestní sazby. Jako právník jinak snad ani přemýšlet nesmím! S klidem řeknu, že "skinheadství" není jistě nic chytrého a záslužného, ale nemohu je předpojatě vnímat coby těžkou přitěžující okolnost. To nejde! To by nakonec, když trochu nadsadím, dusila justice mladé kluky za to, že nosí kanady, bombry a vlasy nakrátko! Bombra, kanady i krátký zástřih má ostatně i šéf Národní protidrogové centrály Komorous. A může ho snad někdo podezřívat, že je skin? I když – u nás je možné snad už všechno.

Případ ve Vrchlabí se na mě jako na státního zástupce snesl v úno-

ru roku 1998. Slyšel jsem nejdřív jen to, že se v podkrkonošském městečku na Labi stala rasová vražda. Těžké boty tří skinheadů srazily z mostu do řeky mladou Romku. Jistou Helenu Bihariovou. Topila se v ledovém rozvodněném Labi plném balvanů a s chladem z ní odcházel život. Vrahové ječeli nadávky o Cikánech a ve tmě večera, prozářeného jen někde světlem malého Vrchlabí, sledovali otřesné divadlo, jež mělo skončit smrtí. Bihariovou se snažila zachránit novinářka Pilařová, vrhla se pro ni do vody, držela ji, ale proud je roztrhl. Zmučená Romka se utopila...

Český tisk po té zprávě zabouřil na poplach. Údaje vypadaly děsivě a známí lidé, umělci, vědci i kněží, začali podpisovat výzvu "Nemlčme!", aby se Romům už konečně přestalo dít příkoří a aby se na rodinu zavražděné uspořádala sbírka. Veřejné mínění se rozbouřilo a začalo podvědomě hledat své mluvčí. Časopis Respekt shrnul panující náladu v článku *Další rasistická vražda* v Čechách a otevřel jej slovy: "Absolutní beznaděj. Nic jiného nemůže na člověka padnout při zprávě o další oběti českého rasismu, šestadvacetileté matce čtyř dětí z Vrchlabí. A špatné svědomí bílé většiny nelze zhojit státním vyznamenáním pro nevídaně statečnou novinářku, která se tonoucí ženě vrhla na pomoc... Pokud se totiž něco urychleně a dramaticky v této zemi nezmění, smrt Heleny Bihariové určitě nebude posledním zápisem do úděsně narůstající statistiky rasových vražd."

Pohřeb Heleny Bihariové se konal 20. února 1998 v Opavě, odkud pocházela rodina zesnulé. Na pohřeb přijela první dáma státu paní Dagmar Havlová a mluvčím pobouřené veřejnosti se stal Vladimír Mlynář, někdejší šéfredaktor Respektu a v únoru osmadevadesát ministr bez portfeje v Tošovského vládě. O vrchlabské oběti mluvil působivě: *"Zabili ji čeští rasisté, kteří se domnívali, že tato země je jen pro bílé. Stydím se za to, že jsem bílý, smrt této mladé ženy ze mne na chvíli udělala Roma."* Policie obvinila pachatele z ublížení na zdraví s rasovým motivem. Ministr Mlynář namítl: *"Doufám, že útok bude brzy překvalifikován jako pokus o vraždu."* Vyšetřovatel pak čin na vraždu s rasovým motivem překvalifikoval...

Vyšetřování se rozjíždělo tak jako vždycky, policie tři pachatele zadržela rychle, ovšem svědecké výpovědi se scházely pozvolna a trvalo týdny a měsíce, než se z nich vynořil obraz jednoho únorového večera, potvrzený expertizami kriminalistů a posudky psychologů a psychiatrů. Obraz byl chmurný, ale od původního barvotisku se lišil... U zrodu vrchlabského dramatu stáli dva třiadvacetiletí místní dělníci, Jiří Neffe a Petr Klazar. Měli volno, šli poránu se svými psy na kynologické cvičiště a potom se vydali na pivo. Pili. Pili až do večera. Byli ožralí. Neffe nakonec přiznal, že zdolal nejmíň patnáct piv dvanáctek, což byla dávka, po které prý ještě ví, co dělá... Hlupák! Kdyby věděl, co po tom chlastu provede, pil by asi jenom rajčatový džus.

S kýmsi se jeden z těch dvou v hospodě šťouchá, ale ke skutečné rvačce nedojde. Klazar a Neffe se rozloučí s kamarádem, který klopýtá domů, opilý jak zákon káže, vyjdou po chvíli na ulici, kde na vzduchu trošku vystřízliví, ale ne příliš, protože ani jeden toho moc neví o druhém. Potácejí se Vrchlabím, míjejí kolemjdoucí pozdní chodce a cítí chlad od blízkého Labe.

Klazar potká mladou a skoro hezkou ženskou a v hlavě mu bleskne cosi jako poznání. Dvě stě korun! Ta ženská mi před rokem ukradla dvě stě korun! Vyrazí k ní a vidí...

Ta žena je Helena Bihariová, matka čtyř dětí. Trestaná kapesní zlodějka, občas prostitutka na volné noze a někdy i uspávačka, co dává zákazníkovi do pití sedativum a pak ho obere o všechno, od peněz po hodinky a málem i po boty. Celý její rodinný klan už léta krade. Živí se tím prostě. Což, probůh, není rasistická pomluva. To jsou jen zjištěná fakta.

"Dvě stě korun!" křičí v té chvíli Klazar. Chytí Bihariovou za šaty. Z kapsy jí vypadne bankovka, ale je to jen stokoruna, a Klazar po ní chce dvě kdysi dávno ukradené stovky. Helena se z nebezpečné situace zkusí vyvléct a nabízí sex.

"Ty kurvo, šlapko, vokrádáš lidi!" řve Klazar, ožralý Neffe ho dohoní a dá Bihariové facku. Pak druhou... "Ty kurvo, svině, ty špíno!" spílá jí... A když špína, tak umejt v řece! A je úplně jedno, že je ledová...

Zfackovanou Bihariovou strčí jejich ruce do Labe, stojí tam ve tmě na mělčině s vodou nad kotníky. Ještě než jí do nohou řízne chlad, křičí, že je půjde udat, ale v řece ji už odvaha opustí. Neffe se proti ní rozežene, jako by se chtěl vtrhnout do vody a dál ji tam týrat, couvne před ním, až má vlny po prsa, ale opilec se včas zastaví, aby si nezmáčel boty. Možná se v té chvíli směje: "Umej se, ty špinavá kurvo, umej se..." Žena se v tom okamžiku určitě třese strachem i zimou a věřím, že jí v zoufalství tečou z očí slzy.

Klazar je v té chvíli podle všech důkazů už na odchodu a Neffe se k němu brzy přidává taky. Snad ještě řekne něco o kapsářce a mytí, ale snad ani ne... Zvláštní je, že potom týdny držíme ve vazbě třetího obviněného, toho, který Klazara s Neffem opustil už v hospodě a pachtil se domů v polovičním deliriu tremens. Divné pak je, že Neffe ve své první výpovědi vypráví, jak s nimi byl u Labe a týral Helenu Bihariovou. Zvláštní je i to, že když se kluk probere za mřížemi z opice, tak zjistí, že měl v kritický večer naprostý výpadek paměti. Říká se tomu "okno". Ale někdo za ním přišel a pečlivě ho učil výpověď. Byla taková, aby Neffeho s Klazarem usvědčila ze všeho zlého. Kluk tu roli přijal. Já dodnes nevím, kdo vlastně tehdy do něj hustil informace, a dost mě to hněte. Nakonec se totiž nezvratně potvrdilo, že zpitý mládenec se doma po návratu z hospody zhroutil do postele a o událostech s Bihariovou nemohl vědět vůbec nic. Z vazby jsem ho pustil jako nevinného.

A Helena Bihariová? Neffe s Klazarem ji tenkrát večer v půl jedenácté nechávají stát v Labi a odcházejí pryč. Bihariová plave na druhou stranu řeky. Musí plavat, jinak by se tam totiž nedostala. Labe je ledové, ale ve Vrchlabí zdaleka ještě ne tak široké jako u Děčína. Na šířku má něco přes deset metrů. Hluboké je pouze u protilehlého břehu. Bihariové stačí tři čtyři tempa, aby u toho břehu byla, jenomže břeh je strmý a ona se po něm nemůže vydrápat ven. Chytí se v šoku větví stromu a čeká na zázrak. Nohy jí už v té chvíli strhává proud k nedalekému jezu... Jediný svědek ze všech říkal, že to všechno bylo jinak, že přišli skinheadi a hodili ženu do vody pod jezem. Vyprávěl svou verzi dalšímu svědkovi, který pak o tom všem básnil novinářům. Jenomže svědek s tou verzí u soudu pochodit nemohl. Jeho ošetřující lékařka bez obalu řekla, že "...je v evidenci její psychiatrické ambulance, má zdravotní problémy psychického rázu a trpí debilitou".

Navíc se osamocené svědectví rozchází s tím, co říkala Eliška Pilařová, která se Bihariovou pokusila z Labe zachránit a dodnes asi vzpomíná na její poslední slova...

Eliška Pilařová je bezpochyby statečná. Vrací se v osudný den večer domů od své kamarádky a slyší křik: "Pomoc, pomoc!" Stojí na mostě a vidí na jedné straně řeky dva odcházející muže. Dojde k zídce poblíž jezu a slyší zespoda: "Paní, pomoc, neumím plavat!" Pilařová se okamžitě rozhodne, jde z mostu na břeh, brodí se, a než začne plavat, vykřikne: "Vydržte, jdu tam!" Doplave k Bihariové a slyší: "Paní, neumím plavat, oni mě tam hodili."

Pilařová se snaží Romku zachránit, ale jez je blízko, voda je ledová a v náhonu hodně prudká.

Místní hasiči už míří k Labi, aby ženu z vody vytáhli, ale to Eliška Pilařová nemůže vědět. Dělá, co může. Věří, že je dobrá plavkyně, ale zjevně se mýlí. S prochladlou Bihariovou po boku pár metrů k mělčině nezvládne. Proud je roztrhne. Romka se ztratí ve vodě a udatná Eliška Pilařová, promrzlá na kost, se zachrání jen tak tak.

Je to určitě tragédie. Hnusné násilí, co připravilo o život mladou ženskou a dostalo její neúspěšnou zachránkyni na čas do nemocnice. Jezdil tam za ní pan Mlynář a měl jsem pocit, že chce sbírat politické body. Pracoval jsem v životě na řešení a žalobě mnoha vražd, zjistili jsme tenkrát ve Vrchlabí všechno, co se zjistit dalo, a začal jsem po všech svých zkušenostech tvrdit, že vražda vypadá jinak, než když někoho fackami a nadávkami zaženu do studené vody nad pás a potom odejdu. Tam prostě není vražedný úmysl.

A navíc, žádná z těch nadávek nebyla rasistická. Žádný svědek nic takového neslyšel.

Nechal jsem se v tom směru slyšet a novináři začali obracet. Pan Mlynář řekl: "Zdravý selský rozum praví, že to byla vražda." Nevím, kolik pan Mlynář v životě viděl vrahů a skutečných vražd... Ale dost vlivných lidí mu dávalo za pravdu. Vzpomněl jsem na zuřící hasiče, jak říkali, že by Helenu Bihariovou určitě z vody vytáhli, kdyby... Elišce Pilařové jsem ovšem nic vyčítat nemohl, nanejvýš to, že bez znalosti věci začala mluvit o vraždě, kterou spáchali skini. Připadalo mi, že kdekdo kolem touží po zlynčování opilých chlapů, co provedli nebezpečnou hloupost, a kdyby u nás ještě byl trest smrti, tak by ho pro ně chtěli, protože se to politicky, společensky, mediálně a kdo ví jak ještě hodí... Klazar a Neffe se ožrali a uviděli kapsářku a uspávačku. Chovali se k ní jako dobytek a zasluhují trest. Ale nezavraždili ji.

Došel jsem v žalobě k právní kvalifikaci vydírání a výtržnictví s následkem smrti, kde je trestní sazba od pěti do dvanácti let nepodmíněně. S tím, že rasový motiv nebyl prokázán. A on podle důkazů z té vrchlabské noci opravdu prokázán nebyl! Kdybych žádal výjimečný či dokonce doživotní trest za rasovou vraždu, musel by mi to soud hodit na hlavu. Stál jsem před televizní kamerou, Mlynář si vedl svou o rasové vraždě, a tehdy mě popadla jízlivost, vzal jsem okázale do rukou trestní řád a řekl všem divákům, že jsem se znovu podíval do trestního řádu a pana Mlynáře jsem tam nikde nenašel. Tisk tehdy ode mě

dostal prohlášení se slovy: "Politika nemá v trestních případech co dělat. Připadá mi to jako hon na čarodějnice."

Vzápětí přišel nejtvrdší útok a vedl jej pan Petr Uhl v deníku Právo. Psal, že "…krajský státní zástupce Miroslav Antl podal žalobu na dva ze tří původně obviněných mladíků, kteří zbili ve Vrchlabí olašskou Romku Helenu Bihariovou a hodili ji do rozbouřeného proudu Labe. M. Antl v tom už nespatřuje vraždu, nýbrž jen vydírání s následkem smrti... Co se státním zástupcem, který stát nezastupuje a destabilizuje společnost tím, že v citlivé oblasti interetnických vztahů nekoná to, co mu zákon káže? Naštěstí mu vrchní státní zástupce… může věc odejmout. Měl by to učinit co nejdřív a sám podat obžalobu v souladu s právním stavem případu."

Úplný blbec Antl! Pan Uhl má samozřejmě své velké zásluhy z disentu a styky. Seděl za politiku léta v kriminále, je to zřejmě statečný a čestný muž. A co blbec Antl? Nikdy ho (zatím) nezavřeli! Má jenom a jenom právo a nejspíš se v něm vyzná. Právu pan Uhl moc nerozumí. Ale je to v našem státě základní berná mince? Najednou se mi zdálo, že o podstatu vrchlabského případu už vlastně ani nejde. Čekal jsem s pokorou na klacek, který mi urazí hlavu.

Klacek nedopadl. Vrchní státní zástupce mi případ nevzal. Předseda senátu byl profesionál a nenechal se zviklat. Rozhodoval objektivně.

Navrhl jsem Neffemu za svinstvo ve Vrchlabí osm a půl roku a Klazarovi šest a půl. Soudní senát ty tresty po detailním dokazování pod kontrolou kamer, novinářů i zástupců různých nestátních organizací potvrdil a vynesl svůj verdikt. Soudce do rozsudku napsal, že pro "… přiznání rasové motivace musí být zjištěna jistota, to jest musí být obžalovaným prokázána bez pochybností a jednoznačně. To se však nestalo. Přání, například veřejnosti, rozhořčení nebo zakázka… tu nemají vůbec žádné místo."

K celému případu se vyjadřoval i schopný, inteligentní major policie Stanislav Daniel z Moravy. Jako kriminalisty jsem si ho vždycky vážil, protože toho opravdu hodně umí, ale když promluvil, bylo mi smutno. Měl jsem pocit, že splnil "státní zakázku". Řekl, že podle něj to rasově motivovaná vražda byla.

Vraždí snad někdo jiného, když ho zažene do studené řeky nad

pás, a odchází potom s vědomím, že dotyčný může vyjít na břeh stejnou cestou, jakou se dostal do vody?

Ale Stanislav, řečený Stanley, Daniel snad o vraždě mluvit musel, jelikož byl, myslím, v hrozných tlacích. Chtěli to po něm, protože je Rom.

Předseda senátu v Hradci mluvil ovšem v rozsudku natvrdo: "…Nelze zohledňovat ani petice nebo mediální zajímavost případu. Podkladem pro posouzení této otázky senátem byly skutečnosti plynoucí z provedeného dokazování a nic jiného nedostalo sluchu."

Soudcova slova se rozléhala v krásné, dřevem obložené soudní síni, vybavené stoly a lavicemi už v předválečných časech Hradce. Hlavou mi letěla vzpomínka, jak jsem návrh své obžaloby chtěl v tomhle případě konzultovat na Vrchním státním zastupitelství. Poslali mě do háje, že na to nemám právo, ať si prý přečtu vnitřní právní předpisy. Někdo tam ale musel moji žalobu ukázat Petru Uhlovi, protože o ní pak v Právu mluvil skoro s citacemi...

Dva roky poté jsme se s Petrem Uhlem, tehdy vládním zmocněncem pro lidská práva, měli při natáčení nějakého pořadu setkat osobně a já mu měl říct, že mě tenkrát v kauze Bihariová nesmírně naštval. Odpověděl mi, že jednal podle toho, co o vrchlabském případu slyšel a četl. Věřil tenkrát, že má pravdu.

Neffe i Klazar se po hradeckém rozsudku odvolali k Vrchnímu soudu v Praze. Neffemu tam osm a půl roku ve věznici se zvýšenou ostrahou potvrdili s tím, že byl už dříve v podmínce za násilí vůči osobám romské národnosti v roce čtyřiadevadesát. A tak odešel do kriminálu na deset let a šest měsíců. Ale Klazarovi trest z Vrchního soudu přikázali snížit. Moji právní kvalifikaci přijali se svým všudy a nikdo jim nespílal do rasistů.

Mně ano. Já pro spoustu lidí rasista byl, mluvilo se o podjatém státním zástupci a na justičním nebi lítala připomínka výstřelu v Hořicích. Spis mělo v rukou i ministerstvo spravedlnosti a dost lidí tam naléhalo, aby se podala stížnost pro porušení zákona. Na vrchlabské události se mě osobně ptal i tehdejší ministr doktor Motejl, já mu podle svého nejlepšího vědomí odpověděl, ale on mi s nezbytnou cigaretkou v ruce namítl, že slyší z resortu něco jiného. Ale že se musí podívat do spisu, aby měl jasno. Ze spisu vyplývalo, že jsem v žalobě o rasovém zločinu mluvit nemohl, protože k tomu chyběly důkazy. Pochopilo to i hodně novinářů a jednali ve svém oboru jako profi: zůstali u soudu celé

dny a nešlo jim jen o to, aby jim někdo v chvatu na chodbě řekl nějakou senzaci. Na začátku rozpoutali kampaň s křikem o nejpřísnějším trestu, ale potom se dozvídali fakta, začali brzdit a chtěli slyšet i druhou stranu. Podivná byla jen skutečnost, že jsem se druhou stranou stával v případu z Vrchlabí já, i když bych jako zástupce státu měl zůstat vysoko nad vodami.

Přátelé mi potom tvrdili, že jestli mě v těch dobách lovil někdo z potíží, pak to byli novináři, kteří psali objektivně. Dodnes jim za to děkuju. Dodnes taky cítím, že mě ten případ poznamenal na celý život a že mi dal určitý cejch. Viděl jsem tenkrát nepřátele, toužící sbírat uznání a slyšet chválu, že spláchnou v Hradci Miroslava Antla. Mohl jsem mít proti nim vlastně jen jedinou jistotu. Právo. Je u nás pořád ještě hodně děravé, ale taky je v něm dost míst, kde se mohu pevně postavit a opřít. Takže stojím, opírám se a vydržel jsem to už léta.

Kapitola osmá

"Gaunery nemám rád!"

V Litoměřicích mi za starých časů, kdy se soudruzi ještě zdravívali slovem "Čest!", nadělili případ, který působil banálně a někdo by v něm tenkrát viděl snad jen škraloup na socialistickém soužití.

Po ulici šel starý pán a kouřil. Oslovil ho chlap, že by chtěl od něj cigaretu, ale důchodce mu ji nedal. Dostal facku a pak už byl pokorný. Roztřesenou rukou tu cigaretu nabídl a vzápětí slyšel: "Dobrý... tak mi ještě připal!" Poslechl a chlap si skoro labužnicky dal prvního šluka.

Nekouřím a už si nepamatuju, o jakou značku cigaret šlo, jestli to byly startky, cley nebo marsky. Šlo prostě o nějaké levné kuřivo – o cigaretu za dvacet haléřů. Jenže to vlastně nebylo důležité. Podstatný byl fakt, že se na ulici stala loupež a že ji spáchal recidivista, který se nedávno vrátil z kriminálu.

Když se někdo v noci vláme na prázdnou poštu, dokáže otevřít trezor a sebere odtud peníze, je to krádež, útok proti věci. Když někdo vpadne na poštu s pistolí v ruce a ohrožuje vyděšené pokladní, pak je to loupež, to jest útok proti člověku a věci současně. Trestný čin loupeže je spáchaný už ve chvíli pohrůžky bezprostředním násilím... Tehdy na ulici praštil recidivista důchodce, vzal mu cigaretu, provedl tudíž útok proti člověku i věci a dopustil se násilí. Byla to loupež bez ohledu na to, že cigareta stála dvacetník. Sepsal jsem žalobu a žádal pro pachatele trest k horní hranici sazby, což bylo tenkrát podobně jako dnes deset let ve vězení. Obžalovaný tomu nechtěl věřit a ohromeně říkal: "Taková blbost! Jedno cígo... Vždyť já tomu dědovi koupím klidně celou krabičku!" Okresní soud mu nicméně vyměřil pět let. Odvolal se s pevnou vírou, že pětiletý trest je v tomhle případě nesmysl, jenomže já se taky odvolal s tvrzením, že šlo prokazatelně o loupež, kterou spáchal recidivista odsouzený už párkrát předtím za násilí a že⁻ tady nepochybně je "vysoký stupeň společenské nebezpečnosti". Krajský soud mu pak trest z pěti let zvedl na sedm...

Časem začal vznikat mýtus, že v justici řádí nelítostný, šílený Antl, sázející kruté tresty bez ohledu na to, že by jiný prokurátor navrhl trest mírnější. Jenomže ty tresty, jak už jsem v téhle knížce říkal, nedává zběsilý doktor Antl. Udílí je nezávislý soud. Když Antl v žalobě navrhne výjimečný trest, tak ho soud udělit nemusí. Antl se pak může ze svého kraje odvolat k Vrchnímu soudu a žádat pro svého "klienta" vyšší trest tak, jak to třeba udělal s vrahem Pecou, když pro něj chtěl doživotí. Vrchní soud mu tehdy vyhověl. Ale kdyby Antl ze zásady, vždycky a bez opory v zákoně žádal nesmyslně vysoké tresty, ťukali by si soudci na čelo a z justice by brzy vyletěl, jelikož by o něm všichni řekli, že je magor. Takhle to naštěstí říkají jen někteří a obvykle jde o gaunery, které Antl opravdu – nemá rád.

Navrhuju prostě tresty, které považuju za objektivní, a dělám to podle práva. Někdy jsou vysoké, někdy dokonce výjimečné a opravdu o nějakých osm deset let vyšší než jinde. Jindy mohou být až překvapivě nízké. Třeba u některých domácích zabijaček. kdy zavražděný svou rodinu celá léta trápil a choval se podle všech svědectví svinsky, až doma někomu vytekly nervy a vrazil do něj v afektu nůž. Anebo... měl jsem v roce 2000 případ, kdy se do drogových malérů zapletl jeden mladistvý a jistý člověk umíral, jelikož mu ten kluk podal opium. Ale zachránili ho nakonec. Odcházel jsem tenkrát k soudu s vědomím, že budu pro mládence chtít iménem státu nepodmíněný trest. V průběhu jednání jsem svůj návrh změnil. Hoch s úspěchem maturoval na gymnáziu a místo dalšího studia šel pracovat, aby živil své chudé rodiče v důchodu. Kdybychom ho zavřeli, tak jim žádné peníze nevydělá a nejspíš ani nezačne splácet náhradu zdravotní pojišťovně, účtující značnou sumu práci lékařů v tom případu s opiem. A navíc – kdyby kluk skončil za mřížemi, tak se z něj možná

stane kriminálník a nakonec recidivista... Vážil jsem různá pro i proti a navrhl tři roky podmíněně s nejpřísnějším možným dohledem. Když v té době nic neprovede, trest se mu v rejstříku zahladí a až jednou někam půjde se žádostí o místo a s výpisem z rejstříku trestů, bude jej mít bez záznamu, jako kdyby se předtím nic zlého nestalo. Soud na můj návrh přistoupil, padl z toho na mne fajn pocit a vzápětí jsem na chodbě slyšel: "Hele, ten Antl byl ale mírnej!"

Já věřím, že mírnost má někdy opravdu smysl, a říkám to i přes všechny báje a příběhy stařeny Izergil, co se o mně šeptají po vězeňských celách. Nebudu tajit svůj názor, že v zákonech mi taky leccos nesedí. Trest v sazebním rozmezí osmi až dvanácti roků za to, že někdo předá skoro patnáctiletému sígrovi trochu marihuany, je podle mě přehnaný a jedním slovem strašný. Zvlášť, když je podle zákona horní hranice za miliardové podvodv stejná, to jest dvanáctiletá. Ale na druhé straně - může snad někdo chtít, abych byl mírný k loupežným vrahům? K lidem, co si dovedli vytypovat oběť a pak ji zabili pro peníze? Neměl jsem nikdy v životě případ, že by šli mordovat statného čtyřicátníka, co chodí do posilovny, váží metrák a v mládí dělal box nebo karate. Ale ubitých důchodců mám dodnes před očima hodně... Tudíž jsem k loupežným vrahům i k samozvaným soudcům, co pošlou člověka na smrt, opravdu nelítostný a jednám nesmiřitelně, umím jim navrhnout nejtvrdší možný trest a dělám všechno pro to, aby jej dostali. Viděl jsem v životě hodně ostrých grázlů, nemám je rád a vím, že mě nemají rádi taky. A že mě mnozí z nich doslova nesnášejí.

Pamatuju, jak za mnou kdysi na prokuraturu přišli novináři, mluvili jsme o vězeňství a oni se ptali, jak vlastně vypadá to proslulé *koňování*, o kterém se povídá v souvislosti s basou. Bylo to začátkem devadesátých let a hradecká prokuratura sídlila ještě v budově krajského soudu naproti vazební věznici a nikoli ve starém městě naproti zvláštní škole jako dnes. Šel jsem na chodbu k oknu, otevřel jsem je a nabídl tisku výhled na vězeňský dvůr. Od jednoho okna k druhému tam vedly provázky, byla to spletitá, složitá a promyšlená síť, a po provázcích klouzaly z cely na celu dopisy, balíčky s jídlem a cigarety. *Koňovalo* se.

Byly to časy, kdy v kriminálech stále ještě vládl zmatek, bordel, vydávaný za demokracii, stál jsem tam s novináři v otevřeném okně a oni sledovali *koňovací* síť, fotili si ji a někdo z vězňů zahlédl můj obličej. Vykřikl: "Podívejte, támhle je ta svině!" Nebyl jsem

ještě tak známý jako dnes, ale už toho věděli dost, aby je moje tvář dovedla vytočit: "Hajzle, chcípni!" začali řvát. "Počkej, ty krvavá, komunistická svině, jednou tě dostaneme!"

Vcelku milí lidé... Uměli mě potom i rozesmát, zhruba ve stejné době, kdy *koňovali*, což už teď při vší úctě k demokracii nesmějí. Dozor nad vazební věznicí měl tehdy můj kolega Vacek, dobrý prokurátor a později neméně dobrý státní zástupce. Koukal se ven z okna, u nějž jsem předtím postával s novináři, spatřil za dvorem na mřížích věznice transparent a začal se divit. Na transparentu, vyrobeném z prostěradla, stál nápis PRYČ S VACKEM. Obrátil se ke mně a řekl: "Já nevím, vždyť já jim vlastně nic neproved'... a už jsou na mě jako na tebe!"

Otevřel jsem to okno dokořán a začal řvát, až jsem cítil, jak mi na krku nabíhají žíly: "Když se vám Vacek nelíbí, tak vám dozor nad kriminálem budu dělat já!" Byl to z mé strany nesmysl, zralý na stížnost a možná i na kárné řízení za hru na strašlivého draka Antla. Ale nikdo mě "nebonznul". Kriminál na chvilku ztichl, pak tiše zašuměl, vzdal se svého transparentu a začal hromově skandovat: "Vacek je lepší! Vacek je lepší!!

Stane se dokonce, že mi píší vězni, kteří s mým "klientem" sedí v jedné cele. Mám si prý dát pozor, že až se ten chlap vrátí z kriminálu, tak si to odskáču, protože jsem kdysi dělal všechno, abych mu zvedl trest a dostal ho na sedmnáct let za mříže. Ale nezvedli byste mu trest taky, když pro pár peněz ztýral bezbrannou oběť tak, že umírala v mukách?

Jezdím občas po školách, základních a středních, a zkouším žactvu vštípit do hlavy, co všechno se nesmí dělat, jelikož by to od patnácti let mohly být trestné činy. Připomenu, že na rozdíl od nás mají třeba v Británii trestní zodpovědnost dětí a za mříže tam občas chodí i dvanáctiletí násilníci a zloději. A že když si někdo se slovy "naval búra, nebo ti rozbiju hubu" vynutí od druhého pět korun, tak vlastně se vším všudy spáchal loupež, za což je pro mladistvé trestní sazba od roku do pěti let natvrdo. A trestné je od patnácti let i omezování osobní svobody, když třeba spolužačku z hecu zamknu v šatně, a trestná je i šikana s bitím, a třeba i bez bití, zvlášť když si malí "protogauneři" umějí ve třídě přesně najít toho nejslabšího, nejprostšího, nejtlustšího a v posledních letech, i když to zní tísnivě… i nejchudšího.

Zažil jsem případy, kdy se dítě v zoufalství oběsilo, protože se ve škole bálo cokoli říct, a i kdyby řeklo, ředitel by s tím nejspíš nic zvláštního nedělal, nanejvýš by někoho seřval a dal by mu dvojku z mravů a sotva by ho napadlo volat policii. Děcko se pak doma třese, že má špatné známky, a bodejť by s věčnou hrůzou nemělo. Anebo – ví, že když doma něco řekne, udělá táta binec, vlítne do školy a vzápětí bude ještě hůř. Takže se pořád nic neděje... Jenomže nakonec máme dětskou sebevraždu a pak coby orgány činné v trestním řízení zjišťujeme dle předpisu, jestli to náhodou nebyla vražda. Zjistíme, co se zjistit dá, a obvykle si pak jen položíme otázku – byla, nebyla?

A co ta druhá strana? Ta, co šikanuje? Měl jsem případ mladíka, bylo mu osmnáct a cítil se *in*, jak se dnes říká, pouštěl si na videu akční filmy a miloval karatistické výkony Jeana Clauda van Damma. Vedle něj žil starý člověk, trošku dezolát s pověstí "santusáka" vybírajícího popelnice. Mladík ho v jedné chvíli viděl, jak odchází do parku, rychle se rozhodl, obul si kanady a šel dědu bít. À la van Damme! Srazil ho na zem a několikrát do něj kopl. Potom si sedl na zídku a dal si cigaretu. "Santusák" vstával a chrčel, tak se k němu vrátil a efektně ho smetl kopem ve výskoku. Znovu si zapálil. Kolem bylo liduprázdno. Děda se potácivě zvedl a on ho znovu bil.

Když stařec dodýchal, zašlápl mladík poslední nedopalek a šel pryč. Mrtvola se potom brzy našla a vzápětí se podařilo najít i pachatele, který měl na nemytých kanadách dědovu krev. Byl klidný a naprosto v pohodě. Tvářil se tak, jako by v supermarketu sebral dvě müssli tyčinky a nízkokalorický jogurt, a ne jako když zabil člověka. Rekonstrukce? *No problem!* Dokonce se mě při ní ptal, jestli si může zapálit.

Měli jsme ho ve vazbě, ale pak šel ven, protože mu zjistili rakovinu. Umřel na ni a nechal mě přemýšlet o "božích mlýnech". A o tom, jak jsem dostal za mříže i krále hradeckého podsvětí Blaska, když vrazil nůž do břicha obávaného rváče Šlechty. Blasko byl předtím už párkrát odsouzen, ale sedět nikdy nešel. Měl podle přípisů své známé doktorky leukémii a justice k němu byla milosrdná. Volal jsem tehdy do vězení na Pankráci, jestli se o něj dovedou postarat, a řekli mi, že ano. S tím, co neměl odsezeno, dostal patnáct let. V kriminálu umřel a prý mě do konce svých dnů proklínal. Hradecké podsvětí mě nenávidělo, protože jsem mu odstranil šéfa. Občas mi někdo z basy naškrábal dopis, že jsem byl sice ras, ale že trest je v pořádku, ovšem to byla spíš výjimka. Daleko častěji mě nenáviděli a nenávidí, i když obvykle vědí, že jsou vinni, a u soudu špitnou: "Já jsem ho přece nechtěl zabít..."

Pamatuju na nenávist v očích dvojnásobného vraha, co dodnes novinám tvrdí, že nemůže být vinen, i když na jeho šatech byla molekula DNA z krve zabitého člověka. Víte, jak lze v takovém případě číselně vyjádřit jistotu? Sedmdesát milionů ku jedné! A taky pamatuju na nenávist manželky odsouzeného za krutý sexuální zločin. Její muž měl nezvyklé příjmení Mrtka a váže se k němu příběh, který jako by vypadl z učebnice viny a trestu...

"Obžalovaný Alois Mrtka si vzal dovolenou a celý den požíval alkoholické nápoje," začíná vyprávět soudní spis. "V průběhu dne vypil tři až čtyři litry vína. V blízkosti svého bydliště potkal nezletilou K. K., kterou znal dobře z dřívější doby. Mezi oběma byly přátelské vztahy, nezletilá obžalovaného občas navštěvovala, když se do jeho domku chodila dívat na domácí zvířata: tvkala mu a říkala mu křestním jménem. Alois Mrtka pozval nezletilou k sobě a potom ji vyzval, aby se vysvlékla, a když odmítala, násilím ji přes její odpor zcela svlékl... Roztáhl jí nohy a násilím strkal prsty do přirození. Když se poškozená snažila bránit a křičet. rdousil ji a poté ji násilím přinutil, aby mu sála pohlavní úd. Poté vzal obžalovaný nezletilou za ruku a zavlekl ji do místnosti v přízemí rodinného domku. Vytáhl ze skříně kožené důtky s dřevěným držadlem a začal nezletilou bičovat přes různé části těla, zeiména přes záda a hýždě; držadlo důtek jí násilím zasunul do přirození a do konečníku... Vyzýval ji, aby bičovala i ona jeho, což poškozená odmítala. Takovýmto sadistickým způsobem si obžalovaný počínal až do dvacáté hodiny, kdy byl vyrušen příchodem své manželky. Ta nezletilou omyla, oblékla a poslala domů. Doma poškozená o všem řekla svému otci Z. K. Otec nezletilé vyrozuměl orgány policie a sám se v silném rozrušení vydal do bytu obžalovaného..."

Nechci říkat, jak se to děvče doopravdy jmenuje, protože je z něj dnes dospělá žena, a nebyl bych rád, kdyby jí tu hrůzu někdo připomínal. Povím jen, že její otec, za rvačky trestaný hospodský Z. K., popadl dva kuchyňské nože a šel za svým teď už bývalým kamarádem Mrtkou. Vrazil mu do dveří a bez lítosti ho probodl. Policisté pak hostinského sbalili, protože jim připadal nebezpečnější než propíchnutý Mrtka. Jenomže my jsme řízného otce do vazby nevzali a svěřili jsme ho psychiatrům, kteří po opakovaném vyšetření řekli, že ten pán sice sklon k násilné činnosti má, ale že... Bylo to nabíledni, a pokud je vůbec nějaká spravedlnost, říct to museli. Z. K. byl ve chvíli činu nepříčetný.

Mrtka se zázrakem z dvojnásobného probodení vylízal a nakonec stál před soudem. Říkal, že se toho vlastně moc nestalo, a jeho žena tvrdila, že je nevinný. Možná jim oběma bývalo spolu s důtkami dobře.

Mrtková mně dodnes nemůže přijít na jméno a zavřený Mrtka určitě taky. Nenávidí mě hodně gaunerů a občas dostanu zprávu, že mi někdo půjde po krku. Proto mám doma zbrojní arzenál, počínaje brokovnicí Browning a konče pistolemi. Nemlčím o tom a možnost napadení chci snížit na minimum. Policie ví, že kdybych začal něco tušit a kdyby se začaly dít zvláštní věci, má na můj signál vyjet a pádit mi co nejrychleji na pomoc. Pocit je to uklidňující, i když vím, že první útok, pokud by byl nenadálý, musím tak jako tak odrazit sám.

Jednou jsme měli u výslechu rváče, co předtím napadl vyšetřovatele strojem. Zní to divně, ale je to tak. Uchopil v kanceláři psací stroj, bytelný kus značky Conzul či Zeta, a hodil ho vyšetřovateli na hlavu. Se mnou se před výslechem ve věznici chtěl prát. Rozmlouval jsem mu to tak dlouho, až přestal mávat rukama nohama, střet potom visel ve vzduchu pořád, ale nekonal se. Věděl jsem, že je to zákeřný a houževnatý protivník, který útočí v duchu karate a dovede v hostinci kopnout ženskou do hlavy, jen aby se mohl utkat s jejím partnerem a strašlivým způsobem ho zmlátit. Když narazil na tvrdého soupeře, býval bit, někdy dokonce tak, že si ostatní mysleli: teď už má dost, nevstane a není už, proboha, mrtvej? …jenomže on potom vždycky nějak vstal a rvačku ve finále vyhrál.

S tímhle násilníkem jsme dali řeč o bojových sportech, zklidnilo ho to a pak se mi skoro vychloubačně ke všemu zlému doznal. Podepsal to. Ovšem brzy mu došlo, že ze svého hlediska udělal s doznáním hloupost, a od těch časů mě nesnášel stejně jako celá jeho kriminálnická rodina...

Říkám si proto už léta, že u výslechu by měli být všichni, kdo mají v dané věci co dělat, a je dobře, když si vyšetřovatel zajistí videozáznam, aby bylo vidět, jak obviněný jedná, a aby se o tom před soudem nemohlo tvrdit něco jiného. A přepis výpovědi z magnetofonu by měl být doslovný se všemi pomlkami, zadrhnutími a poznámkami bokem, protože jedině tak se potvrdí, jak to vlastně bylo.

Policejní vyšetřovatel má u výslechů, jak se říká, procesní samostatnost, ovšem já u toho coby státní zástupce být mohu, a když mě napadne vhodná otázka, zeptám se. Dávám si po všech svých zkušenostech pozor, abych svou otázkou předešel změnám, které pachatel mnohdy rád udělá ve své výpovědi později, ať už na radu recidivistů ve vazební věznici, nebo na doporučení advokáta. Moje otázka se tudíž může zdát malicherná, a teprve později se ukáže, jaký vlastně měla smysl.

Policejní vyšetřovatel se pak jen zřídkakdy jde podívat k soudu, aby viděl, co všechno může soudce požadovat od státního zástupce a jak ho může přede všemi sjezdit za neúplnost spisu či jinak řečeno za nedostatečně připravený spis k celému případu. Policista obvykle k soudu nechodí, a tak ani nemůže slyšet, jak pachatel, s nímž v době vyšetřování mluvil v klidu a normálně, řekne v soudní síni: "Pan vyšetřovatel mě opakovaně bil a odpíral mi jídlo."

Když si jen vzpomenu, kolikrát na mě nejvyšším šéfům do Prahy putovala stížnost s tvrzením, které se pak ozvalo i v soudní síni: "Vyšetřovatel a tady pan státní zástupce Antl na mne činili nátlak, křičeli na mě..." Anebo po kriminálnicku: "Byl na mne spáchán intrik!"

A tak spolu s dnešními zákony říkám: "U všech výslechů, a to i ve chvílích, kdy nemluví obviněný, ale svědkové, musí být přítomen advokát. A pokud nemůže přijít, pak o tom musím mít hodnověrný doklad." Vězni mě třeba už mnohokrát žádali o setkání mezi čtyřma očima a kolikrát jsem věděl, že by to skončilo malérem a udavačským dopisem, jak jsem je nutil k doznání nebo ke spolupráci v jiné trestní věci! Bez advokáta nebo alespoň bez nezávislé třetí osoby už na takovou schůzku prostě jít nemůžu.

Před soudem si pak někdy na mne obžalovaný stěžuje a já musím argumentovat, že to tak prostě nebylo. Nestává se mi bohužel, že by pachatelův obhájce vstal a pravil: "Ano, byl jsem u toho a probíhalo to v naprostém pořádku, jak říká pan státní zástupce." Ne. Advokát vždycky jen sedí a mlčí... Ale naštěstí ještě žádný bezostyšně neřekl: "Já jsem u toho byl a proběhlo to tak, jak líčí můj klient."

Bůh chraň, že bych měl něco proti advokátům! Někdy se mi to předhazuje, ale já můžu říct, že je to stejné jako třeba s po-

slanci, kteří přece taky někoho zastupují, i když chci pevně věřit, že mluví vždycky jen za své voliče a ne za nějaké gaunery, které by ještě navíc hájili za peníze! Ale jistě budete souhlasit, že někteří poslanci jsou dobří, ale jiní takoví, že vás při televizních přenosech z parlamentu může mrazit v zádech... S obhájci je to podobné. Znám advokáty, kterých si hluboce vážím a hodně jsem se od nich za léta praxe naučil. Existují obhájci ve věcech trestních, kteří jsou neuvěřitelně vzdělaní, věčně studují, znají spoustu mezinárodněprávních norem a dovedou citovat záplavu soudních rozhodnutí u nás i v zahraničí. S některými advokáty se běžně setkávám i v Bílém kruhu bezpečí, což je sdružení psychologů, právníků, policistů, sociálních pracovníků a dalších znalců, co obětem a poškozeným radí i pomáhají zadarmo.

S navrhovanou reformou exministra Motejla se dokonce uvažovalo o tom, že poškozený by měl mít stejná práva jako obviněný a obžalovaný, který musí mít obhájce – právníka profesionála – na své straně ze zákona, a když prohlásí, že na něj nemá peníze, tak mu ho stát přidělí *ex offo* a honorář za to advokátovi zaplatí. Poškozený takovou výhodu nemá. Zločinec ho mohl změnit v invalidu, mohl ho vydírat, duševně i fyzicky týrat a ožebračit, poškozený pak nemá skoro nic a může jenom snít o tom, že jeho práva bude hájit odborník. Trýznitel "dík" státu takové právo má. On ne. V nejzávažnějších případech může stát obhajoba desítky tisíc. Někdy i sto tisíc. Poškození by třeba svého právníka mít chtěli. Ale mnohdy ty peníze nemají...

Pokud by někdy náš stát přiznal obětem nárok na zástupce *ex* offo, byla by to práce, jíž bych dal i při celém svém cynismu zelenou před vším ostatním. Dělal bych prostě cosi jako soukromého prokurátora. Objasňoval bych zločin spolu s policisty, přinášel bych důkazy a stál na straně ublížených. Nebyl bych jen zástupce státu. Zastupoval bych oběť. V duchu zákonů a za peníze, které by sice nebyly takové, co občas mají obhájci zločinců, ale k uživení by to stačilo.

Někteří obhájci dobré věci dělají. Někteří advokáti jsou lidsky i odborně skvělí, a mohl bych jmenovat, ale neudělám to, protože bych jim asi u některých klientů neposloužil. Ovšem jiní takoví nejsou. Aspoň ne jako lidi. Jsem možná hlupák, co hledá spravedlnost, co se v práci honí jak čokl a miluje sport a posezení s přáteli u piva, ale přesto myslím, že o lidi jde hlavně a skoro každý by snad chtěl, aby byli... solidní. Někdy mám zvláštní, skoro jásavou radost, když vidím sehraný tým, jak pracuje, když pozoruju kriminalisty, policejní techniky, s nimi soudního lékaře a všechno je jak v nějakém akčním filmu o poldech na místě činu. Ptám se pak někdy sám sebe, jestli mě už nestihla profesionální deformace, a říkám si: "Míro, vždyť ty se skoro tetelíš radostí, jak všechno jde, a přitom spolu s ostatními objasňuješ příšernou věc – vraždu!"

Ale je jistě dobře, když tým pracuje jak příslovečné hodinky ze Švýcar. Takových profesionálů si vážím. Umějí to brát nejen jako práci, ale doslova jako poslání, kterému profík obětuje spoustu volna a mnohdy i život s rodinou... Když je na dně, pomůže si třeba nějakým vtipem a všechno běží dál. Možná to vypadá, že státní zástupce Antl mluví o svých známých od policie s obdivem téměř vřelým, ale stačí si vzít mezinárodní statistiku – Česká republika patří v objasněnosti vražedných deliktů na jedno z předních míst v Evropě! A východočeští policisté náleží v zemi už tradičně k nejlepším.

Jenomže někdy se stane, že kriminalista z týmu odejde, a nejen že už není s týmem, ale není už ani u policie. Někdo to udělá proto, že má nervy nadranc, jiného semelou intriky, další má za sebou už tak dlouhou službu, že mu vzniká nárok na odchod do civilu s jednorázovou prémií a s doživotním příjmem za výsluhu let, k čemuž si zajistí nějaké klidnější zaměstnání a je pak na tom finančně spolu s výsluhou podobně, jestli ne líp, jako když pracoval u policie.

Ale nemusí to vždycky být jen takhle. Jsou lidi, kteří neodejdou, ale přejdou. Překročí pomyslnou hranici a jsou na druhé straně. Přejdou tam od policie anebo z justice a někdy se tam setkají s advokáty, co se na rozdíl od slušných obhájců vykašlali na etiku a svědomí. Někdo zmizí z funkce placené státem, v níž podle zákona hájil právo, a najednou se zjeví v nějaké akciovce nebo eseró. A dělá tam za velké peníze. Proč? Protože se předtím u té firmy dobře zapsal? A co jí mohl nabídnout, když předtím vlastně jen stíhal gaunery?

Znám takové případy a znám takové firmy. Znám lidi, kteří od policie a justice dovedli přejít na opačnou stranu. Někteří vymáhají pohledávky tak, že to doslova hraničí s vydíráním a někdy už je to vlastně jen *raketýring* neboli ždímání výpalného. Někteří dojdou ještě dál a se všemi svými policejními i právními znalostmi začnou sloužit zločinu. Organizovanému zločinu, který má dost peněz, aby je zaplatil, Zkušený poradce se pak může koupat v příjmech za to, že ví, jak v našich podmínkách uniknout trestnímu postihu, umí chodit po hraně, a je-li třeba, šlápne i za ni. Bezpečně ví, jak zamést důkazy, a pokud se nějaký přece jen objeví, dovede jej sprovodit ze světa protidůkazem. A když už se nějaká věc dostane k soudu, může stát za klientem advokát, který pošle do hry křivé svědky a předloží falešné listiny. Což není můj výmysl, takové věci se staly. Včetně toho, že jsem zažil výhrůžky, zastrašování a snahu znemožnit mě tak, abych v očích nadřízených vypadal jako tupec.

V pozadí může pak přeběhlík brát miliony, zatímco ve státních službách míval jen desetitisíce. A nebylo jich moc. Zato teď je ve finančním nebi. Deset milionů, sto milionů? Proč ne? Přeběhlík je nenahraditelný, protože má spoustu známých v justici i na policii a vidí stezky kolem zákona a práva. Dokáže najít řešení, které ostatní zločince nenapadne, jelikož jim chybějí jeho vědomosti, vzdělání a protřelost. Vymýšlí klíčové tahy, hraje svou životní loterii a vyhrává v ní velkou cenu. Připomíná to gangsterskou pohádku, ale je to pravda. Já, JUDr. Miroslav Antl, státní zástupce z Hradce Králové, takové případy znám.

Spousta lidí vykřikne: "Tak proč, člověče, neříkáte, o koho jde, proč nepadnou něčí jména? Proč se to gaunerství nestíhá, když o něm víte? Za co vás platíme ze svých daní? Dělejte něco, proboha!"

Byl bych opravdu rád, kdyby se v takových věcech dalo dělat víc a kdyby se ti, co přešli na druhou stranu, ocitli před soudem a seděli na lavici obžalovaných společně s pány, co je platí. Dozvěděl jsem se hodně, ale to, že něco vím, není ještě důkaz. Trestně se ty věci stíhat nedají, jelikož žádný člověk, co o té špíně vypráví státnímu zástupci Antlovi, nepůjde na policii a k soudu a nebude v dané záležitosti svědčit. Všichni se bojí. Bez výjimky. Kdekdo ví, kolik už tady bylo mrtvých, a zasvěcení chápou, že často nemusí jít ani o vraždu, stačí podivný "pád na schodech" s trojnásobnou zlomeninou ruky…

Pokud by u nás existoval *komplexní program ochrany svědků*, leccos by se nejspíš prokázat mohlo, leccos by se nejspíš prokázalo a ve zprávách by od soudů zazněla jména patřící velice významným lidem. Současnost, pravda, zásady ochrany svědků má. Svědek může v čase trestního řízení tajit svou podobu, jméno a veškeré další údaje. Obviněný ani jeho advokát ho nevidí, vypovídá z jiné místnosti nebo dokonce budovy s pomocí modulovaného telefonu, který mu změní hlas. Jenomže stačí, když je obhájce zkušený a ví, jak ze svědka vypáčit nějaký příznačný detail, kterým se dotyčný prozradí. Svědek by měl v takové chvíli říct: "Odmítám vypovídat, protože by to mohlo vést k odhalení mé totožnosti." A soudce, vyšetřovatel nebo státní zástupce by takovou otázku měl okamžitě zamítnout. Ale podaří se to vždycky a dokáže svědek poznat připravenou past? Navíc existují soudci, kteří před soudem utajení zruší, což je podraz i vůči nám, státním zástupcům...

Dokonalá ochrana svědka vypadá jinak. Neplatí jen po dobu trestního řízení, je plus minus doživotní. Ze svědka se stane nový člověk. Dostane jiné jméno, podrobnou legendu o vlastním životě, v matrice se objeví s novým jménem věrohodné zápisy, školy, jež dotyčný nikdy nenavštívil, mu o jeho studiích vystaví doklady, stát mu zajistí někde daleko, třeba i v zahraničí, bydlení a pravidelný příjem.

Za tuhle cenu se svědek už nikdy nevrátí do místa svého předchozího bydliště a musí opustit své příbuzné i přátele. Ve Spojených státech, kde tuto zvyklost mají už léta, se chráněný svědek může s příbuznými setkat jen s pomocí služby *Marshall Service* a k někdejšímu bydlišti nesmí dojet blíž než, tuším, na dvě stě padesát mil. Pokud by dotyčný některé ze sjednaných pravidel porušil, pak státní ochrana končí a člověk zůstane sám proti zločinu a jeho možné pomstě.

U nás je obdobný komplexní program vypracovaný taky, vláda jej přijala, ale ve chvíli, kdy píši tyhle řádky, se ještě nedostal do parlamentu. V podmínkách České republiky by bezesporu šlo o drahou záležitost, protože by hodně takových svědků odjíždělo, možná navždy, někam za hranice. Odhady tvrdí, že ročně by tady případů s komplexní ochranou mohlo být zhruba deset a že by to stálo dost milionů. Já říkám, a nejsem sám, že by ty miliony mohly ve srovnání s cenou získaných výpovědí znamenat pakatel a že by tenhle stát mohl být po čase mnohem čistší.

Namítnete, že svědectví za cenu vlastního já, přátel a možná i rodiny je obrovsky tíživá záležitost a nikdo na ni nepřistoupí. Mýlíte se. Všude, kde podobný program mají, se potřební svědci často objevili. Někdy byli z gangsterského polosvěta a chtěli s novou identitou začít nový život. Jindy to byly oběti, které zažily něco hrozného, nedovedly si přestavit, že by zločinci vyvázli bez trestu, a bylo jim lhostejné, že se z nich na jiném místě stanou jiní lidé. Našli se i takoví, co svědčili, protože nesnášejí svinstvo, ale nejsou blázni, aby se za to pak nechali mučit nebo zabít.

Nechci být snílek a tvrdit, že komplexní ochrana svědků by téhle zemi přinesla obecné blaho. Ale určitě by s ní šlo dokázat víc než dnes. Případy, které jsou jasné, protože to jinak být ani nemohlo, by dostaly průkazná fakta, státní zástupci by s nimi mohli psát žaloby a soudci by mohli soudit gaunery z různých kruhů. S nimi i někdejší policisty a lidi z justice, co kdysi brali plat za to, že hájí zákon, ale potom se dali do služeb zločinu.

Nemám je rád a často mě napadá, zda dřív to právo a zákon opravdu ve všech případech hájili, když se z nich nakonec stali experti a poradci ve věcech nekalých. Potkal jsem v životě hodně různých násilníků, lupičů, drogových mafiánů a vrahů, ale nejvíc ze všech nesnáším právě tyhle experty a poradce. Bývalé kolegy, co přešli na druhou stranu.

Vždycky, když v resortu nastoupí nový ministr, což je v poslední době často, sejde se z různých míst "rychlá rota" a jde za novým šéfem s tím, že v Hradci sedí potrhlý Antl a že by se s ním už skutečně mělo něco provést. Vždyť... Antl si ve svém regionu dělá, co chce! Trestní řízení si vodí na špagátcích jak pimprlové divadlo! Lidem, co ani moc vinni nejsou, prosazuje co nejdelší tresty! Velí v kraji policii jako nějaký superšéf z vnitra a na českou advokacii plive špínu!

Ministrům ty informace zůstávají v hlavě, i když si tisíckrát mohou říct, že pomluva je v Čechách věc všudypřítomná. Dokonce i moudrý a unavený Otakar Motejl mi v hovoru říkal "podívej, ty průseráři" a otcovským tónem mi domlouval.

Mám díky bohu přátele, kteří mi leccos řeknou, a složení "rychlé roty" je mi v hlavních obrysech jasné. "Rota" ví, že Antl by některým jejím bossům mohl být v určité chvíli nebezpečný. Stačilo by mu pár průkazných svědectví a dobří poldové jako vyšetřovatelé... Gauneřina je v naší na pohled hezké zemi rozlezlá vysoko, a jestli zahraniční agentury tvrdí, že Česká republika je v mnoha směrech neprůhledný stát, tak mají hodně pravdy.

Vadím prostě, a přátelé chápou proč. Jsem "trochu divnej, jinej než běžnej úředník, kterej neprovokuje a nehraje si na bouráka". Vyčnívat z řady se u nás nedoporučuje.

Není to zas tak dávno, kdy už jsem začal mít všeho dost, a jestli

poznámky, že z justice odejdu, trousím skoro nepřetržitě, pak tehdy jsem to už opravdu myslel vážně. Jako by ve mně praskla nějaká pružina... Promluvil jsem o svém odchodu do rádia. Jenomže pak mi říkali vězeňští dozorci stejně jako někteří advokáti, že basy v Hradci a ve Valdicích propukly v jásot a najednou "jako by měli muklové v lapáku bál". V kriminálech se řvalo o sto šest, že ten "krutej zmetek jde už konečně pryč" a že si s ním teď každý může vyrovnat účty. A já tušil, že jinde, po různých kancelářích a možná u whisky, se taky jásá, třebaže ne tak nahlas jako za mřížemi. "Potkala nás dobrá věc – Antl odchází...," mohli říct páni z "rychlé roty" informovaným dámám a přiťuknout si na zdraví třeba i s bývalými kolegy přeběhlíky...

Ale to už je spíš představa, byť asi hodně přesná. Nesl jsem ji v sobě a začal jsem potkávat lidi, co říkali: "Doktore, rozmyslete si to! Tohle nám nedělejte, vždyť jste tady i za nás..."

Bylo to hlazení po duši a začal jsem znovu sbírat sílu s vědomím, že nejsem sám. Když mi to pak kdosi vyhrotil poznámkou, že odejít umí každý zbabělec, tak jsem si řekl, že ne, že prostě musím zůstat v taláru, válčit a provokovat, jak jsem to ostatně měl ve zvyku vždycky.

Takže válčím a provokuju. Říkám, co všechno se u nás udělalo a dělá blbě, mluvím o zákonech, které se snadno obcházejí, a dodávám, že kdvbv byl trestní zákon dokonalý, tak by ho někdo obešel jen těžko. Změnili jsme v zemi poměrv a začali jsme zavádět jiný společenský a hospodářský systém, abychom dospěli na Západ a do Evropské unie. Ale když přeberu jejich ekonomické zásady, tak přece logicky převezmu i jejich principy práva. Nemusím jim v dané chvíli moc rozumět, ale vím, že vyspělé státy uvádějí ve svých zákonech spoustu trestných činů, které isme dřív neznali, a že tam jejich skutkové podstaty jistě mají důvodně. Proč? Protože chtějí chránit svou ekonomiku, svůj nějak fungující řád a vlastnictví všech forem, od soukromého po družstevní a státní. Neboť vlastnictví "jest svato", a když se s ním dějou divné věci, potom se začne otřásat i stát. Počátkem devadesátých let stačilo opsat a doslova přeložit německé, rakouské, skandinávské a kdoví jaké ještě zákony a posvětit u nás ty překlady v parlamentu. Dostali bychom včas do rukou nástroje v kauzách úvěrových podvodů, pojistných podvodů, zvýhodňování věřitelů i dlužníků, poškozování úvěru, podvodných úpadků a zejména, což podtrhuju, nedbalostních hospodářských deliktů.

A že jsem státní zástupce, který nedělá hospodářskou kriminalitu a věnuje se především tvrdému násilí, loupežím a vraždám? Myslíte snad, že násilí bylo u nás v souvislosti s ekonomikou zas tak málo?

Zvolili jsme bezpochyby správně jiný systém hospodářství, běžný v zemích s tradiční a mnohdy nepřerušenou demokracií. Ale právně jsme to v začátcích "zvorali". A přitom byla tehdy mezi lidmi, co řídili naši legislativu a měli své místo v zastupitelském sboru, zvučná a renomovaná právnická jména!

V zákonech, pokud nejde o nějakou bláznivou a zvěrstevchtivou diktaturu, nemůže nikdy platit zásada retroaktivity, což znamená, že zákon vždycky platí ode dne, kdy získává účinnost, ale nikoli předtím. Znamená to, že všechno, co se stalo, než zákon posvětila většina v parlamentu, prezident a po svém zrodu i Senát, je tímto zákonem nepostižitelné, trestné činy to nebyly a nikdo je nesmí stíhat. Konec. Tečka.

Slyšeli jsme všichni potom, že se mají psát majetková přiznání osob, co mají jmění s hodnotou přes deset milionů korun, a plán v duchu Mirka Dušína mi připadal k smíchu stejně jako zarputilost, s jakou proti němu vystoupili někteří pánové z politiky. Co kdyby někdo přiznal jmění za patnáct, čtyřicet nebo sto padesát milionů? Či za miliardu? Co by se stalo? Nic!! Neexistuje zákon, který by někoho přinutil k doznání: "Kradl jsem, kradl, a teď všechno pokorně vrátím, protože jsem dobytek." Když je milionář poctivý, tak se může smát, a když ne, pak skoro taky. Nikdo po něm nesmí chtít, aby řekl, kde ty své peníze vzal, a je na státu, na jeho policistech a státních zástupcích, aby prokázali, že si své jmění nakradl.

Většinou to v duchu již řečeného prokázat nemohou. Jediné, co by se pak dotyčnému mohlo přihodit, je, že ho stát jako podivnou existenci nevezme do svých služeb, že multimilionář nebude smět zasednout na ministerstvu dopravy či životního prostředí coby referent a nebude mít ani tu čest dělat na statistice nebo na úřadu pro sociální zabezpečení...

Určitě zas někoho provokuju. Tak jako vždycky a skoro ze zásady. Někdo ze mě dokonce udělá krvelačného psa, co horuje pro trest smrti. Provokuju často, dokonce i před svými studenty na vysoké škole. Řeknu v učebně jako zkostnatělý kantor, kdo že má dneska službu u tabule, která není smazaná. V běhu je zápočtový seminář, z lavice uprostřed místnosti vyletí snaživý policista z Moravy, smaže tabuli a tváří se oddaně jak úspěšný kadet z West Pointu. Vím, jak studuje a že zaslouží uznání, a proto řeknu: "Studente, za váš aktivní přístup vám uděluji zápočet." Nakonec ho stejně dostanou všichni, jelikož jsou dobří...

Přinese index, já mu tam píši započteno, datum a podpis, jenže v tom se mi v učebně hlásí nějaká studentka a ptá se: "Pane doktore, nemohla bych ten zápočet dostat taky?"

"A za co byste teď vlastně chtěla zápočet?" namítnu přísně.

"Za to, že sedím vedle aktivního studenta."

"Víte... za to," opáčím, "že někdo sedí, může v našem státě očekávat nanejvýš rehabilitaci nebo amnestii, ale zápočet v mém předmětu? To určitě ne!"

Kapitola devátá

"Ty, poslouchej, jsi snad Bůh?"

Jestli mě něco hodně vzalo,

tak to byl pokus vraždy na pětiletém klukovi. Není to dávno, případ je z roku devětadevadesát. Vrahouni byli hrozně mladí, osm a deset roků. Chodili si se špuntem hrát za nedostavěný dům a houpali se tam na provaze. Klučíka brali jako kamaráda, ale jen odsuď až podsuď, byl malý, v mnohém jim nerozuměl, šel jim občas na nervy, takže se rozhodli, že ho na tom provaze oběsí. Že ho škubnou...

Brali to podobně, jak by zabíjeli vánočního kapra. Silnější z nich ho zvedl do výšky, druhý mu utáhl smyčku kolem krku a zhoupli ho. Visel. Bojoval o trochu vzduchu, měl volné ruce a nohy, hýbal se a tehdy možná měli pocit, že je jako ten kapr, kterého táta na Štědrý den špatně trefil sekáčkem. Lekli se, sundali mu z krku provaz a dělali, že se nic nestalo. Potom Ihali.

Pravdu mluvil jen pětiletý kluk, který měl na krku strangulační čáru. Šli jsme pak na místo činu dělat vyšetřovací pokusy a všechno vyšlo najevo, až když dorazili psychologové a odborníci z pedagogiky. Soudní lékař řekl, že kluka mohlo klidně zabít jediné zhoupnutí, stačilo, kdyby malí kati posunuli uzel smyčky kousek na stranu. Oběti by to zlomilo vaz.

U nás zatím taková věc trestat nejde, ale například Britové, jak už

jsem naznačil výš, mají dětské kriminály, protože obyčejný kluk nemůže sice vědět, co je úvěrový podvod anebo kšeft s bílým masem, ale mělo by mu být jasné, že nemá lidem krást peněženky a že nesmí nikoho oddělat. Na ostrovech zabili dva hoši malé dítě a dostali za to doživotí, i když jim bylo jen osm a deset, stejně jako našim minikatům z Čech. Justice Jejího Veličenstva je bezpochyby tak dlouho ve věznici držet nebude a odborníci zkusí všechno možné, aby z těch dvou nevyrostli gauneři, co by jednou mordovali někde v Liverpoolu nebo v Londýně. Měli bychom postupovat podobně?

Stane se, že mladistvý grázl strčí nohu do dveří paneláku, aby nezapadly za chlapíkem, bezúhonným otcem rodiny, který jde k výtahu a chce jet do svého patra za manželkou a za dětmi. Z chodby u výtahu se vzápětí stane popravčí komora, kde sviští těžká pálka na baseball. Mladík muže srazí a okrade. Ten člověk pak zemře.

Nevím, jestli je to jen blbá výchova, neznalost, jak je vlastně lidská hlava křehká, nebo stupidita akčních filmů, kde bývá kladný hrdina strašlivě bit, zloduch ho stírá údery, z nichž skoro každý by mohl zabít býka, jenomže klaďas po různých zvratech vždycky vstane a sérií vítězných ran nepřítele vyřídí. Je to nesmysl! Sprchu tvrdých, paralyzujících úderů nesnese žádný člověk na světě. Je po nich vyřízený, někdy i mrtvý! Střet přitom netrvá minuty tak jako na obrazovce, ale jen několik vteřin... Ve filmech to ze všech hrdinů předvádí jenom Steven Segal, který své aikidó opravdu umí. Vědí to vůbec takoví parchanti?

A možná i zabiják Peca, co o něm už byla řeč a který celou svou rodinu vyvraždil sekerou, věřil chvíli v koutku své duše, že je to pořád jenom jako a ne doopravdy! Kazachstánský Rus Archipov zabil v Pardubicích úspěšného podnikatele, sebral mu auto a nějaké peníze, a aby se zbavil mrtvoly, koupil si v obchodním domě pytle z plastu, rozřezal oběť na kusy a rozházel je v pytlích po okolí. Všechny pak vzalo za srdce, jak naložil s člověkem, kterého zastřelil, ale nemohl jsem s tím v žalobě nic dělat, protože skutková podstata vraždy byla sice jasná, ale to, co se stalo s mrtvým, byl ze zákona vlastně jen přestupek proti pohřebnictví.

Lidé se pochopitelně bojí, a pokud je někdo trápí nebo *raketýrsky* vydírá, zkusí přijít na kriminálku s oznámením, ale vzápětí cuknou. Policisté jim poví: "Tak jo, domluvíme se, vy nám brnknete, nebo si domluvíme nějaký signál, bude tam sledovačka a my na ně skočíme..." Skočit umějí, ze zkušenosti vím, že útvar rychlého nasazení je v policii profi, i když má z minulosti taky lecjaký škraloup, ale když jde do akce, je to, jako když bije hrom.

Jenomže člověk se na policii dozví, že bude muset vystoupit jako svědek, protože jinak ty *raketýry* nikdo nezavře, a v té chvíli se v něm všechno zlomí. Netroufne si. Má strach. Co když potom někdo přijde a nelidsky ho zmlátí? Kdo potom bude živit rodinu? Co když ho při tom bití... zavraždí?

Vím dokonce o případu, kdy vyděračští bijci nebyli ani z českého podsvětí, ani z bezbřehé zásobárny Ruska a Ukrajiny, ale z naší chudé, leč zdánlivě nevýbojné armády. Hoši z výsadkových jednotek chodili za odměnu vymáhat peníze do míst, kde je nikdo neznal. Vzali si "honorář" a vrátili se zpátky k červeným paragánským baretům...

Vyšetřoval jsem chlapa, který se bez průtahů doznal a řekl: "Já vím, já ho zabil, vždyť on mě napad'..." Napadl ho, pravda, ale on pak jednal opravdu natvrdo. Nutná obrana to nebyla. Útočníka v okamžení rozmlátil na hadry. Usmrtil ho.

Mluvil jsem mnohokrát s různými zabijáky, hledal všechno podstatné i nepodstatné o jejich zločinech, ale podrobný výslech až na dno duše, kdy bych obviněného rozebral doslova na prvočinitele, jsem vždycky nechal psychologům a psychiatrům. Já jsem státní zástupce z justice, oni znalci z medicíny...

Měl jsem před sebou tvrdé vrahy i měkkoty, zločince z dob sečské traverzy i lidské trosky, co vraždí mnohem častěji, než by český občan věřil. Leoš Trojáček byl šmudla, v Brně ho kdysi odsoudili za znásilnění a v Poličce pracoval jako "pisoárník", co od lidí vybírá dvě koruny za malou a o korunu víc za velkou stranu. Měl družku, dvě děti a určitě strašný mindrák. Ale musel si ho nakonec léčit vraždou?

"Odešel do prvního patra domku do pokoje, kde spala jeho družka společně s jeho nezletilým synem Bronislavem." Tak o tom vypráví rozsudek s tím, že ublížil malému Broňkovi, nemluvněti, kterému byly v té době necelé čtyři měsíce. "Obžalovaný vzal spícího nezletilého syna z postýlky a odnesl jej k rybníku v obci Stašov, kde s ním vstoupil do vody a ve vodě jej zanechal. Odešel potom z místa činu zpět do Poličky, na WC si vypral oděv a zamířil do bufetu Na Krétě, kde vypil kofolu s rumem..."

Zavraždil své dítě. Vzal mu život. A ten by se možná vyvíjel hezky, protože matka byla fér, o děti se starala dobře a s druhem se chtěla rozejít. Neměl na to, aby ji získal zpět. Cítil se ponížený a vylil si vztek. Nikoli na dospělé ženské, ale na dítěti. Zabil je. Dostal dvacet let a věřím, že kriminál je pro něj strašně krutý. Platí v něm, jak víte, zásada, že ten, kdo zabil malé dítě, je pro ostatní vězně kus hadru, s nímž se má vytírat podlaha.

"Pověste ho vejš, ať se houpá, pověste ho vejš, ať má dost..." Tuhle píseň nebožtíka Michala Tučného mi párkrát dali zahrát; protože se o mně ví, že mám rád hudbu *country* a Tučného zvlášť. A nebylo to jen při vyhlašování Oskara, ale taky v rádiu, kdy píseň fungovala jako hudební předěl mezi dvěma tématy. Stalo se to v časech, kdy ještě nepadl soudní verdikt v případě sečské traverzy, v rádiu se přitom o ní mluvilo, a obžalovaní pak sepsali stížnost, že jsem je vlastně tou písničkou odsoudil a popravil ještě před vynesením rozsudku prvního stupně.

Popravil? Aspoň tak nějak morálně... Věděli ovšem, stejně jako spousta dalších, co se mnou mluvili a četli mé zpovědi v tisku, že jsem se mnohokrát vyslovil pro trest smrti a že to říkám veřejně. Melodie "Pověste ho vejš, ať se houpá" mohla potom opravdu mít svůj zvláštní nádech.

Častokrát jsem zdůrazňoval, proč si myslím, že trest smrti má svůj smysl, i když chceme žít v civilizovaném světě, jemuž se říká humánní, což znamená lidský. Jenomže lidskost má, tak jako všechno, svůj rozměr a někdo jej občas strašlivých způsobem poruší. A pak? Myslím, že nejlíp to řekl americký spisovatel John Grisham, autor proslulých románů o právnících, justici a zločinu, když nechal hlavního hrdinu své knížky ... A je čas zabíjet odpovědět na otázku: *"Trest smrti? Jak chcete určit, kdo si ho zaslu*huje a kdo ne?"

"To je velice prosté," začíná v knížce odpověď. "Stačí vzít v úvahu druh zločinu a osobu pachatele. Když překupník drog zastřelí tajného policistu z protinarkotického oddělení, patří do plynu. Když notorický recidivista znásilní tříletou holčičku, pak jí podrží hlavu v kaluži a shodí její tělíčko z mostu, zakroutíte mu krkem a budete děkovat nebesům, že je po něm. Když se uprchlý trestanec v noci vloupá do statku a majitele – starší manželský pár – po bití a mučení upálí v jejich domě, přivážete ho k elektrického křeslu, připojíte k němu pár drátů, pomodlíte se za jeho duši a zmáčknete vypínač. A když dva fetáci opakovaně znásilní desetileté děvčátko a zkopou je špičatýma kovbojskýma botama tak, že mu přerazí čelisti, pak je s jásotem, radostí a potěšením zamknete do plynové komory a budete poslouchat, jak řvou."

Působí to cynicky, ale většina hrozných zločinů je ve své podstatě mnohem cyničtější. Lidé se mě ptají: "Člověče, copak je někde v justici vyšší moc, co by vám, státním úředníkům, dala právo, abyste někoho připravili o život? Ty, poslouchej, jsi snad Bůh, že bys chtěl u soudu navrhnout někomu trest smrti?"

"Ne, já teda určitě nejsem Bůh," ušklíbnu se, "ale copak oni byli bohové, když plánovali vraždu a někoho pak chladnokrevně zabili?"

Viděl jsem hodně obětí pár hodin poté, kdy je někdo zavraždil. Lidé, co se mě ptají, takový pohled až na výjimky nezažili. Pachatel se mohl rozhodnout, že někoho zabije, popraví a někdy si k tomu i zorganizoval tým, ale společnost, která se chce bránit zlu, na adekvátní odvetu nárok nemá. Slyšel jsem proti trestu smrti hodně argumentů, od logických, že se hrdelní trest dá v jistých podmínkách zneužít, stačí přece vzpomenout na justiční vraždy padesátých let, až po nesmysly, že trest smrti od zločinu nikoho neodradí, protože se vraždy páchají v afektu. Což je pochopitelně blbost, protože za vraždy v afektu neboli v prudkém hnutí mysli se tady, aspoň za mých časů, trest smrti nikdy neuděloval, a loupežné či nájemné vraždy v afektu opravdu páchané nejsou. Je tady teoreticky ještě riziko, že může dojít k justičnímu omylu a že o život přijde nevinný. Od doby, kdy jsem nastoupil na litoměřickou prokuraturu, až do zrušení trestu smrti v roce 1990 si nepamatuju, že by byl nejvyšší trest použit neoprávněně. Ze zákona se přezkoumání takového rozsudku věnoval Nejvyšší soud. Nevím, jestli se skupina nepodjatých odborníků může zmýlit natolik, že by někomu bezdůvodně dala provaz. A ostatně – moc často ho ani nedávala.

Od začátku osmdesátých let, kdy jsem se vrátil z vojny a začal dělat prokurátora, bývaly v Československu průměrně dvě popravy ročně. A vždycky to bylo za vraždu. Poslední českou oprátku dostal na krk pětinásobný vrah druhého února roku 1989. Po převratu se samozřejmě do spisů dívali i další právníci, ale nikdy jsem neslyšel, že by některý z nich řekl: "Tenhle trest smrti neměl být nikdy uložen."

V současnosti nemá v zákoně trest smrti více než šedesát států světa. V Evropské unii jej zrušili všichni s výjimkou Britů, kteří jej mají za zradu jejich Spojeného království, za špionáž a za pirátství. Britové ovšem vždycky byli v Evropě něco extra. Chápu, ježto jsem už stařecky zmoudřel, že volat po obnovení trestu smrti je v naší zemi nesmysl, i když pořád věřím, že by v zákoně být měl, byť by se v praxi nevyužíval a sloužil by především jako hrozba. Ale v Evropské unii je tahle záležitost očividně *pasé* a trest smrti zrušili i Poláci a Maďaři, co mají do unie spolu s námi nakročeno také, a v novinách se běduje, že nás v tom možná předběhnou. Vyslovené a nevyslovené mezinárodní požadavky existují, mění se časy i režimy, nějaké věci jdou k lepšímu, jenom to bohužel nemůžu říct o lidech, co v kraji, kde prarcuju, i leckde jinde provozují zločin.

"Buď realista, Mirku," brumlám si sám k sobě, "chápej svět takový, jaký je, a vzpomeň na definici inteligence – prý je to podle některých mozkoškrabů schopnost přizpůsobit se." Rozložím si doma v obýváku na stole své zbraně a začnu je cídit. "Možná mám chabou inteligenci," pokrčím rameny nad brokovnicí, řečenou pumpou, a pustím si v televizi western V pravé poledne. Je starý, klasický a vybarvili ho. Westernovou klasiku mám rád. Ve srovnání s tím, co znám z praxe, je to pohodička. Právo nakonec zvítězí, i když má nějakou dobu trable, protože kdyby je nemělo, scházel by filmu napínavý děj.

Pak se třeba stane, že mě na pár dnů skolí viróza a mám v takovém neštěstí výhodu, že si zas aspoň chvíli můžu číst. McBaina, Chandlera, Rosse McDonalda, tvrdou školu amerických detektivů, kde se každý případ nakonec rozuzlí, darebák se dostane tam, kam patří, a nepomohou mu ani právníci, ani úplatek na správném místě, ani liknavost nějakého z amerických státních návladních. Navíc se zločin občas vyřeší tak, že grázl přijde o život v přestřelce, kterou sám zavinil, a že americký polda proti němu tasí zbraň, což si jeho český protějšek až na výjimky nedovolí, protože se bojí průšvihu a následného hromobití, pokud by gaunera nějak ošklivě trefil.

Gauner si to v knížkách vždycky odskáče, buď ho srazí kulka, nebo čeká na proces v jednom z osmatřiceti států americké Unie, kde na rozdíl od zbývajících dvanácti pořád mají trest smrti. Podle odborné literatury s údaji za rok 1997 bylo v USA čtyřiasedmdesát zločinců toho roku popraveno a dalších 3300 čekalo v kriminálech na vykonání nejtvrdšího rozsudku.

Evropa není Amerika, neměla časy Divokého západu, ale zato poznala na vlastní kůži diktatury, Hitlerův nacionální socialismus a komunismus nedostudovaného kněze Stalina, kterému z jeho teologických studií neuvízlo v hlavě o křesťanském milosrdenství zhola nic. Evropa zažila justiční vraždy na běžícím páse a ve své vyspělejší části nebude už chtít s trestem smrti mít nic společného. Dokážu tomu rozumět, ale nepřestanu říkat, žesmám na své argumenty a na svůj názor právo, jelikož žijeme ve státě, co vyhlásil svobodu názoru i slova za prospěšnou a nedotknutelnou věc.

Jenomže když už nelze v justici hrozit nejtvrdším gaunerům oprátkou, tak ať je alespoň trest opravdu trestem. A ten, kdo někoho strašně ponížil, ožebračil, ztýral, znásilnil, zmrzačil nebo zabil, ať alespoň tvrdě pracuje. Třeba na stavbě silnic nebo levných bytů. Ať maká v chladu i dusivém letním vedru, a kdyby hrozilo, že uprchne, může mít nohy v řetězech, jak to naši experti viděli v USA. Je to kruté? Ale napadlo vás, že odsouzené živí v kriminále stát, že z nich má jen málo užitku, ale zato spoustu trampot, a že chod věznic hradíme z rozpočtu poskládaného z našich daní?

Neisem boháč, ale myslím, že nežiju zle. Mám slušné, nepříliš staré auto v třídě nižší střední, solidně zařízený byt v hradeckém paneláku, pár zbraní, dost knih a můžu si bez problémů dát v hospodě minutku. Obstojný nadstandard, nic zvláštního proti pánům, co jsou skutečně v balíku, ale naopak fantazie vůči některým penzistům a dalším lidem s nepatrnými příjmy, které potkávám a o jejichž životě mi občas někdo vypráví. Je mi líto důchodců, co někdy před patnácti lety patřili ke statným chlapům z hradeckých úřadů či fabrik a teď si v zimě zaškrcují topení, aby nepřišli o peníze, kterých mají málo. Snídají i večeří chleba s tenounkým povlakem ramy a k obědu si dopřejí polévku z pytlíku a někdy trochu špaget s vajíčkem. Znám opuštěné mladé ženské s dětmi, které se trápí představou, co budou dělat, až se jim rozpadnou jejich poslední vysoké boty na zimu. Vím o invalidním důchodci, co tvrdí, že za jídlo při nákladech na byt a na ošacení může dát jen pětatřicet korun denně.

Vedle těchhle lidí znám i své "milé vězně", jimž stát zaručil slušnou stravu s masem a dostatkem kalorií a kteří nedostávají žádnou rozbleptanou kaši, jak to někdy vidíme ve filmech z tzv. třetího světa a dokonce i ze států, co posílají lidi do vesmíru. Český vězeň musí mít jídlo na úrovni slušné "závodky", musí mít v cele teplo a někdy vůbec nic nedělá, jelikož firmy pracovní příležitosti kriminálníkům s nadšením nenabízejí a stát často neví, jak by je vlastně zaměstnal.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody říká spolu s příslušnými články ústavy, že kriminál nesmí ponížit či snížit lidskou důstojnost. Trest je sice trestem, ale vězeň nesmí přijít o svá práva. K obědu guláš nebo frankfurtskou, v kulturní místnosti či přímo v cele televizi a k tomu svazky z vězeňské knihovny.

Takhle žije i vrah, pokud zrovna nesedí v mírovském kriminále pro doživotně odsouzené, kde má režim přece jen o něco tvrdší, na "telku" v kulturní místnosti může zapomenout, a když má opustit celu, dostane na ruce pouta. Ovšem... jak možná pamatujete z televize nebo z oblíbené knížky o Jiřím Kajínkovi, strašidelné to tam taky není. Pan Martin Vlasák, kterému jsem za dvě vraždy prosadil doživotí, šel jednoho dne ke Kajínkovi na celu, aby si s ním zahrál šachy. Místo rošád a odvážných tahů na desce s černými a bílými čtverci pak spolu statečně pilovali mříže...

Leccos jsem viděl a říkám, že máme v rozměrech střední Evropy docela pohodový kriminál... Sedí v něm vrah, sedí tam mnoho vrahů, kteří se s mou pomocí dostali za mříže, a na svobodě zůstala rodina člověka, kterého zločinec zabil. Rodina žije skoro v bídě, protože ji někdo živil, ale teď už nemůže, protože ho gauner poslal na věčnost. Rodině nedal ani peníze na pohřebné, i když mu to uložil soud, a jak by taky podle práva mohl někomu dát pár tisíc, když je ve vězení a nic tam nevydělá?

Jediné, co pak hrozí zločincům, kterým peníze z daní platí život za mřížemi, je samo ovzduší kriminálu, vztahy mezi vězni, tělesná slabost a zloba nekorunovaných vládců basy. Pamatuju na Jirku Beneše, co míval ve Valdicích opravdu moc a vliv "krále", s nímž se občas musí radit i vězeňská služba, aby v kriminále dosáhla toho, co chce. Mezi vězni rozhoduje o mnohém síla, proto se v celách často sportuje, padají rekordy v počtu kliků, různého cvičení na nohy i na břicho a zvláštních vzporů, kdy někdo s hlavou dolů a se špičkami na horní palandě zvedá vlastně sám sebe. Silnější vězeň je na tom mezi ostatními líp. Jirka Beneš byl silný, a kdo ho viděl, řekl, že je vazba. Seděl za vraždu a to mu v zamřížovaném světě dalo vliv, protože když má být někdo král, tak musí být v base za něco opravdu velkého. Navíc s ním šla legenda, že ve své cele zabil spoluvězně Veselého, odsouzeného za lepkavé pohlavní zneužití, a mýtus "spravedlivé popravy" mu upevnil roli krále. Uměl v ní chodit. Byl chytrý, i když rozhled si vlastně doplnil až ve Valdicích. Je to sice zvláštní, ale

najdou se vězňové, kteří se za mřížemi chtějí vzdělávat. Půjčí si buď z knihovny nějaké učebnice, anebo sedí s někým, kdo má znalosti, a pak toho člověka žádají, aby je učil.

Vězení je mikrosvět, kde leckdo nalezne snesitelný život a někdy se dokonce touží vrátit zpátky. Anebo vyjde ven s rozhodnutím, že do kriminálu už nikdy nechce, ale může se mu stát, že práci shání jen těžko, a když se mu to podaří, vydělá si málo. Organizovaný zločin mu nabídne víc. Když v něm chce potom hrát roli krále nebo aspoň knížete tak, jak ji zastával za mřížemi, obrátí se všechno proti němu a propuštěný zažije šok. Venkovní svět je totiž jiný, nezná řád věznice a může být nebezpečnější.

Takhle nejspíš narazil i valdický král Jirka Beneš. Je to pár let, kdy ho pustili z kriminálu. Chvíli se o něm vědělo, pak zmizel. Nadobro. Všichni v naší branži i všichni v base si myslí, že je po něm.

Jestli jsem na začátku vyprávěl, že vražda se stane vraždou až ve chvíli, kdy objevíme mrtvolu, jinak že jde o pohřešovaného, pak to v Benešově případě dokonale sedí. Na svobodě chtěl určitě být taky vládce, ale nedošlo mu, že venku už dávno panují jiní. Narazil a myslím, že odešel ze světa dost symbolicky. Vraždil, a nakonec, jak se zdá, zavraždili jeho. Ve Valdicích mohl svou silou imponovat, na svobodě se mu na ni vykašlali, protože měli jiné šéfy a nejspíš je poslechli na slovo.

Beneš je přece jenom výjimka. Jiní vrahové jdou z kriminálu ven, nezmizí, ale mohou být zticha jako pěna. A co teď dělají, vůbec netuším, dozvím se to nanejvýš ve chvíli, kdy zase provedou něco strašného. Začínám se pomalu bát i lidí, které jsem poslal na doživotí. Byli tři – Lazok, Peca a Vlasák. Podobných "doživoťáků" je u nás víc, myslím, že kolem dvaceti. Podle našich zákonů může být trest odnětí svobody na doživotí vykonán po dvaceti letech. Všude říkám, že mi to nesedí a že pokud je někdo zralý na doživotní trest a když je případ vyšetřený tak, aby se s ním už nedalo hnout, pak ať taky odsouzený v kriminále dodýchá. Řádný občan bude vědět, že mordýř je navždy pryč a že už z něj nemusí mít strach.

Prosadil jsem svým nejvýznamnějším klientům doživotí nikoli běžné, ale zostřené, a soud můj návrh potvrdil, což znamená, že Antlův "doživoťák" se nevrátí za dvacet let, ale za třicet. Je to strašná doba, jenže... zabiják plný nenávisti se z kriminálu přece jen vrátit může. Vůbec pak třeba neskolí v té době už šedovlasého Antla s artrózou v kolenou. Může se mstít všem a zas někde podřízne hezkou studentku, která se na školu do Krkonoš přijela učit anglicky. Anebo bude loupit, aby mohl žít líp než chudobný český důchodce, který si možná přečte v novinách, že republika je už konečně v Evropské unii, a bude mít radost ze zvýšené penze až do chvíle, kdy zjistí, jak mu zvedli nájemné.

Mezitím se další vrahové, byť nešli do vězení na doživotí, dostanou mezi nás s pomocí amnestie. Pamatujete na hezkou paní, které vadil manžel, a tak ho její milenec spolu s přítelem poslali na onen svět? Odpráskli ho *luparou* a mrtvolu hodili do Sečské přehrady. Potápěči hledali pak na dně vražednou brokovnici a našli traverzu se spoutaným Severou... Pohledná paní, co uměla zosnovat zločin, si neodseděla ani polovinu trestu a šla s poskytnutou milostí ven. A já nevěděl proč. A nikdo neřekl třeba: "Byla těžce nemocná, tak jsme ji pustili." Jenže na svobodu ji v takovém případě mohl poslat i soud.

Soud musí ze zákona každé své rozhodnutí zdůvodnit a je to bezpochyby povinnost správná, protože tu musí být úřední verdikt, který může někdo další přezkoumat. Prezident republiky se svou milostí nic zdůvodňovat nemusí. Má na to právo. Je hlava státu. Ba dokonce země, na kterou jsem hrdý a kterou mám rád, jelikož vždycky všechno přežila a je tady s pěkným Hradem a s naleštěnou Prahou už dlouhé stovky let. Hlava státu v mnoha zemích světa takové právo má. Prezident nebo král může. Král vždycky mohl...

Prostý občan Míra Antl smí ale určitě v demokracii volať: "Proč, pane králi? Proč, pane prezidente? Víte, že když svou milost nezdůvodníte, začnou vaši odpůrci žvanit cosi o nepěkné hře, ve které jede kdosi z vašich známých a kde se mluví o úplatcích za to, že u nás dokáže prosadit odpuštění trestu?" Nechci tomu věřit a byl bych strašně rád, kdyby se v novinách mohlo objevit vysvětlující sdělení: "Dnes byla udělena milost tomu a tomu, protože..." Myslím, že by to bylo fér a nikdo by se už nedivil, proč český, kdysi československý prezident rozhodl tak, jak rozhodl. Věřím, že by to bylo velice demokratické.

Nemám totiž rád, když po svobodě najednou běhá člověk, co naplánoval vraždu či dokonce zabíjel. Nesnáším jaksi ze zásady gaunery, a proto dělám tu práci, kterou dělám. Když mám aspoň trochu času, tak si doma čtu. V dějinách Francie jsem si liboval, jak velká revoluce v roce osmdesát devět, červencová a přikvačivší o dvě stě let dřív než ta naše listopadová, hlásala jako heslo "Svobodu, rovnost, bratrství". Četl jsem si a koutky se mi ve vousech roztahovaly k úsměvu s představou, že podle některých bude Antla ve Francouzské revoluci zajímat stejně cosi jiného než Svoboda, Rovnost a tak podobně. Ale jistě si vychutná odstavce, kde se píše, jak se někdo mohl někomu třeba i se zbraní v ruce bránit. Svinsky se zasměje a bude v knize ležet dál. Je zastáncem trestu smrti a mnohokrát o tom mluvil v tisku. Chápete, jak je zvláštní, perfidní a vlastně i nebezpečný? Kdepak ideály revoluce a jejich hrdinové... Je to Antl a určitě začne dopodrobna bádat, jak často byla tenkrát ve hře gilotina!

Kapitola desátá

"Do zbraně, občané!?"

Do války mě život nikdy nezavedl, i když jsem kapitán vojsk NATO v záloze a mám štítek se čtyřmi severoatlantickými hvězdičkami a jmenovkou, který si občas se suchým zipem a humorem lípnu na bundu. Voják-elita ze mě už nebude, protože mi brzo má být padesát, což je věk, kdy nic ještě není ztraceno, ale člověk toho má už hodně za sebou. Ale přesto myslím, že zabitých, umordovaných lidí jsem v životě viděl víc než většina ozbrojenců, co dneska v uniformě chodí po různých zemích světa. A určitě jsem na rozdíl od nich mluvil s mnohem delší řadou vrahů.

Někdy byli odpudiví od pohledu, jako by z nich kapal sliz a jako by se za chvíli měli roztékat... Někdy byli tvrdí. Jindy bývali bystří, pohotoví a snad by dokonce budili sympatie, kdybych nevěděl, co provedli. Takový byl třeba mladý Martin Vlasák, o kterém tu už běžela řeč a co dostal na můj návrh doživotí. Když zjara devadesát osm vraždil, zabíjel čistě pro peníze a věřil, že si určitě naloupí dost, aby splatil své dluhy a mohl bezstarostně hrát na automatech. Pistoli ukradl ze skříně otci své přítelkyně a stál se zbraní pod bundou na Ulrichově náměstí v Hradci, co se dřív jmenovalo Gottwaldovo a kde stával kamenný Gottwald, dokud ho čas nevynesl nohama napřed. Vlasák si na "Ulricháku" stopl taxíka, nechal se vozit po městě s tím, že hledá své kamarády a že nakonec pojede do Zapadákova za předměstím.

Chtěl tam taxikáře zabít. Drožkář měl toho večera obrovské štěstí, jelikož mu volala dcera, aby jel co nejrychleji domů. Proč? To vlastně není podstatné. V obžalobě jsem se záplavou faktů a složitým úředním jazykem psal, že řidič "…i přes nesouhlas obviněného zamířil zpět do centra Hradce Králové, přičemž zde odmítl pokračovat v jízdě a rázně vybídl obviněného k vystoupení z vozidla s tím, že musí sám odjet".

Začínala noc a Vlasák stál najednou zase na chodníku u vozovky, bez peněz, zato s pistolí, a na Gočárově třídě vyhlížel další taxík; nakonec mu zastavil modrý Ford Escort a drožkář mu coby zákazníkovi ochotně otevřel dveře. Udělal to naposled v životě. Vlasák se nechal zavézt před ve tmě již ztichlý "...objekt firmy Autoprim Opel. Zde pak jedním výstřelem do hlavy z pistole zn. ČZ vzor 83 ráže 7.65 mm řidiče usmrtil s úmvslem zmocnit se jeho peněz a motorového vozidla. Tělo mrtvého z vozu odstranil, když mu předtím odcizil přesně nezjištěnou finanční částku v hodnotě cca dva až tři tisíce Kč. S vozidlem pak odjel k benzinové čerpací stanici Avanti CZ na Rašínově třídě ve směru od Pardubic do centra Hradce Králové. Zde v době kolem 22.30 hod. v prodejním objektu stanice dvěma výstřely do hlavy a krku usmrtil obsluhu a z pokladny odcizil finanční hotovost ve výši 13 642 korun... S odcizeným vozidlem taxislužby odjel do ulice Čechova v Hradci, kde vůz s rozbitým, prostřeleným oknem zaparkoval."

Zavražděnému drožkáři bylo osmadvacet, měl doma dítě a ženu v jiném stavu. Pumpař byl skoro o dvacet let starší a všichni ho znali jako dobráka, co večer u svěřeného čerpadla pečlivě přepočítá tržbu a na stanici pak často i přespí, aby ty peníze někdo neukradl. Vlasákovi šel otevřít dveře a odemknout stojan s vírou, že vidí mládence, co třeba se svým escortem chce v noci dojet za milou, kontrolka paliva mu už dlouho svítí a kluk se klepe hrů-zou, aby s autem nezůstal na suchu.

Jenže hrůzou se pak asi třásl pumpař, kterému Vlasák stejně jako předtím taxikářovi prostřelil hlavu. Pálil přitom z nějakých dvaceti pětadvaceti centimetrů, z takové blízkosti, že měl pak na šatech krev a s ní i molekuly DNA své druhé oběti.

Dva dny po vraždách zadržela policie Martina Vlasáka "...v době, kdy utrácel odcizené peníze v automatech, a poté byl vzat soudem do vazby". Dodnes se nemohu zbavit dojmu, že přežít ze dvou zavražděných mohl alespoň čerpadlář, protože řidič neměl šanci. Vlasák ho zastřelil ve chvíli, kdy seděl s rukama na volantu. Ale pumpař tu dneska být mohl. Stačilo třeba jen, kdyby byl ostražitý, neztratil duchapřítomnost a měl u sebe připravenou zbraň.

Někdy se ptám sám sebe, co bych dělal, kdybych se v jedenáct večer vrátil domů z případu a zjistil, že tam moc věcí není v pořádku a že je kolem plno násilí... Anebo bych mohl dorazit někdy před ránem, jelikož po sportu basketbalistů veteránů mají zúčastnění radost, že vůbec přežili, a dovedou se z toho u piva těšit dlouho do noci.

Představím si, že bych sáhl na dveře s vylomeným zámkem, vtrhl do vlastního bytu a koutkem oka viděl, že manželka s dcerou leží bezmocně v poutech, nemohou mě varovat, protože je dusí roubík, a dva chlapi bezostyšně rabují náš majetek. Tasil bych v tom okamžiku pistoli a začal bych se natvrdo bít o bezpečí svých blízkých a o náš společný domov a ze zákona by to pak byla nutná obrana.

Kdyby někdo z mých blízkých ležel v tratolišti krve, byl bych na tom, pokud se týká obrany, paradoxně o něco hůř. Podle platného zákona bych totiž musel zjišťovat, jestli žijí, protože jedině potom bych směl začít s obranou napadených. Dovedete si představit, že bych to dělal v přítomnosti vrahů? Já ne. Já si to představit neumím! Začal bych střílet, a kdyby oběť třeba už nežila, šlo by z mé strany o nový útok a pomoct by mi pak mohli jedině psychiatři, pokud bych poranil či zabil nějakého gaunera. Nový útok už není nutná obrana. Někdo vás třikrát napadne, jste kus chlapa, srazíte ho pokaždé na zem, ale rozmáznout ho podle zákona nesmíte. Útočili byste. A tak pouze odrážíte útok za útokem a čekáte, až se to jednou houževnatému grázlovi povede a on nakonec s gustem rozmázne vás.

Nečekal bych na literu zákona, i když jsem právník, bojoval bych ve svém bytě jako figura z westernu a jistě bych nemyslel na to, zda psychiatři nakonec prohlásí, že chvástáním proslulý dr. Antl jednal ve zkratkovité, nekontrolované reakci a žádnou vinu tudíž nenese.

Mnohokrát jsem říkal i to, že je fajn mít doma pořádného psa,

protože vím, co takové zvíře umí, když hájí svou rodinu neboli svou smečku. Nemusí to být žádné ostré plemeno, stačí i laskavý, nicméně statný labrador. Vycení zuby, zvedne nos, naježí chlupy a chraplavě zaštěká... V Praze mám přítele, který ví, jak mu takový retrívr, když bylo třeba, dovedl ochránit dceru. Nemusel nikoho napadat a drtit něčí zápěstí jak ve svěráku. Stačilo, když předvedl sílu a dal najevo, že velký, černý pes má někoho rád, že za něj chce bojovat a má k tomu vlohy, jelikož je šelma. Pes může být báječný, i když mě netěší, že z právního hlediska představuje "věc", a pokud na váš příkaz zaútočí, je z něho podle práva "zbraň". Mám malého psíka, který sice umí štěkat o stošest. ale jako zbraň si ho dovedu představit jen stěží. A tak jsem s podivnou a krutou představou o násilí ve vlastním bytě skoro sám, a když se za tmy vracím domů, někdy ji opravdu cítím. Připadám vám jako paranoik, jako blázen? Kdyby vám v životě vyhrožovali tolikrát jako mně, pak byste chmurné sny mohli mít občas taky.

Před lety po mně vyjel zkušený rváč, nikoli opilec, co blábolí, na nohou stojí jen sotva a přitom se chce prát. Hlavou mi prolétlo všechno z učebnic psychologie, hlas mi sklouzl do hluboka a podrážkami jsem kopl do výšky, abych mu předvedl, jaký jsem velký karatista a že by si měl dát pozor. Moc se mě, pravda, nebál, ale nakonec mi radši dal pokoj.

Někomu ale život psychologii nepřihrál a většina lidí nemá mou výšku, co přece jen budí u leckoho respekt. Pamatuju z chrudimských časů na příběh recidivisty, co vůbec nebyl zloděj, lupič nebo vrah, ale dostal se párkrát do rvačky a soupeři vždycky přerazil čelist. V ruce měl ránu jako závodní boxer. Seděl dvakrát ve vězení, kdekdo to o něm věděl, a když se odkudsi vracel domů autobusem, napadl ho ožralý chlap se slovy: "Ty kriminálníku zkurvenej!" Když vystoupili, odcházel lidový rohovník-mukl klidně pryč, ale opilec ho zezadu napadl a stiskl mu krk. Někdejší basman ho v obraně zasáhl pěstí; boxeři by řekli, že měl rychlý tvrdý hák. Opilec měl přeraženou čelist a recidivistu mi přivedla policie, tehdy ještě VB. Seděl pak přede mnou na židli jako hromádka neštěstí a říkal: "Dvakrát jste mě zavřeli a já s tím teda souhlasím, ale teď už souhlasit nemůžu, protože jsem se prát nechtěl. Já se tomu chtěl vyhnout, ale vono to fakt nešlo." o nutnou obranu, takže jsem ho propustil a stíhán potom už nebyl vůbec, čemuž nemohl uvěřit a cítil se jako v říši divů. Já potom vysvětloval, že v nouzi se přece může bránit každý a je úplně jedno, jestli je to spořádaný, netrestaný občan, anebo recidivista. Dnes dokonce říkám i to, že jestli má někdo nezákonně drženou zbraň, pistoli, pušku a třeba i kulomet či pancéřovku, tak ji k záchraně života použít ze zákona smí, třebaže se pak musí zpovídat, jak vlastně k takové věci přišel.

Kulomety, pravda, v podsvětí zatím nehřmějí, stačí svět českýčh hospod, kde se s chlastem rodí dost násilí i bez střelby. Leckterý lokál má svého vyhlášeného rváče a občas se s ním nechtě srazí nenápadný host. Ve strachu pak většinou couvne a nechá se ponížit. Před partnerkou. Ale někdy taky ne. Někdy jen řekne: "Člověče, nech toho, já se opravdu… umím prát."

Zažil jsem u piva chvíli, kdy obrovitý rváč, ruce jak lopaty, co s nimi podle hospodských ság vždycky každého ztloukl, trápil mladíčka za groš kudla, až jsem chtěl vstát a konat jako vždy spravedlivý Antl. Jenomže kluk se mezitím vztyčil, měl lehkou, skoro taneční chůzi a vůbec se nebál. Hlavou mi bleskl pocit, že se teď stane něco zvláštního...

Stalo se. Vyhlášený rváč se k soupeři vůbec nedostal. Mládenec byl nejspíš šampion v karate nebo v kung-fu, kopl ho párkrát do obličeje a vzápětí tancoval pryč. Zkopaný rváč seděl po jeho ranách na zadku a nechápal, co se stalo.

Trestní dohru to nemělo, protože mládenci bylo jedno, že ho někdo napadl, rváč by nikdy nepřiznal, že ho někdo ztřískal, a svědek Antl zarytě mlčel s radostí, že rváč začíná od téhle chvíle sekat latinu a v lokále si už na nikoho netroufne.

Tak šťastnou dohru to ale mít nemusí. Vyšetřoval jsem údajnou vraždu z Pardubicka, kdy rváč napadal vysloužilého výsadkáře a začal ho zvát ven "na férovku". Někdejší "červený baret" řekl, že je to nesmysl, že se prát nebude, ale nakonec neměl zbytí, protože jinak by nejspíš bitka proběhla mezi hosty v lokále, což napadený coby slušný člověk nechtěl. Šel s opilcem ven a vzápětí uviděl ostří nože. Pak jednal tak, jak ho armáda vycvičila. Útočník letěl k zemi a srazil si vaz o kámen chodníku.

Před námi pak jeho nedobrovolný soupeř předvedl svou pravdu v rekonstrukci. Soudní lékaři řekli, že to tak být mohlo, a na dlažbě se našel nůž s otisky zabitého. Vojáka veterána jsem stíhat s čistým svědomím nemohl – bránil se a v nutné obraně zabil. Přemýšlel jsem pak mnohokrát o soubojích, co v dávných časech patřily ke společenským zvykům, a říkal jsem si, že mezi rovnocennými protivníky nemuselo vůbec jít o nesprávnou věc. V době štvanic na lidi mohl odvážný chlap smést ze země kreaturu a poručit její duši peklu. Většinou to bylo protizákonné. Ale v Uruguayi byly třeba souboje legální ještě v šedesátých letech minulého, dvacátého století. Věříte, že by u nás mohla být v čase 1969-70 štvanice s normalizací tak úspěšná, kdyby směl ukřivděný ze zákona vyzvat svého trýznitele na souboj?

Je to fantazie, bláznivá myšlenka a nechci ji rozvádět dál. Skutečný, byť nezákonný souboj jsem kromě rvaček nikdy nevyšetřoval. Ve spisu mi vždycky spíš končilo násilí, někdy velice hnusné, a musel jsem potom psát sdělení o nutné obraně, která... připravila někoho o život.

V Jičíně jedné noci vešli tři statní, fitcentrem zpevnění a v minulosti trestaní Romové do prázdné vinárničky, kde na svém místě stál poslední člověk z obsluhy – barman. Došli k barpultu a řekli, že si dají něco k pití. Ale proč za to platit, že?

Neměli asi dost peněz. Barman pokrčil rameny a klidně pravil, že takhle tedy ne a že jim prostě nenaleje. Obešli pult a pak začal horor. Barman dostal ránu, srazili ho, kopali do zad, odletěl na druhou stranu, odkud už nemohl utéct, ale měl tam v polici pistoli "devítku", tak ji sevřel v ruce a začal pod paží za sebe a bez míření pálit v zápase o život. Nad pěstí jednoho z útočníků zahlédl těsně předtím čepel. Jednoho člověka zabil, další dva poranil. Skončil ve vazbě a jeho dvě přeživší oběti se léčily v nemocnici. Přijel jsem pak do Jičína, abych spolu s policisty vyšetřoval a zkoumal, zda měl střílející barman pravdu. Zranění tvrdili jedním hlasem: "Byla to rasově motivovaná vražda! Když sme tam přišli, tak barman, co je skin, začal kříčet, že sme černý svině, že nám nenaleje, že nás postřílí, a začal po nás střílet přes barovej pult!"

Působilo to dojemně a skoro hodnověrně. Bylo to v době, kdy vrcholilo jednání v případu Bihariová a v tisku, třeba v Respektu, by možná rád někdo slyšel, že šlo o další rasový zločin.

Vyšetřovali jsme se znalci policie na místě činu, ale tvrzení o vraždě neodpovídalo vůbec nic. Žádný nález. Barman přes pult nestřílel a na šatech měl povýstřelové zplodiny, jak ve zmatku a rychle pálil za sebe. Neotočil se při tom a ruku se zbraní nenapřáhl. Kulky, co zranily útočníky, prosekly zeď vedle baru a vůbec neletěly přes pult dopředu, jak tvrdili zranění. Lhali prostě a sázeli na veřejné mínění. Barman nepatřil ke skinheadům, zbili ho a on se v panice bránil. Byla to nutná obrana, žádná vražda, a žurnalistům jsem v nervozitě z případu Bihariová řekl, že "…rasový motiv celého konfliktu ze strany obviněného již v tomto stadiu vylučuji".

Novináře potom to střílení nějak zvlášť nezajímalo, protože zabitých bylo už v české zemi moc a pro čtenáře začal být zločin čímsi všedním. Pokud neměl báječnou legendu, do tisku se na větší plochu nehodil. A tak se nakonec školou lidské obrany nestal bar v Jičíně, ale surový přepad turnovského zlatnictví.

Celonárodní debata o tom, jak může člověk bránit sám sebe, tak své bližní, začala už před lety, kdy sochař Opočenský probodl skinheada, co spolu s dalšími "bosohlavými" mládenci napadal důchodce. Opočenský šel starým lidem na pomoc, vysloužil si vztek ozbrojených skinů, a když cítil, že mu jde o život, vymrštil kupředu ruku s nožem...

Mluvit o tom můžu jenom ve zkratce, protože jsem coby státní zástupce s případem bojovného sochaře nepracoval a příslušný spis jsem nečetl. Ale byl to podle mě, a nejenom podle mého mínění, signál, že řádný občan má v téhle zemi právo na obranu a nemusí donekonečna se strachem ustupovat.

Kdo dřív v nutné obraně způsobil smrt, býval podezřelý z vraždy, což slušní lidé věděli a báli se a gauneři to věděli taky a dovedli podle toho jednat. Snad si něco podobného mysleli i tři chlapi v pletených kuklách, co šest dnů před Ježíškem roku devadesát osm vtrhli v temném odpoledni do zlatnictví v turnovské Nádražní ulici. Zlatnictví s názvem Figaro mělo v prodejně klenoty za 2 572 298 korun a seděla v něm jediná prodavačka. Anebo přesněji – byla vzadu v kanceláři za zpola zataženým závěsem a počítala denní tržbu. Kousíček od ní, ale už v prodejně, stál její manžel a pomáhal jí počítat. Než dovnitř vpadli ti tři v kuklách, vládla v obchodě pohoda a muž, co sem přišel za svou manželkou, nemohl mít tušení, že bude skoro vzápětí bojovat. Bylo mu čtyřiačtyřicet. Nikdy nikomu neublížil. Mluvil jsem pak o něm v obžalobě jako o poškozeném a o svědkovi a brzv nato isem mu dal své slovo, že v tisku, knížce, rozhlase nebo televizi neuvedu nikdy jeho příjmení - nanejvýš křestní jméno. Jiří o pověst bojovníka nestojí a chce, aby se na jeho roli v téhle záležitosti zapomnělo.

Se zlatnictvím neměl pracovně nic společného. Ale věděl, že v téže ulici, o pár domů dál, vyloupili grázlové před měsícem jiný obchod s klenoty. Turnov je nevelké město v Českém ráji, ovšem klenotnická branže je v něm vyhlášená, protože místní šperkař-ská škola se stala už před lety pojmem a rudé, české granáty z blízkého Kozákova zná pořád celý svět. V Turnově se žádný přepad zlatnictví utajit nedá. A když má chlap v některém z nich manželku, tak za ní v prosinci, kdy je brzy tma, radši po práci chodí, aby jí dal po nedávné loupeži pocit bezpečí a odvedl ji domů. Jestliže má pod bundou bouchačku větší ráže, tak se pocit bezpečí zákonitě zvětšuje.

Jiří tu pistoli měl, dopřál si ji zákonně a chodil si z ní občas zapráskat na střelnici. Spíš pro zábavu než pro cokoli jiného. Sotva ho napadlo, že ji někdy vytasí naostro.

Stál tenkrát ve zlatnictví a klidně říkal ženě nějaká čísla. Pak uviděl tři kukly, dvě černé, jednu modročervenou, a pohoda se rozpadla jak rozbitý hrnek. Jeden z těch tří měl v ruce pistoli, druhý dýku a třetí železnou tyč, dlouhou jak předloktí. Vyrazili kupředu jak na povel a smetli ho dozadu dřív, než se stačil vzpamatovat. Odletěl a dopadl na manželku, která se zvrátila ze židle na podlahu.

Všechno pak trvalo krátce. Na manžela dopadly pěsti a železo tyče, ženě se v krku lámal obratel a šok ji zbavil slova. Jiří se bránil ranám, bál se o ženu a o život a řval – to ne, takhle ne, vypadněte... kurva!, pak v děsu vytáhl pistoli a začal bez míření střílet.

Vypálil pětkrát. Najednou zavládlo ticho. Na místě ležel zraněný člověk a kroky dvou dalších utichly před zlatnictvím. Venku byla tma. Jiří držel svou pistoli a zdálo se mu, že lupiči se mezi sebou domlouvali polsky.

V obžalobě jsem pak napsal: "Jiří v sebeobraně použil legálně drženou samonabíjecí pistoli značky CZ, model 75 D Compact, ráže 9 mm Luger, a výstřely z ní na místě činu obžalovaného Krystiana Tomasze Kuletu těžce zranil a jeho společníka Damiana Kotulského zranil smrtelně, když tento po převozu do Městské nemocnice v Turnově svým zraněním podlehl." Třetí lupič utekl a kriminálka ho přes vši snahu už nikdy nenašla. Držel v ruce pistoli, ale nikdy se už nedozvíme, jestli byla skutečná, anebo zda to byl model, který měl v přepadených vzbudit hrůzu. Svědci před zlatnictvím řekli, že si dva štíhlí mládenci sundali venku kukly s otvory pro ústa a pro oči, zahodili velkou, černou tašku, do které si zřejmě chtěli ukrýt lup, a utíkali pryč. Jedna z Jiřího střel prorazila výlohu a zaryla se do zdi protějšího domu. Útočník s pistolí zmizel. Zraněný Krystian T. Kuleta se nakonec "…ocitl až na turnovském nádraží Českých drah, kde nastoupil do připraveného osobního vlaku do Jičína. V průběhu trasy ho však ve vlaku kontrolovala průvodčí, která jej ihned poté, kdy zjistila, že nemá platnou jízdenku, vyloučila z přepravy v následující stanici Karlovice-Sedmihorky. Odtud pak stačil ještě dojít do blízké obce Radvánovice, kde byl posléze po intenzivním policejním pátrání zajištěn v místní restauraci Zavadilka a poté ve velmi vážném zdravotním stavu převezen do Městské nemocnice v Turnově, kde se podrobil akutnímu chirurgickému zákroku."

Přijel jsem do Turnova tak rychle, jak to vůbec šlo. Jiří přede mnou seděl roztřesený, byl na dně, věděl, že zabil člověka, a bál se, že bude obviněn z vražd. Policisté mi řekli všechno, co zatím stačili zjistit, a položili přede mne železnou tyč a dýku. Svědci mluvili jasně, podobně jako Jiří. Ve zlatnictví mi před očima jakoby znovu proběhla hrůza a svištící střely, z nichž tři zasáhly útočníky, jedna prorazilo sklo výlohy a jedna skončila v pultě prodejny. A pak jsem o Jiřím řekl: "Byla to nutná obrana, trestně to stíhat nebudeme – ten člověk bude stát v procesním postavení svědka."

A taky potom stál a mluvil beze strachu, že ho mohou zavřít. Kotulski zemřel a Kuleta se ocitl před soudem. Gauner začátečník to nebyl. Rakušané nám dodali údaje s tím, že u nich kradl a loupil jistý Polák Kotecki a otisky prstů měl stejné jako náš obžalovaný. Z Německa jsme dostali zprávy, že taková skupina loupila i u nich. S polskou kriminálkou se už tradičně spolupracuje skvěle, jelikož to jsou fajn lidi a nechtějí, aby se z Polska do zahraničí vyvážel zločin.

V Turnově se zásluhou Jiřího, který se nedal a začal se účinně bránit, podařilo rozbít gang, mířící pomalu do celé střední Evropy. Krystian Tomasz Kuleta nebyl hlupák a hájil se, jak to šlo. Na ulici ho prý někdo postřelil a on pak prchal a nasedl v Turnově do prvního vlaku. Jenomže krev v prodejně Figaro byla prokazatelně jeho, sliny a vlasy na odhozené kukle taky a střelu, kterou mu lékaři vyjmuli ze zad, vypálil ze své pistole Jiří. Jedenadvacetiletý Kuleta, v té době student vysoké školy v Zelené Hoře ve Slezsku, dostal trest třinácti roků a následné vyhoštění z České republiky.

O tomhle případu se hodně mluvilo i psalo, vyprávěli jsme o něm

společně s panem Jiřím v rozhlase a byl jsem rád, že tam přišel. Hrdinu ze sebe nedělal a turnovskou srážku bral jako událost, která za určitých okolností může potkat každého. Záleží pak jenom na tom, jestli se člověk dokáže vzepřít a jestli má po ruce zbraň.

Brzy nato přepadli nějací loupežníci směnárnu peněz na Liberecku, střílelo se tam a útočník přišel o život stejně jako předtím v Turnově. Byl to už jiný region, nikoli ten "můj" východočeský, tudíž mi případ jako státnímu zástupci patřit nemohl, ale kolegové ze severních Čech jej coby nutnou obranu zhodnotili taky.

"Do zbraně, občané!" měl jsem chuť volat v nějaké ze svých rozhlasových vyprávěnek o zločinu, právu a darebácích, ale nevolal jsem, byť jde jenom o část hymny našich dnešních spojenců z Francie. Někdo by mohl říct, že Antl je až příliš zbrojechtivý. Ale potichu mě hřála představa, že lidé se už přestávají bát a brání se – brání sami sebe, své bezpečí, své bližní a nakonec i majetek. Majetek se dá bránit razantně. Člověk sice nesmí nikoho zabít, ale může být tvrdý. A když to dělá oprávněně, pak mu nikdo od policie ani z justice neutrhne hlavu.

"No jo, Mirku, majetek," řekne mi pak na střelnici kamarád u kafe, když jsme spolu předtím kulkami i broky dělali z terčů řešeta, "bránit majetek je bezva věc. Ale jak, prosím tě, rozhodneš, když bude ten majetek nakradenej?"

Já na to odpovím, že taková otázka je zapeklitá, protože až na výjimky můžu jen sotva vědět, jestli ten majetek byl nebo nebyl nakradený. Přehled by o tom měla mít hospodářská kriminálka, ne státní zástupce, co dělá násilnou trestnou činnost. Ale pak se nadechnu a pravím: "Podívej, jestli někdo brání nakradenej majetek, tak to už prostě nutná obrana není. Já takovej případ zatím neměl. Ale kdybych ho měl a kdyby byly věci jasný, tak řeknu, že ten, kdo krade, nemůže počítat s právní ochranou z hlediska nutný obrany a krajní nouze."

Napadne mě potrhlá věc, pokrčím rameny a řeknu příteli ze střelnice: "Škoda, že neexistuje nutná obrana proti tunelářům." Vzápětí zabrblám, že něco podobného v duchu zákonů udělat ani nelze a že jde o cosi úplně jiného, než je nutná obrana tak, jak ji znám, a která podle práva může být... řekněme... po přezkoumání všech okolností dost jednoduchá.

Stačí vzít případ v penzionu Svatý Jan, který je v historickém středu Hradce, kousek od našeho státního zastupitelství. Dů-chodce, starý, ale svěží chlap, možná zdravější než já se svými

bolavými klouby, chodí na noc do penzionu dělat strážného. Jednou se mu tam po půlnoci dobývá mladík, kterého zná, protože tam dřív dělal kuchaře. Kluk je ožralý, ale na nohou se drží a náladu má vražednou. V kuchyni bere do ruky víko od varné konvice, praští jím dědu do hlavy, rozsekne mu ji a zčásti skalpuje. Potom vytáhne kudlu.

Vypadá to jednostranně, ale důchodce se přemoci nedá. Vezme svůj starý skautský nůž, kterým si do té doby krájel na prkýnku uzené, a útočníka bodne. Trénovaný není, ale má štěstí amatéra a jediná rána rozhodne o všem. Je totiž smrtelná...

Jeli jsme s policejním vyšetřovatelem do Svatého Jana, děda byl zkrvavený a zničený představou, že je vrah. Pracovali jsme na místě a všechno bylo opravdu tak, jak říkal důchodce. Netěšilo mě, samozřejmě, že někdo zase přišel o život, ale musel jsem po pravdě říct, že to byla nutná obrana a že dědu nikdo stíhat nemůže. Bránil se. A to přece člověk v normální zemi dělat smí.

Stalo se mi jednou, bylo to v devětadevadesátém, že jsem kdesi na venkově potkal studenty, kteří si vyrazili na čundr. Vypadal jsem v té chvíli podobně jako oni, džínsy, tričko a sportovní boty, což vlastně nosím nejraději, pokud mě práce nevede do soudní síně, kde chci reprezentovat stát a beru si pod talár ten nejlepší oblek, co najdu doma v šatníku. Ale tenkrát jsem byl v přírodě a hrál si na trempířského, fousatého mládence s více křížky na krku. Študáci mě poznali, protože byli z mého oboru a dělali práva na plzeňské fakultě. Bavili isme se pak dlouho a dělali mi radost, že o mé rozumy tak stojí. Vyprávěli, jak se jim líbilo, že se naplno zveřeinil případ turnovského zlatnictví s mým prohlášením o nutné obraně podle paragrafu třináct trestního zákona. Prý isem to podle nich řešil dobře. Dali si pivo a potom vzpomínali, že jim přednášel jeden můj skoro nejvyšší nadřízený, co Antlův turnovský postup vystavil kritice a před studenty jej setřel. A oni že s ním nesouhlasili a postavili se proti. Já dodal, že některé jiné právní kapacity se proti takovým názorům ohradily rovněž a byly bez výhrad na mé straně, a pak jsem s trochou chvástání řekl, že něčí uraženou ješitnost dovedu pochopit a že někomu třeba vadí, když mě zvou do televize a časopisy po mně chtějí interview.

Potom mi v pardubickém Domě hudby dali Oskara "za lidskost

a statečnost", jak má napsáno na soklíku, a nahoře má citát norského spisovatele Björnsona "Dobré činy spasí svět". Dojalo mě to trochu, jelikož tu prostě bylo dost lidí, kteří mi důvěřovali a dali mi v anketě svůj hlas. Zhruba ve stejné době mi pražská organizace Rodiče proti drogám udělila titul Frajer roku, k němuž se pojí keramická plastika – maska jakéhosi antického hrdiny, jehož totožnost si netroufám určit, protože ve starověku zase tak kovaný nejsem. Ale bylo to určitě vyznamenání, zvlášť proto, že mi tu cenu předával vítěz z předchozího roku, náš protidrogový superpolda Jiří Komorous. Potom mi rozhlasoví posluchači ve východních Čechách přisoudili v hlasování titul Šarmantní osobnost – rok přede mnou vyhrál Zdeněk Svěrák, ještě předtím Marek Eben a já v dalším ročníku předával tu cenu do rukou senátora Václava Fischera.

Ceny se na mě sypaly jedna za druhou a přesně jsem ani nemohl říct proč, jelikož se mi nezdálo, že bych zrovna v devětadevadesátém byl nějaký jiný, lepší, spravedlivější, dokonalejší než třeba o dva roky dřív nebo letos. Taky to bylo *poměrně hodně vyznamenání za tak krátkou dobu*, jak se píše kdesi ve Švejkovi, a v Čechách to může být nebezpečné, jelikož závist tu odedávna patří k mocným čarodějkám a je to nesmrtelná teta.

Zvlášť když vás ještě navíc chce mít někdo v politice! Před nedávnými volbami do Senátu mi sociální demokracie nabídla, abych jako nezávislý vystoupil na její kandidátce v Náchodě. Že tam sice nežiju, ale že jsou to východní Čechy, kde je Antl dost známý a měl by cosi jako čáku na vítězství. Známí sice o mně vědí, že jsem cholerik a mám vzácný dar popudit proti sobě hodně lidí a dobrý politik by tudíž ze mne být nemohl, ale sázka na Antlův úspěch ve volbách možná zase tak nesmyslná nebyla. Snad mi to i lichotilo, ale překročit svůj vlastní stín jsem nechtěl a vládní straně jsem sdělil své odmítnutí a současně i hluboký dík. Na různá místa už na mne pršely anonymy a z tisku mi řekli, že se proti mně chystá skandalizující kampaň, jelikož své lidi u novin má skoro každý, kdo vlastní hodně peněz a kdo uměl získat nějakou moc.

Hlavou mi tenkrát letěly vzpomínky, jak mě ještě o něco dřív oslovil jeden známý politik a nabídl mi křeslo ministra spravedlnosti, které tehdy zajišťovala jeho strana ODA. Říkal jsem si, že by sice bylo dobré, kdybych měl své slovo ke stavu česká justice, ale že bych velký úřad, ba dokonce resort řídit dobře neuměl, protože k tomu určitě nejsem vhodný typ. A tak jsem řekl: "Děkuju, ale spíš ne." Trošku pak přitlačili, abych se vyjádřil přesněji a definitivně. Odpověděl jsem: "Vždyť jsou tam jiní a lepší," což byl v daném směru konec a ministryní spravedlnosti se stala doktorka Parkanová.

Ze všeho zbyla nakonec jenom zlá krev, protože se zvěst o nabídnutém křesle ministra dostala jakýmsi záhadným kanálem na veřejnost. Byl to malér a "rychlá rota" odpůrců začala pracovat, protože si myslela, že by jí Antl na vysokém místě mohl být nebezpečný. Já potom říkal, a říkám to i teď, že jestli mám nějaké své poslání, pak chci stíhat gaunery, kteří si to zaslouží. Za mříže jsem v životě poslal zástup vrahů a ještě větší houf násilníků, lupičů a grázlů kolem drog, vysloužil jsem si nenávist a možná i pověst trouby, který to, co mu umožní zákon, bere s vážností a možná až naivně doopravdy.

Jdu tím pak leckomu na nervy a posílají mě na různá školení, abych byl za větrem a radši nikde nevystupoval. Ale vystupuju a na ramenou cítím tlak i něčí nevyslovené přání, aby se mýtus zlého, nesmlouvavého Antla, co žene darebáky za mříže, konečně rozplynul a abych se coby poslušný, šedivý a nevýrazný úředník rozpustil jaksi v resortu.

Rozpuštěný Antl? Zní to bezpečněji než Antl s větší pravomocí, ne? Anebo dokonce ministr Antl?

Usměju se a je to možná hořký úsměv, jenže najednou je mi líp, protože si vzpomenu, jak o mně napsaly noviny, že jsem se jednou už ministrem spravedlnosti stal. Bylo to ve Valašském království, když ještě nikdo nezpochybňoval, že mu z trůnu vládne král Boleslav Polívka.

Bral jsem to jako nádhernou recesi. Prodělal jsem v Kolibě nad Vlčinou přijetí za Valacha a po mnoha panácích mi dali domovský list i pas Valašského království podepsaný králem Boleslavem I. a chovali se ke mně báječně, jako bych byl odjakživa jejich. Slivovice byla z lihovaru v Jaroškově, výtečná, padesátiprocentní, žádný divoký mok, co vypálí hrdlo a žene slzy do očí. S každým přípitkem jsem musel stvrdit, že budu uznávat povinnosti a pravidla Valašského království a pozvolna jsem je už ani neuměl spočítat. Ale "súhlasil" jsem se vším.

Pravé Valachy já miluju. Chlapy od Rožnova. Takové, jako je třeba Karel Loprais, který mi před Kolibou nad Vlčinou ukazoval svůj slavný náklaďák a vysvětloval, jak se jezdí v písečných dunách při rallye do Dakaru.

Později mě Polívka ještě pozval na známou farmu v Olšanech a líbilo se mi, jaký má ostrovtip i v normálním životě, ne jenom na prknech divadla nebo v televizi. A cosi mi říkalo, že tohle "království" je země, kde bych ministra spravedlnosti dělal rád, protože se tu pojem "spravedlnost" velice podobá tomu, jak jej vidím já a že by to vlastně mohlo být bezvadné.

Domů mě pak pokaždé vezl kamarád, sám jsem si po valašských slavnostech za volant sednout netroufal. Na místě spolujezdce mě zmáhala dřímota a patro mi čas od času zahřívala ta skvělá slivovice. Napadlo mě, že mám v kanceláři svého oblíbeného Chaplina a že bych mu měl taky nechat lok. Fantazie umí být báječná... Asfalt pod koly šuměl jak v italských filmech či v seriálu, kde statečný Cattani stíhá zločince. Svět se mi najednou zdál čistý, krásný, takový, kde nikdo nikoho zbůhdarma nedusí, pravomoc veřejného činitele nikdo nezneužívá a spravedlnost se nevnímá jako paní, která nic nevidí, protože má pásku přes oči.

Mohlo mě napadnout, že jednou začne na Valašsku *rebélia*, že si pan Tomáš Harabiš nechal se svou agenturou zapsat projekt Valašského království na Úřadu průmyslového vlastnictví, co se mu lidově říká "patenták"? Že nakonec se svými lidmi Bolka Polívku z královského trůnu svrhne? Polívkovi stoupenci namítnou: No dobře, ale mohlo by něco z toho fungovat, kdyby Bolek všemu už před lety nepropůjčil svou tvář, svůj hlas a popularitu? Navíc – Valašské království je původně jeho nápad!

Měl jsem se potom dočíst o smutku Boleslava Polívky a o jeho smutné, klaunské odpovědi na to, co se vlastně stalo: *"Pan správec Harabiš opéká nad ohníčkem zlatou rybku. Kolemjdoucí Valach mu říká: ,Dyť je to zlatá rybka!*

Harabiš: ,Šak vím.'

Valach: ,Dyť ti mohla splnit tři přání.'

Harabiš: ,Šak splnila.' "

Vzpomínám na valašské časy s Polívkou i na svůj život, co běží od jednoho případu k druhému a škobrtá o plůtky intrik. Mnoha věcem se čelit dá, s některými to jde ztuha... Nosím si často práci domů, k soudu chci vždycky jít s dokonalou přípravou. Zasednu na místě státního zástupce a dovedu se tvářit velmi zle. Když řečním, vstanu, jelikož věřím, že kdo zastupuje stát, má působit důstojně a mluvit k ostatním shora. Soudní budova je potom k večeru pustá a stane se, že doma v obýváku znovu bádám nad případem žalovaného gaunera a nad slovy jeho obhájce, protože líčení zítra pokračuje a JUDr. Antl by při něm neměl působit hloupě.

Oči mi zabloudí k poličce, kde se dozlatova leskne Oskar se slovy "Dobré činy spasí svět". Výrok je to krásný. Jo, dobré činy... Zatím vidím při své práci mnohem spíš záplavu činů zlých. Rád bych věřil, že dobré činy svět opravdu spasí. Ale bude to ještě dlouho trvat.

PŘEDMLUVA Rebel	5	
KAPITOLA PRVNÍ "Ten hroznej fousatej Antl!"	7	
KAPITOLA DRUHÁ "Soudruh měl stříbrnou medaili"	19	
KAPITOLA TŘETÍ "Tož, prokurátore… Vodku, nebo rum?	" 30	
KAPITOLA ČTVRTÁ	50	
"Mr. Antl, the president of Czech Repu	ublic!" 44	
КАРІТОLА РА́ТА́ "Ksakru, vždyť je to kokain"	58	

KAPITOLA ŠESTÁ "Naše specialita: Utopenec – bez traverzy."	L.	69
KAPITOLA SEDMÁ "Stydím se za to, že jsem bílý…"		85
KAPITOLA OSMÁ "Gaunery nemám rád!"		99
KAPITOLA DEVÁTÁ "Ty, poslouchej, jsi snad Bůh?"		115

KAPITOLA DESÁTÁ "Dozbraně, občané!?"

126

Miroslav Antl

Gaunery nemám rád!

Vydalo nakladatelství PLEJÁDA, a. s., v Praze roku 2001

Příprava textu: Zdeněk Čech Jazyková úprava: Pavel Dvořák Odpovědný redaktor: Zdeněk Čech Fotografie na obálce: Jaroslav Jiřička Snímky v barevné příloze: Jaroslav Jiřička (1, 4 nahoře, 6, 7, 8-9, 10, 11, 12 nahoře, 13, 15, 16) a archiv autora (2, 3, 4 dole, 5, 12 dole, 14) Návrh obálky, koláže a grafická úprava: Jan Gabler Technická redakce a DTP: Evženie Strasserová Litografie: Ateliér Šupina, Praha Tisk: ČTK Repro, a. s. Distribuce: Nakladatelství Plejáda, a. s., ing. Ivan Fišar, tel.: 02/840 19 106, 02/22 782 782 Beta Dobrovský, Nakladatelský servis, s. r. o., Slovanský dům, Skylla Bohemia, s. r. o.

Doporučená cena: 159,- Kč ISBN 80-86431-11-8 "Jsou lidé, kteří z justice a od policie přejdou na druhou stranu. Takový člověk se stane poradcem gaunerů a organizovaný zločin mu platí v milionech. Přeběhlík zná stezky kolem zákona a dokáže najít řešení, které ostatní zločince nenapadne. Že to v našich podmínkách vypadá jak gangsterská pohádka? Já, JUDr. Miroslav Antl, státní zástupce z Hradce Králové, takové případy znám!"

Životní příběh doktora Antla vypráví o zločinu. O vrazích, kteří se dostali za mříže, i o těch, na které je u nás zatím spravedlnost krátká. Je to literatura faktu, ale čte se jako román žánru krimi.

